

Παιδαγωγική Εταιρεία Κύπρου
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κυπριακός Όμιλος Ενιαίας Εκπαίδευσης (ΚΟΕΕ)

10^ο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
‘ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ’

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

Ελένη Φτιάκα
Σιμώνη Συμεωνίδου
Μιχάλης Σωκράτους

6-7 Ιουνίου 2008
Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία

10^ο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
‘ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ’

Η Παιδαγωγική Εταιρεία Κύπρου, η αρχαιότερη παγκύπρια παιδαγωγική ερευνητική οργάνωση, οργανώνει το 10^ο Συνέδριό της για να δώσει την ευκαιρία σε ερευνητές, φοιτητές και εκπαιδευτικούς από όλη την Κύπρο να παρουσιάσουν την εκπαιδευτική έρευνα με την οποία ασχολούνται τα τελευταία δύο χρόνια. Σε μια εποχή έντονου διεθνούς ανταγωνισμού και πιέσεων στην εκπαίδευση το συνέδριο στοχεύει, εκτός των άλλων, να θέσει υπό ερώτησιν κοινές παραδοχές και αντιλήψεις για το τι συνιστά ποιότητα στην εκπαίδευση και πώς αυτή επιτυγχάνεται, και να συζητήσει σχετικά προβλήματα που αναφύονται. Σας προσκαλούμε να συμμετάσχετε σ’ αυτή τη συζήτηση και να συμβάλετε εκφράζοντας ιδέες και απόψεις σχετικά με το παρόν και το μέλλον της εκπαίδευσης στην Κύπρο.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόεδρος: Φτιάκα Ελένη, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μέλη

Γαγάτσης Αθανάσιος, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τσαγγαρίδου Νίκη, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κυριακίδης Λεωνίδα, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κουτσελίνη Μαίρη, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τσιπλάκου Σταυρούλα, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Χρίστου Μιράντα, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Συμεωνίδου Σιμώνη, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Συμεού Λοΐζος, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Παναούρα Ρίτα, Πανεπιστήμιο Frederick
Ζεμπύλας Μιχαλίνος, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόεδρος: Σιμώνη Συμεωνίδου, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μέλη

Χρίστου Μιράντα, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Βρασίδης Χαράλαμπος, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
Σωκράτους Μιχάλης, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Σέπος Αβραάμ, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Στυλιανού Αντιγόνη, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Νικοδήμου Θεοδώρα, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Νικολάου Κατερίνα, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Μίτσιγγα Ηλιάνα, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,
εκπαιδευτικοί,
φοιτητές και φοιτήτριες,

Με την ιδιότητά μου ως προέδρου της Παιδαγωγικής Εταιρείας για δεύτερη συνεχή θητεία, σας απευθύνω και πάλι θερμό συναδελφικό χαιρετισμό και σας καλωσορίζω στο 10^ο συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου.

Είμαι στην ευχάριστη θέση να διαπιστώσω, όπως θα διαπιστώσετε κι εσείς, ότι πολλά έχουν αλλάξει προς το καλλίτερο από το πρώτο ιστορικό συνέδριο της Εταιρείας. Όταν για παράδειγμα η Παιδαγωγική Εταιρεία Κύπρου έκανε τα πρώτα της δειλά βήματα πριν από 20 χρόνια, τα συνέδριά της ήταν μια όαση σε μια συνεδριακή έρημο. Τα δικά μας συνέδρια ανταγωνίζονται μια πλειάδα άλλων μικρών και μεγάλων συνεδρίων σε ένα ασφυκτικά γεμάτο ετήσιο εκπαιδευτικό συνεδριακό ημερολόγιο. Αυτό δεν μπορεί παρά να είναι ένα πολύ θετικό βήμα μπροστά. Όχι διότι μέσα από τον ανταγωνισμό φτάνουμε στην αριστεία! Η διεθνής παιδαγωγική και κοινωνική εμπειρία καταδεικνύουν ότι μόνο στην αριστεία της απάτης φτάνουμε με τον τρόπο αυτόν. Ούτε διότι ο ανταγωνισμός μάς ωθεί στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Διότι πολύ απλά εμείς δεν είμαστε υπεραγορές τροφίμων.

Είναι θετικό διότι αυξάνεται η κρίσιμη μάζα των διανοητών, των ερευνητών, των φοιτητών, και συνεπώς πληθαίνουν τα θέματα της συζήτησης, φωτίζονται νέες πτυχές αναζήτησης, βελτιώνεται η ποιότητα του διαλόγου. Αναμφίβολα η Παιδαγωγική Εταιρεία με τα συνέδρια και με τα πρακτικά της έχει συμβάλει αποφασιστικά στην εξέλιξη αυτή. Το ίδιο και το Πανεπιστήμιο Κύπρου το οποίο συμμετέχει για πολλοστή χρονιά στην διοργάνωση του συνεδρίου μέσω του Τμήματος Επιστημών Αγωγής και του Κυπριακού Ομίλου Ευρωπαϊκής Εκπαίδευσης.

Αλλά βέβαια, χωρίς τη συμμετοχή όλων των άλλων φορέων, αυτός δεν θα ήταν διάλογος, θα ήταν μονόλογος! Κι αυτό δε μας βοηθάει σε τίποτα. Στη φρενιή μας διοργάνωση έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε ομιλητές από 20 εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Κύπρο και την Ελλάδα και συνέδρους από πολύ περισσότερα. Καλωσορίζουμε τη συμμετοχή αυτή! Ευχόμαστε να πολλαπλασιαστεί και να ανθίσει στα χρόνια που θάρθουν...

Η χρονιά είναι και φρέτος, όπως και – παραδόξως – κάθε χρονιά, κρίσιμη για την εκπαίδευση. Το τοπίο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου έχει αλλάξει ριζικά, και οι νέες αλλαγές που προτείνονται θα το αλλάξουν έτι περαιτέρω. Και να μην έχετε καμμία αμφιβολία! Οποιοσδήποτε ανεπαίσθητες αλλαγές λαμβάνουν χώραν ή ακόμη και κυοφορούνται σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα έχουν άμεσες και κατακλυσματικές συνέπειες σε επίπεδο δευτεροβάθμιας, πρωτοβάθμιας κι ακόμα νηπιακής εκπαίδευσης. Και συνεπώς μας αφορούν όλους **άμεσα!** Οι αλλαγές αυτές, πολλές από τις οποίες είναι, ή εμφανίζονται ως συνέπειες ευρύτερων εκπαιδευτικών αλλαγών στην Ευρώπη και του κόσμου, θα παρασύρουν στο διάβα τους δομές και αντιλήψεις δεκάδων ετών. Τίποτε πλέον δεν μπορεί να εκληφθεί ως δεδομένο, και πουθενά δεν μπορούμε να κρυφτούμε. Η μόνη διέξοδος που έχουμε, είναι να βγούμε θαρραλέα μπροστά και να συνεισφέρουμε με το λόγο μας, με την εμπειρία μας, με την όποια σοφία έχουμε αποκτήσει ως εκπαιδευτική και 10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

ερευνητική κοινότητα στην πάροδο των χρόνων – κι έχουμε μια από τις αρχαιότερες και τις πιο πλούσιες ιστορίες ως τομέας – για να μπορέσουμε να διαμορφώσουμε τις αλλαγές που έρχονται. Αυτό είναι δικαίωμα και ευθύνη. Δεν είναι δυνατόν οι αλλαγές στην εκπαίδευση να γίνονται ερήμην της ερευνητικής κοινότητας η οποία γνωρίζει καλλίτερα από τον κάθε άλλο και τα προβλήματα και τις πιθανές λύσεις στον χώρο της εκπαίδευσης. Αντίθετα θα έλεγα, όλη αυτή η γνώση πρέπει να αξιοποιηθεί κατάλληλα για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα αυτά – και είναι πολλά – στη σωστή τους βάση: για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των παιδιών μας. Για την παροχή των μέγιστων δυνατών ευκαιριών εκπαίδευσης και ζωής σε όλους.

Σταθείτε δίπλα μας στο δρόμο για ένα Όραμα Παιδείας!

*Ελένη Φτιάκα
Αναπληρώτρια Κοσμήτορας
Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Αγωγής
Πρόεδρος Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου*

*Λευκωσία
Μάιος 2008*

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Πρόγραμμα	8
Περιλήψεις ανακοινώσεων στην ολομέλεια	
Συμπόσιο εις μνήμη Πεύκιου Γεωργιάδη	16
Ομιλία στην Ολομέλεια	16
Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης	17
Περιλήψεις ανακοινώσεων σε παράλληλα συμπόσια (σε αλφαβητική σειρά)	
Αλεξάνδρου Ιφιγένεια και Βρυωνίδης Μάριος	18
Αμπράζης Στυλιανός, Δεληγιάννη Ελένη, Ηλία Ιλιάδα και Σπύρου Παναγιώτης	18
Αναγνώστου Γαρύφαλλος	18
Αριστοτέλους Φλώρα	19
Βαλιαντή Σταυρούλα και Κουτσελίνη Μαίρη	19
Γιάγκου Γιάγκος και Θεοφιλίδης Χρήστος	20
Δεληγιάννη Ελένη, Γαγάτσης Αθανάσιος, Αμπράζης Στυλιανός, Παναούρα Αρετή, Ηλία Ιλιάδα, Καρανίκκης Φοίβος και Χρυσοστόμου Μαριλένα	20
Δημακοπούλου Μαρία	21
Δημητρίου Δημήτρης και Κυριακίδης Λεωνίδα	21
Έκτορος Ελένη και Χρίστου Ευθυμία	22
Ενδομηματική Επιτροπή Γλωσσικού Μαθήματος	23
Ευαγόρου Αριστος, Λουκά Λουκάς και Ζαχαρία Ζαχαρίας	23
Ηρακλέους Μαρία	24
Ήρης Αργύρης και Μακρή Όλγα	24
Θεοδώρου Παναγιώτης	25
Θεοφιλίδης Χρήστος	25
Ίάσωνος Σωτηρούλα και Ζευπύλας Μιχαλίνος	26
Ιωάννου Ανδρούλα και Θεοφιλίδης Χρήστος	26
Ιωάννου Νικολέττα και Ρέππα Αναστασία-Αθανασούλα	27
Καγκουρά Θεώνη, Σπύρου Παναγιώτης, Ηλία Ιλιάδα και Μονογιού Αννίτα	27
Καραγιάννη-Κυρίλλου Λίτσα και Κυθραιώτης Ανδρέας	28
Καρατάσου Κατερίνα	28
Καταλάνου Στυλιανή και Σοφοκλέους Παρασκευή	28
Κουμπάνου Άννα	29
Κουτσελίνη Μαίρη και Αγαθαγγέλου Σοφία	29
Κουτσούγερα Φατεινή	29
Κυριακίδη Έλενα	30
Κυριάκου Μαρία, Παπαευριπίδου Μάριος και Ζαχαρία Ζαχαρίας	30
Κωνσταντίνου Νεκταρία και Ζαχαρία Ζαχαρίας	30
Κωνσταντίνου Ορθοδοξία και Στυλιανίδης Μάριος	31
Λαζαρίδου Αγγελική και Φωτοπούλλου Χρυστάλλα	31
Μαγκλάρα Μαρία	32
Μακρή Όλγα και Ήρης Αργύρης	32
Μανωλοπούλου Χρυσή, Δαβάζογλου Αγγελική και Κόκκινος Κωνσταντίνος	33
Μάρκου Μαρία και Στυλιανίδης Μάριος	33
Μαύρου Κατερίνα	34
Μιχαηλίδου Ελένη	34

Μπατέλμαν Αντριανή, Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος και Κύζα Έλενα	34
Νεοφύτου Λεύκιος, Κουτσελίνη Μαίρη και Κυριακίδης Λεωνίδας	35
Νεοφύτου Μαρία και Χαραλάμπους Γιάννης	35
Νικοδήμου Θεοδώρα και Φτιάκα Ελένη	35
Ξενή Έλενα	36
Ολυμπίου Γιώργος, Ζαχαρία Ζαχαρίας, Παπαευριπίδου Μάριος και Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος	36
Παλάτου Μαριάννα και Κουτσελίνη Μαίρη	37
Πανάου Μάριος	37-8
Παναούρα Ρίτα	38
Παπαγεωργίου Δώρα, Βλάμης Γιώργος, Χατζηγιαννακού Αναστασία	39
Παπαγιάννη Αικατερίνη και Ρέππα Γλυκερία	39
Παπαλεοντίου-Λουκά Ελεονώρα και Κύρου-Θωμά Νίκη	40
Παπανικόλα Ευάνθη και Τσιπλάκου Σταυρούλα	40
Παπαπαναγιώτου Φούλλα και Θεοφιλίδης Χρήστος	41
Παπασταύρου Βασίλης	41
Παπούλα Παναγιώτα και Θεοφιλίδης Χρήστος	42
Παύλου Παύλος και Ιωάννου-Γεωργίου Σοφία	42
Περικλέους Λούκας	42
Πετκοπούλου Ελπινίκη	43
Πετρίδου Μαρία, Κουσιάππα Μαρία και Αθανασίου Κώστας	44
Πέτρου Άντρη, Κουτούζης Μανώλης και Μιχαηλίδου Αθηνά	44
Πιλλόρα Κυριακή και Στυλιανίδης Μάριος	45
Ρότσακα Ιωάννα και Ζαχαρία Ζαχαρίας	45
Σαββίδου Ελένη και Σπανούδης Γιώργος	46
Σιμοπούλου Αγάπη και Μιχαηλίδης Μιχάλης	46
Σκούρτου Ελένη	47
Σοφοκλέους Παρασκευή και Καταλάνου Στυλιανή	47
Σταύρου Ιωάννα	47
Σταύρου Χριστίνα και Βρυωνίδης Μάριος	48
Στυλιανίδης Μάριος	49
Συμεωνίδου Σιμώνη και Φτιάκα Ελένη	49
Τσαγγαρίδου Νίκη	49
Τσάλμα Μαριούσκα	50
Φάνης Κωνσταντίνος, Νικολαΐδης Μελίς, Χατζηνεοφύτου Μίκης, Φυλακτίδης Μάριος και Φεραΐος Κωνσταντίνος	51
Φελλάς Χριστόφορος, Παπαευριπίδου Μάριος και Ζαχαρία Ζαχαρίας	51
Φιλίππου Σταυρούλα	52
Χαραλάμπους Ιωάννα	52
Χατζηγεωργίου Σκευή	53
Χατζηγιαννακού Αναστασία	54
Χατζηγιάννη Μαργαρίτα και Αγγελίδης Παναγιώτης	54
Χατζηιωάννου Ξένια και Ιωάννου Μαρία	55
Χατζηστεφάνου-Παπαέλληνα Κλέα	55
Χατζηστυλή Μαρία και Συμεού Λοΐζος	56
Χριστοδούλου Νικολέτα	56
Κατάλογος Ανακοινώσεων και E-mails Επικοινωνίας	58

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Παρασκευή, 6 Ιουνίου 2008

Αίθουσα Τελετών Πανεπιστημίου Κύπρου, οδός Καλλιπόλεως

18.00-18.30	Εγγραφή συνέδρων
18:30-19:00	Χαιρετισμοί Ελένη Φτιάκα , Αναπληρώτρια Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστημίου Κύπρου Πρόεδρος Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου Αθανάσιος Γαγάτσης , Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστημίου Κύπρου Σταύρος Ζένιος , Πρύτανης Πανεπιστημίου Κύπρου Ανδρέας Δημητρίου , Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού
19:00-21:00	Συμπόσιο εις μνήμην του αείμνηστου Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού Πεύκιου Γεωργιάδη ‘Οι τοίχοι της μάθησης: Αρχιτεκτονική του σχολικού χώρου’ . Συντονίστρια: Μιράντα Χρίστου <i>Χαιρετισμός</i> Στέφανος Γεωργιάδης, Εκπρόσωπος της Οικογένειας Πεύκιου Γεωργιάδη Ο Τάκης Χ. Ζενέτος και ο σχεδιασμός του σχολείου του μέλλοντος (1969-1977) Ελένη Καλαφάτη, Αρχιτέκτονας, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο Ο ‘παιδαγωγικός ανασχεδιασμός του χώρου’: Μια πρόταση για αναβάθμιση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος Δημήτρης Γερμανός, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Εκπαιδευτικά ιδρύματα: Μια Συντακτική Προσέγγιση Χρίστος Χ’Χρίστος, Αρχιτέκτονας και Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου Στέλιος Γεωργίου, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου 2+1 ΣΧΟΛΕΙΑ Ζήνων Σιερεπεκλής, Αρχιτέκτονας και Καθηγητής Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Χριστίνα Σιερεπεκλή, Αρχιτέκτονας Αρχιτεκτονικό Πέρασμα Θεοχάρης Δαβίδ, FAIA, Αρχιτέκτονας και Καθηγητής Αρχιτεκτονικής, School of Architecture, Pratt Institute. Επισκέπτης Καθηγητής και Πρόεδρος Συμβουλευτικής Επιτροπής, Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σάββατο, 7 Ιουνίου 2008

8:30-9:00 Εγγραφές

	Αίθουσα E113	Αίθουσα E002	Αίθουσα E112	Αίθουσα E111	Αίθουσα E003	Αίθουσα E004	Αίθουσα E005	Αίθουσα E009
9:00-10:30	Η Γλώσσα και η Διδακτική της I	Η Γλώσσα και η Διδακτική της II	Διαφοροποίηση Αναλυτικού Προγράμματος	Ο Σύγχρονος Εκπαιδευτικός	Νοημοσύνη και Προβληματισμοί	Μάθηση και Κριτική Σκέψη	Αυτοαξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας I	Φυσική Αγωγή
10:30-11:00	Διάλειμμα – Καφές							
11:00-12:00	Ομιλία στην Ολομέλεια ‘Και τώρα τι κάνουμε; Η διαφορετικότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση – ειδικές ανάγκες’ Ελένη Φτιάκα, Αθηνά Μιχαηλίδου, Χρίστος Τσουρής και Σοφία Βλάμη Συντονίστρια: Νίκη Τσαγαρίδου							
12:00-14:00	Η Γλώσσα και η Διδακτική της III	Εκπαιδευτική Ηγεσία I	Ενιαία Εκπαίδευση I	Διδακτική των Μαθηματικών I	Διδακτική των Φυσικών Επιστημών I	Διαφορετικότητα στην Εκπαίδευση I	Αυτοαξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας II	Ποιότητα στην Εκπαίδευση
14:00-15:00	Διάλειμμα							
15:00-16:00	Γενική Συνέλευση							
16:00-18:00	Η Γλώσσα και η Διδακτική της IV	Εκπαιδευτική Ηγεσία II	Ενιαία Εκπαίδευση II	Διδακτική των Μαθηματικών II	Διδακτική των Φυσικών Επιστημών II	Διαφορετικότητα στην Εκπαίδευση II	Θέματα Προσχολικής Αγωγής	Σχέσεις Σχολείου-Σπιτιού
18:00-19:00	Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης ‘Ποιότητα στην Εκπαίδευση: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση’ Αθανάσιος Γαγάτσης, Χρήστος Θεοφιλίδης, Πέτρος Πασιαρδής και Παναγιώτης Περσιάνης Συντονίστρια: Ελένη Φτιάκα							

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Σάββατο, 7 Ιουνίου 2008

09:00-10:30 Παράλληλα Συμπόσια

<p>Η Γλώσσα & η Διδακτική της Ι Συντονίστρια: Παπανικόλα Ευάνθη E113</p> <p>Κουτσούγερα Φωτεινή Πώς η αποκωδικοποίηση της ανάγνωσης στη Γ1 επηρεάζει την ανάπτυξη και κατάκτηση της αναγνωστικής ικανότητας στη Γ2: Η περίπτωση της Ελληνικής (Γ1) και της Αγγλικής (Γ2)</p> <p>Παπανικόλα Ευάνθη και Τσιπλάκου Σταυρούλα Η αξιοποίηση της γλωσσικής ποικιλότητας στο γλωσσικό μάθημα</p> <p>Σκούρτου Ελένη Διδασκαλία γλώσσας σε συνθήκες γλωσσικής ετερότητας: Αξιοποίηση των γλωσσών των μαθητών μας στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας</p>	<p>Η Γλώσσα & η Διδακτική της ΙΙ Συντονίστρια: Ξενή Έλενα E002</p> <p>Ενδομηματική Επιτροπή Γλωσσικού Μαθήματος Η ιστοσελίδα του γλωσσικού μαθήματος, πρώτος χρόνος ζωής: Σκέψεις, προβληματισμοί, οράματα</p> <p>Παύλου Παύλος και Ιωάννου-Γεωργίου Σοφία Η εκπαιδευτική προσέγγιση CLIL και οι προοπτικές εφαρμογής της στην Κύπρο</p> <p>Ξενή Έλενα Το χιούμορ στο γλωσσικό μάθημα</p>	<p>Διαφοροποίηση Αναλυτικού Προγράμματος Συντονίστρια: Φιλίππου Σταυρούλα E112</p> <p>Φιλίππου Σταυρούλα Η ‘Ευρώπη’ στα αναλυτικά προγράμματα και εγχειρίδια Γεωγραφίας: Χαρτογραφώντας το πεδίο και την έννοια</p> <p>Βαλιαντή Σταυρούλα και Κουτσελίνη Μαίρη Εφαρμογή της διαφοροποίησης της διδασκαλίας στις τάξεις μεικτής ικανότητας: Προϋποθέσεις και θέματα προς συζήτηση</p> <p>Έκτορος Ελένη και Χρίστου Ευθυμία Μια πρόταση για ένα εναλλακτικό Αναλυτικό Πρόγραμμα στο μάθημα της Επιστήμης στη Β’ τάξη του Δημοτικού</p>	<p>Ο Σύγχρονος Εκπαιδευτικός Συντονιστής: Θεοφιλίδης Χρήστος E111</p> <p>Θεοφιλίδης Χρήστος Με το δικό τους νου και τις δικές τους λέξεις</p> <p>Παπααναγιώτου Φούλλα και Θεοφιλίδης Χρήστος Κίνητρα επιλογής του επαγγέλματος και επαγγελματική ικανοποίηση των δασκάλων στην Κύπρο</p> <p>Ιωάννου Ανδρούλα και Θεοφιλίδης Χρήστος Οι απόψεις των εκπαιδευτικών Μέσης Εκπαίδευσης για τα καθήκοντα του παιδαγωγικού συμβούλου. Τι ισχύει σήμερα και τι θα ήθελαν να ισχύει</p>
--	---	--	---

<p>Νοημοσύνη και Προβληματισμοί Συντονιστής: Νεοφύτου Λεύκιος E003</p> <p>Σαββίδου Ελένη και Σπανούδης Γιώργος Σχέσεις μεταξύ ρέουσας νοημοσύνης και εργαζομένης μνήμης: γνωστικές και αναπτυξιακές προοπτικές</p> <p>Νεοφύτου Λεύκιος, Κουτσελίνη Μαίρη και Κυριακίδης Λεωνίδας Κοινωνική συναισθηματική νοημοσύνη και ακαδημαϊκή επίδοση φοιτητών</p> <p>Πέτρου Άντρη, Κουτούζης Μανώλης και Μιχαηλίδου Αθηνά Οι απόψεις και οι προβληματισμοί των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο σχετικά με τις αρχικές τους ανάγκες και την αντιμετώπισή τους</p>	<p>Μάθηση και Κριτική Σκέψη Συντονίστρια: Κουμπάνου Άννα E004</p> <p>Κουμπάνου Άννα Κριτική σκέψη: Η αναζήτηση του Αρχιμήδειου σημείου;</p> <p>Πετρίδου Μαρία, Κουσιάπα Μαρία και Αθανασίου Κώστας Η κατ' οίκον εργασία από τη σκοπιά των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης</p> <p>Πανάου Μάριος Η εισαγωγή της ανοικτής, ευέλικτης και εξ αποστάσεως μάθησης σε μια συνηθισμένη τάξη: Είναι αιτιολογημένη η προσμονή;</p>	<p>Αυτοαξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας I Συντονιστής: Θεοδώρου Π. E005</p> <p>Θεοδώρου Παναγιώτης Επίπεδα αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας</p> <p>Παλάτου Μαριάννα και Κουτσελίνη Μαίρη Επίπεδα ποιότητας για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας στην Κύπρο σήμερα</p> <p>Λαζαρίδου Αγγελική και Φωτοπούλλου Χρυστάλλα Το σχολικό κλίμα ως παράγοντας αποτελεσματικότητας της σχολικής μονάδας</p>	<p>Φυσική Αγωγή Συντονίστρια: Τσαγγαρίδου Νίκη E009</p> <p>Τσαγγαρίδου Νίκη Ολυμπιακή Παιδεία και το μοντέλο της Αθλητικής Αγωγής</p> <p>Χατζηστεφάνου-Παπαέλληνα Κλέα Η Ολυμπιακή Παιδεία ως μέσο αγωγής στους σύγχρονους προσανατολισμούς της εκπαίδευσης.</p> <p>Αναγνώστου Γαρύφαλλος Απόψεις Κύπριων καθηγητών Φυσικής Αγωγής σχετικά με την αξιολόγηση παραγόντων προσωπικότητας των μαθητών στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής</p>
---	---	---	--

10:30-11:00 Διάλειμμα – Καφές

11:00-12:00 Ομιλία στην Ολομέλεια: **‘Και τώρα τι κάνουμε; Η διαφορετικότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση – ειδικές ανάγκες’**
Ελένη Φτιάκα, Αθηνά Μιχαηλίδου, Χρίστος Τσουρής και Σοφία Βλάμη

10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

12:00-14:00 Παράλληλα Συμπόσια

<p>Η Γλώσσα & η Διδακτική της III Συντονίστρια: Κυριακίδη Έλενα E113</p> <p>Κυριακίδη Έλενα Κειμενικά είδη και γλωσσική διδασκαλία: Θεωρητικό υπόβαθρο</p> <p>Χατζηιωάννου Ξένια και Ιωάννου Μαρία Αλλάζοντας πορεία στη διδασκαλία της συγγραφής: Το «εργαστήρι συγγραφέων» σε μια Κυπριακή τάξη</p> <p>Μαγκλάρα Μαρία Εθνογραφία του γραμματισμού: Όψεις και λειτουργίες του γραμματισμού σε μια τσιγγάνικη κοινότητα του νομού Θεσσαλονίκης</p> <p>Πετκοπούλου Ελπινίκη Αναδυόμενος γραμματισμός: Μια νέα προσέγγιση του γραπτού λόγου</p>	<p>Εκπαιδευτική Ηγεσία I Συντονιστής: Ζεμπύλας Μιχαλίνος E002</p> <p>Ιάσωνος Σωτηρούλα και Ζεμπύλας Μιχαλίνος Στυλ ηγεσίας διευθυντών και προσέγγιση διαπολιτισμικής αγωγής σε δημοτικά σχολεία της Κύπρου</p> <p>Αριστοτέλους Φλώρα Ο επιτυχημένος σχολικός ηγέτης: Μια μελέτη περίπτωσης</p> <p>Γιάγκου Γιάγκος και Θεοφιλίδης Χρήστος Το συνεργατικό-δημιουργικό μοντέλο διοίκησης</p> <p>Χατζηγιάνη Μαργαρίτα και Αγγελίδης Παναγιώτης Συμμετοχική ηγεσία - η περίπτωση ενός σχολείου</p>	<p>Ενιαία Εκπαίδευση I Συντονίστρια: Μαύρου Κατερίνα E112</p> <p>Συμεωνίδου Σιμώνη και Φτιάκα Ελένη Τελικά τι γνωρίζουν, τι πιστεύουν και πώς νιώθουν οι εκπαιδευτικοί γενικής τάξης για την ένταξη;</p> <p>Μαύρου Κατερίνα Προωθώντας την ένταξη μέσω της αλληλεπίδρασης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή: Κίνητρα και αυτοπεποίθηση</p> <p>Χατζηγιαννακού Αναστασία Η προοπτική του ενιαίου σχολείου μέσα από τις ιστορίες των ανάπηρων μαθητών</p> <p>Χατζηγεωργίου Σκευή Μεσολαβητική μέθοδος διδασκαλίας, μαθησιακές δυσκολίες και μαθηματικά</p>	<p>Διδακτική των Μαθηματικών I Συντονίστρια: Ηλία Ιλιάδα E111</p> <p>Καγκουρά Θεώνη, Σπύρου Παναγιώτης, Ηλία Ιλιάδα και Μονογιού Αννίτα: Αλλαγή στάσεων και πεποιθήσεων των μαθητών για τα Μαθηματικά και την επίλυση προβλήματος κατά τη μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο</p> <p>Αμπράζης Στυλιανός, Δεληγιάννη Ελένη, Ηλία Ιλιάδα και Σπύρου Παναγιώτης: Συναισθηματικός τομέας και χρήση πολλαπλών αναπαραστάσεων στην πρόσθεση κλασμάτων: Η περίπτωση Ελλήνων μαθητών Μέσης Εκπαίδευσης</p> <p>Δεληγιάννη Ελένη, Γαγάτης Αθανάσιος, Αμπράζης Στυλιανός, Παναούρα Αρετή, Ηλία Ιλιάδα, Καρανίκης Φοίβος και Χρυσστόμου Μαριλένα: Ο ρόλος των πολλαπλών αναπαραστάσεων στην κατανόηση της πρόσθεσης κλασμάτων: Σύγκριση της επίδοσης Κυπρίων και Ελλαδितών μαθητών</p>
--	--	--	--

<p>Διδακτική Φυσικών Επιστημών Ι Συντονιστής: Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ. Ε003</p> <p>Ολυμπίου Γ., Ζαχαρία Ζ., Παπαευριπίδου Μ. & Κωνσταντίνου Κ. Π.: Διερεύνηση της βελτίωσης της εννοιολογικής κατανόησης προϋπηρεσιακών εκπαιδευτικών για τη θερμότητα και τη θερμοκρασία μέσα από εικονικά και πραγματικά περιβάλλοντα πειραματισμού</p> <p>Κωνσταντίνου Ν. & Ζαχαρία Ζ. Η επίδραση πραγματικών και εικονικών περιβαλλόντων μάθησης στις αντιλήψεις παιδιών της Α' δημοτικού για την επίτευξη εννοιολογικής αλλαγής αναφορικά με τις έννοιες της θερμότητας και της θερμοκρασίας</p> <p>Μπάιτελμαν Α., Κωνσταντίνου Π. Κ. & Κύζα, Ε.: Συνδυασμένη προώθηση της ανάπτυξης επιστημολογικής επάρκειας και εννοιολογικής κατανόησης για θέματα οικολογίας μέσα από ένα συνεργατικό διαδικτυακό μαθησιακό περιβάλλον</p> <p>Ευαγόρου Α., Λουκά Α. και Ζαχαρία Ζ.: Στρατηγικές συλλογισμού μαθητών δημοτικού σχολείου κατά τη διερώτηση</p>	<p>Διαφορετικότητα στην Εκπαίδευση Ι Συντονιστής: Κόκκινος Κων/τίνος Ε004</p> <p>Τσάλλα Μαριούσκα Τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και κοινωνικές ανισότητες</p> <p>Κουτσελίνη Μαίρη και Αγαθαγγέλου Σοφία Η ισότητα των φύλων στα ΜΜΕ και η σχέση της με τις αντιλήψεις των μαθητών. Σύγκριση με την ευρωπαϊκή πολιτική</p> <p>Σταύρου Χριστίνα και Βρυονίδης Μάριος Οι ΤΠΕ ως παιδαγωγική εμπειρία μέσα από τα βιώματα των παιδιών: Εμπειρίες και προκλήσεις για το ψηφιακό χάσμα</p>	<p>Αυτοαξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας ΙΙ Συντονιστής: Δημητρίου Δημήτρης Ε005</p> <p>Δημητρίου Δημήτρης και Κυριακίδης Λεονίδας Η προβληματική της διαδικασίας ανάπτυξης μηχανισμών αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας που επιτυγχάνουν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της στην Κύπρο</p> <p>Μιχαηλίδου Ελένη Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας: Η εφαρμογή ερευνητικού προγράμματος στο Κ' δημοτικό σχολείο Λεμεσού</p> <p>Νεοφύτου Μαρία και Χαραλάμπους Γιάννης Ανάπτυξη προγράμματος αυτοαξιολόγησης για βελτίωση της αποτελεσματικότητας της σχολικής μονάδας</p> <p>Καραγιάννη-Κυρίλλου Λίτσα και Κυθραιώτης Ανδρέας Πρόγραμμα Αυτοαξιολόγησης Σχολικής Μονάδας: Η διερεύνηση των παραμέτρων που επηρεάζουν την κατ'οίκον εργασία ...</p>	<p>Ποιότητα στην Εκπαίδευση Συντονίστρια: Ρέππα Αναστασία Ε009</p> <p>Στυλιανίδης Μάριος Η στρατηγική προοπτική διερεύνηση του μέλλοντος του Κυπριακού σχολείου: ένα σύγχρονο εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού της εκπαίδευσης και διαμόρφωσης ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής</p> <p>Ήργης Αργύρης και Μακρή Όλγα Ολική ποιότητα και ποιότητα εκπαίδευσης στα Ελληνικά δημόσια σχολεία</p> <p>Μακρή Όλγα και Ήργης Αργύρης Ολική ποιότητα και σχολική τάξη</p> <p>Ιωάννου Νικολέττα και Ρέππα Αναστασία-Αθανασούλα Οι ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές στη διδακτική πράξη της εκπαίδευσης ενηλίκων</p>
--	---	--	--

14:00-15:00 Διάλειμμα – Γεύμα, 15:00-16:00 Γενική Συνέλευση

10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

16:00-18:00 Παράλληλα Συμπόσια

<p>Η Γλώσσα & η Διδακτική της IV Συντονίστρια: Τσιπλάκου Στ. E113</p> <p>Χαραλάμπους Ιωάννα Η θέση της παιδικής λογοτεχνίας στην Κυπριακή εκπαίδευση</p> <p>Σταύρου Ιωάννα Η πρόσληψη της μετανεωτερικής παιδικής λογοτεχνίας από τους νεαρούς αναγνώστες</p> <p>Καρατάσου Κατερίνα Διακειμενικές σχέσεις, ιδεολογία και παιδική λογοτεχνία. Η περίπτωση του αφηγήματος «Τα τρία μικρά λυκάκια» του Ευγένιου Τριβιζιά</p>	<p>Εκπαιδευτική Ηγεσία II Συντονιστής: Βρυωνίδης Μάριος E002</p> <p>Κωνσταντίνου Ορθοδοξία και Στυλιανίδης Μάριος Κατανεμημένη ηγεσία: Θεωρητικό υπόβαθρο και προϋποθέσεις αποτελεσματικής εφαρμογής της στο Κυπριακό δημοτικό σχολείο</p> <p>Μάρκου Μαρία και Στυλιανίδης Μάριος: Οι βασικές διαστάσεις της ηγετικής συμπεριφοράς του διευθυντή δημοτικού σχολείου στην Κύπρο...</p> <p>Πιλλόρα Κυριακή και Στυλιανίδης Μάριος Η εκπαιδευτική ηγεσία ως δύναμη μετασχηματισμού της σχολικής μονάδας</p> <p>Αλεξάνδρου Ιφιγένεια και Βρυωνίδης Μάριος Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Κύπρου για τον τρόπο εκπαιδευτικής διοίκησης: Μια έμφυλη διερεύνηση του φαινομένου</p>	<p>Ενιαία Εκπαίδευση II Συντονίστρια: Χατζηγιαννακού Α. E112</p> <p>Παπαγεωργίου Λώρα, Βλάμης Γιώργος και Χατζηγιαννακού Αναστασία Ουράνιο Τόξο: Από το Εγώ στο Εμείς-Μια διαφορετική προσέγγιση</p> <p>Νικολήμου Θεοδώρα και Φτιάκα Ελένη Η ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες στη Μέση Εκπαίδευση</p> <p>Δημακοπούλου Μαρία Συμμετοχή σε Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και στάσεις απέναντι στα περιβαλλοντικά προβλήματα: Συγκριτική μελέτη σε δυσλεξικούς και μη δυσλεξικούς μαθητές</p> <p>Μανωλοπούλου Χρυσή, Λαβάζογλου Αγγελική και Κόκκινος Κωνσταντίνος Προτάσεις πολιτών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες</p>	<p>Διδακτική των Μαθηματικών II Συντονίστρια: Παναούρα Ρίτα E111</p> <p>Παναούρα Ρίτα: Η δυνατότητα αξιοποίησης του θεατρικού παιχνιδιού στην εισαγωγή μαθηματικών εννοιών στην προσχολική ηλικία: η περίπτωση της έννοιας της διαίρεσης</p> <p>Καταλάνου Στυλιανή και Σοφοκλέους Παρασκευή Οι ικανότητες των μαθητών Στ' Δημοτικού σε ασκήσεις όγκου σύμφωνα με την τριαρχική θεωρία του Sternberg και η χρήση του λογισμικού DALEST</p> <p>Σοφοκλέους Παρασκευή και Καταλάνου Στυλιανή Οι ικανότητες επίλυσης προβλημάτων στα αναπτύγματα μαθητών Στ' δημοτικού και η επίδραση της χρήσης του λογισμικού DALEST</p>
--	---	--	---

<p>Διδακτική Φυσικών Επιστημών II Συντονιστής: Κορφιάτης Κων/τίνος Ε003</p> <p>Φελλάς Χ., Παπαευριπίδου Μ. και Ζαχαρία Ζ.: Διερεύνηση της ανάπτυξης της ικανότητας μοντελοποίησης και της εννοιολογικής κατανόησης για το κυκλοφορικό σύστημα δωδεκάχρονων μαθητών μέσω δύο διαφορετικών παρεμβάσεων</p> <p>Ρότσακα Ι. και Ζαχαρία Ζ. Ανάπτυξη οργάνου μέτρησης των πεποιθήσεων, στάσεων και προθέσεων των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση των προσομοιώσεων</p> <p>Κυριάκου Μ., Παπαευριπίδου Μ. και Ζαχαρία Χ. Ζ.: Διερεύνηση της ανάπτυξης της ικανότητας της μοντελοποίησης και της εννοιολογικής κατανόησης για τα οικοσυστήματα μαθητών προσχολικής ηλικίας μέσω του λογισμικού Stagecast Creator και του Θεατρικού Παιχνιδιού</p> <p>Φάνης Φ., Νικολαΐδης Ν., Χατζηνεοφύτου Χ., Φυλακτίδης Φ. και Φεραΐος Φ. : Ανάλυση της επίδοσης μαθητών Βιολογίας με θέμα ερώτηση πειραματικής μελέτης για την Ολυμπιάδα Φ.Ε.</p>	<p>Διαφορετικότητα στην Εκπαίδευση II Συντονίστρια: Χριστοδούλου Ν. Ε004</p> <p>Χριστοδούλου Νικολέτα Με φόντο το εξαθλιωμένο «τους» σχολείο: Καταγράφοντας τις απόψεις των φοιτητών-δασκάλων ενός παιδαγωγικού τμήματος για τα παιδιά «ενός άλλου θεού»</p> <p>Παπασταύρου Βασίλης Ο ρόλος του σχολείου και της οικογένειας στη διαμόρφωση της ταυτότητας του πρόσφυγα. Μελέτη περίπτωσης παιδιών προσφυγικών οικογενειών του χωριού Επισκοπής στην επαρχία Λεμεσού</p> <p>Περικλέους Λουκάς Εθνική ταυτότητα και το μάθημα της Ιστορίας: Οι ιδεολογικές συγκρούσεις γύρω από το ρόλο της διδασκαλίας της Ιστορίας στη διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας</p> <p>Παπαγιάννη Αικατερίνη και Ρέππα Γλυκερία Επαγγελματική εξουθένωση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε τάξεις όπου φοιτούν μαθητές με προβλήματα συμπεριφοράς ή μαθησιακές δυσκολίες</p>	<p>Θέματα Προσχολικής Αγωγής Συντονίστρια: Ηρακλέους Μαρία Ε005</p> <p>Ηρακλέους Μαρία Το μονοπάτι της καρδιάς: Ένα πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής στα νηπιαγωγεία της Κύπρου</p> <p>Χατζηστυλλή Μαρία και Συμεού Λοΐζος Απόψεις εκπαιδευτικών και γονέων για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση παιδιών νηπιακής ηλικίας.</p> <p>Πετκοπούλου Ελπινίκη Το προφίλ του εκπαιδευτή ενηλίκων στη σημερινή πραγματικότητα: Το παράδειγμα της επιλογής ενός εκπαιδευτή ενηλίκων στα πλαίσια του προγράμματος «Αγωγή και φροντίδα βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας»</p> <p>Παπαλεοντίου-Λουκά Ελεονώρα και Κύρου-Θωμά Νίκη Θεωρία του νου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας</p>	<p>Σχέσεις Σχολείου-Σπιτιού Συντονιστής: Πανάου Μάριος Ε009</p> <p>Σιμοπούλου Αγάπη και Μιχαηλίδης Μιχάλης Αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών – γονέων δημοτικών σχολείων στην περιφέρεια Κρήτης</p> <p>Παπούλα Παναγιώτα και Θεοφιλίδης Χρήστος Ανατομία της επικοινωνίας μεταξύ νηπιαγωγών και γονέων: Μελέτη περίπτωσης</p> <p>Πανάου Μάριος Η χρησιμότητα της σχολικής ιστοσελίδας ως μέσου επικοινωνίας του σχολείου με το σπίτι</p>
--	--	---	---

18:00-19:00 Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης: **‘Ποιότητα στην Εκπαίδευση: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση’**
Αθανάσιος Γαγάτσης, Χρήστος Θεοφιλίδης, Πέτρος Πασιαρδής και Παναγιώτης Περισιάνης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Οι τοίχοι της μάθησης: Αρχιτεκτονική του σχολικού χώρου

Συμπόσιο εις μνήμην του αείμνηστου Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού Πεύκιου Γεωργιάδη

*Καλαφάτη Ελένη
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο*

*Γερμανός Δημήτρης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

*Χατζηχρίστος Χρίστος & Γεωργίου Στέλιος
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου*

*Σιερεπεκλής Ζήνων & Σιερεπεκλή Χριστίνα
Πανεπιστήμιο Κύπρου Αρχιτέκτονας*

*Δαβίδ Θεοχάρης
School of Architecture, Pratt Institute*

Μέσα από την παρουσίαση σχολείων καθώς και την ψυχο-κοινωνική εξέταση του σχολικού χώρου το συμπόσιο προσεγγίζει τον φυσικό χώρο ως ένα ενεργό παράγοντα στη διαδικασία της μάθησης και αποσκοπεί στο δημιουργικό διάλογο ανάμεσα σε παιδαγωγούς και αρχιτέκτονες. Οι ομιλητές θα αναλύσουν το σχολικό κτίριο ως έργο στο οποίο συγκλίνουν κοινωνικές, ψυχολογικές, τεχνολογικές και αισθητικές δυνάμεις. Οι τοίχοι της μάθησης μελετούνται ως ζωντανοί οργανισμοί που συμμετέχουν στα μηνύματα του εκπαιδευτικού συστήματος και διαμορφώνουν αξίες και στάσεις.

Και τώρα τι κάνουμε; Η διαφορετικότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση – ειδικές ανάγκες

Ομιλία στην Ολομέλεια

*Φτιάκα Ελένη
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

*Μιχαηλίδου Αθηνά
Παιδαγωγικό
Ινστιτούτο Κύπρου*

*Τσουρής Χρίστος
Παιδαγωγικό
Ινστιτούτο Κύπρου*

*Βλάμη Σοφία
Παιδαγωγικό
Ινστιτούτο Κύπρου*

Η Νομοθεσία 113(Ι)/99 περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες ήταν ένας σταθμός στα χρονικά της κυπριακής εκπαιδευτικής νομοθεσίας, όχι μόνο γιατί έβγαλε από το περιθώριο μια ομάδα παιδιών τα οποία δικαιωματικά πλέον τοποθέτησε στο σχολείο της γειτονιάς τους (ή όσο πιο κοντά γινόταν) αλλά κυρίως διότι έφερε στο εκπαιδευτικό προσκήνιο ένα θέμα το οποίο ήταν παραγνωρισμένο από καταβολής κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος: το θέμα της διαφορετικότητας στο σχολείο. Για τα σχολεία της Κύπρου, και το εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα, ο νόμος αυτός ήταν μια λαμπρή ευκαιρία να συζητήσουν όχι το ‘αν’ – αυτό είναι πια ευρωπαϊκό κεκτημένο- αλλά το ‘πώς’ φιλοξενούμε στο σχολείο μας ένα παιδί το οποίο μέχρι τώρα θεωρούνταν ότι ανήκει αλλού. Όχι το ‘κατά πόσον το παιδί πληροί τις προϋποθέσεις για φοίτηση στο σχολείο της ενορίας του’, αλλά το ‘κατά πόσον το σχολείο ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του απέναντι στο παιδί αυτό’. Η ανακοίνωση αυτή ασχολείται με το ουσιαστικό και επίκαιρο αυτό ζήτημα σε μια εποχή ραγδαίων εκπαιδευτικών αλλαγών και ανακατατάξεων.

Ποιότητα στην εκπαίδευση: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης

*Γαγάτσης Αθανάσιος
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

*Θεοφιλίδης Χρήστος
Πανεπιστήμιο
Λευκωσίας*

*Πασιαρδής Πέτρος
Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κύπρου*

*Περσιάνης Παναγιώτης
Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Οι πρόσφατες αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση του τόπου με τον πολλαπλασιασμό του αριθμού των ιδιωτικών κολλεγίων, τη μετεξέλιξη μερικών από αυτά σε ιδιωτικά Πανεπιστήμια, την ίδρυση νέων Δημόσιων Πανεπιστημίων, αλλά και τις προτεινόμενες αλλαγές στη διαδικασία εισαγωγής των υποψηφίων έχουν αλλάξει ριζικά όσα ξέραμε για την τριτοβάθμια εκπαίδευση του τόπου. Οι αλλαγές είναι καθοριστικές για το μέλλον ολόκληρης της εκπαίδευσης και θα επηρεάσουν άμεσα και δραματικά όλες τις άλλες βαθμίδες. Για το λόγο αυτό πρέπει να γίνουν προσεκτικά και με συνείδηση ευθύνης. Ποιά είναι τα διδάγματα που μπορούμε να αντλήσουμε για την πορεία αυτή από την εκπαιδευτική έρευνα και πού μας οδηγούν; Τέσσερις σημαίνοντες ακαδημαϊκοί και εκπαιδευτικοί ερευνητές καταθέτουν τις απόψεις τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΣΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ

(σε αλφαβητική σειρά)

Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου για τον τρόπο εκπαιδευτικής διοίκησης: Μια έμφυλη διερεύνηση του φαινομένου

Αλεξάνδρου Ιφιγένεια & *Βρυωνίδης Μάριος*
Πανεπιστήμιο Αιγαίου & *Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η ανακοίνωση αυτή στόχο έχει να παρουσιάσει τα ευρήματα μιας εμπειρικής διερεύνησης των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου για τον τρόπο άσκησης εκπαιδευτικής διοίκησης. Ειδικότερα εστιάζεται στις σχέσεις μεταξύ διευθυντών/ντριών και προσωπικού και στις προσδοκίες που οι εκπαιδευτικοί έχουν από αυτούς/ές, στη βάση μιας έμφυλης διερεύνησης του φαινομένου. Πραγματοποιήθηκαν δέκα ομαδικές συνεντεύξεις, με 40 εκπαιδευτικούς, στη βάση ενός ημι-δομημένου δελτίου συνέντευξης. Η ανάλυση των δεδομένων των εστιασμένων ομαδικών συνεντεύξεων, ανέδειξε σημαντικές απαιτήσεις για αλλαγές στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα καθώς και την ανάγκη για διαφοροποίηση στον τρόπο άσκησης της εκπαιδευτικής διοίκησης ειδικά από γυναίκες διευθύντριες σε πολλές από τις παραμέτρους που επιχειρήθηκαν να διερευνηθούν.

Συναισθηματικός τομέας και χρήση πολλαπλών αναπαραστάσεων στην πρόσθεση κλασμάτων: Η περίπτωση Ελλήνων μαθητών Μέσης Εκπαίδευσης

Αμπράζης Στυλιανός & *Δεληγιάνη Ελένη* & *Ηλία Ιλιάδα* & *Σπύρου Παναγιώτης*
Πανεπιστήμιο Αθήνας & *Πανεπιστήμιο Αθήνας* & *Πανεπιστήμιο Κύπρου* & *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η παρούσα έρευνα επιδιώκει τη διερεύνηση των πεποιθήσεων, των πεποιθήσεων επάρκειας και των προτιμήσεων Ελλαδικών μαθητών Α΄ και Β΄ Γυμνασίου όσον αφορά στην ευελιξία που επιδεικνύεται στη χρήση πολλαπλών αναπαραστάσεων στα κλάσματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύγκριση των δύο ηλικιακών ομάδων ως προς τις διαστάσεις που μετρά η έρευνα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας δεν παρουσιάζονται διακριτές ομαδοποιήσεις των δηλώσεων των πεποιθήσεων, των πεποιθήσεων επάρκειας και των προτιμήσεων στους μαθητές των δύο ηλικιακών ομάδων. Παρόλο που διαμορφώνονται ομάδες δηλώσεων στις οποίες αναγνωρίζεται ο υποβοηθητικός χαρακτήρας των διαγραμματικών αναπαραστάσεων και η επάρκεια ή η προτίμηση χρήσης τους, οι μαθητές φαίνεται να θεωρούν τη χρήση συμβολικών αναπαραστάσεων ως τον πιο «αποδεκτό» τρόπο παρουσίασης των απαντήσεων τους, κάτι το οποίο πιθανόν να υποβάλλεται από τον τρόπο διδασκαλίας του θέματος στη μέση εκπαίδευση. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το γεγονός ότι οι ομαδοποιήσεις των δηλώσεων παρουσιάζουν σχετική συνέπεια στις δύο ηλικιακές ομάδες.

Απόψεις Κύπριων καθηγητών Φυσικής Αγωγής σχετικά με την αξιολόγηση των παραγόντων προσωπικότητας των μαθητών στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής

Αναγνώστου Γαρόφαλλος
Πανεπιστήμιο Frederick

Σε κάθε του βήμα ο μαθητής πρέπει να έχει εικόνα ή να πληροφορείται για την επίδοση του, λειτουργίες οι οποίες μόνο μέσα από την αξιολόγηση γίνονται πράξη. Ο προβληματισμός σχετικά με τα κριτήρια, με τα οποία πρέπει να αξιολογείται η επίδοση των μαθητών στο μάθημα της

Φυσικής Αγωγής είναι έντονος ανάμεσα στους καθηγητές Φυσικής Αγωγής. Σκοπός της μελέτης αυτής ήταν να εξετάσει εάν στοιχεία της προσωπικότητας των μαθητών αξιολογούνται από τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής, με ποιο τρόπο γίνεται αυτή η αξιολόγηση, αν αποτελεί μέρος της αξιολόγησης της σχολικής επίδοσης των μαθητών και τέλος εάν η αξιολόγηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας των μαθητών διαφοροποιούνται σε σχέση με το φύλο, την εμπειρία, την παράλληλη προπονητική ιδιότητα των καθηγητών και την εκπαίδευση τους σε θέματα αξιολόγησης και βαθμολόγησης των μαθητών.

Ο επιτυχημένος σχολικός ηγέτης: Μια μελέτη περίπτωσης

Αριστοτέλους Φλώρα & *Αγγελίδης Παναγιώτης*
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας & *Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*

Τα τελευταία χρόνια διάφοροι ερευνητές έχουν εστιάσει το ενδιαφέρον τους στην έννοια του «επιτυχημένου» ηγέτη και στην επισήμανση των χαρακτηριστικών που τον προσδιορίζουν. Αν και στο εξωτερικό έχουν διεξαχθεί αρκετές έρευνες για το θέμα αυτό, στον κυπριακό και ελλαδικό χώρο έχουν γίνει ελάχιστες προσπάθειες. Ως εκ τούτου, η έλλειψη θεωρητικής βάσης και δεδομένων για τον επιτυχημένο ηγέτη, που να αφορούν στο Κυπριακό εκπαιδευτικό πλαίσιο, αποτέλεσε τη βάση για τη διεξαγωγή αυτής της έρευνας. Η έρευνα είναι μελέτη περίπτωσης και εξετάζει σε ποιο βαθμό ο ηγέτης μιας συγκεκριμένης σχολικής μονάδας στην Κύπρο ανταποκρίνεται στα έξι χαρακτηριστικά του επιτυχημένου ηγέτη, όπως αυτά έχουν καθοριστεί από την ξένη βιβλιογραφία: δημιουργία και μετάδοση οράματος, προώθηση κατανεμημένης ηγεσίας, δημιουργία συλλογικής κουλτούρας, κατανόηση και ανάπτυξη προσωπικού, προσωπικότητα, δημιουργία παραγωγικών σχέσεων με τους γονείς και την κοινότητα.

Εφαρμογή της διαφοροποίησης της διδασκαλίας στις τάξεις μικτής ικανότητας: Προϋποθέσεις και θέματα προς συζήτηση

Βαλιαντή Σταυρούλα & *Κουτσελίνη Μαίρη*
Πανεπιστήμιο Κύπρου & *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η σχολική αποτυχία, η οποία καταγράφεται ως ουσιαστική αδυναμία των εκπαιδευτικών συστημάτων προκαλεί την ανάγκη άμεσης και εις βάθος διερεύνησης των αιτιών που την προκαλούν και των μέτρων που θα οδηγήσουν στην απάμβλυνση του σοβαρού αυτού εκπαιδευτικού προβλήματος. Με δεδομένο ότι τα αίτια του προβλήματος εντοπίζονται κυρίως στις παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις, η διαφοροποίηση της διδασκαλίας μπορεί να αποτελέσει την απάντηση στο πρόβλημα της αυξανόμενης διαφορετικότητας στις τάξεις μικτής ικανότητας και της συνέχισης του φαινομένου της σχολικής αποτυχίας. Οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας που θα φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα είναι αρκετές και καθοριστικής σημασίας. Η διαφοροποίηση διδασκαλίας δεν είναι συνταγή προς εφαρμογή, απαιτεί από τον εκπαιδευτικό να κατέχει το θεωρητικό υπόβαθρο αλλά και τους τρόπους μετάφρασης της θεωρίας της διαφοροποίησης σε πράξη κάτι που θα πρέπει να γνωρίσει διεξοδικά μέσα από συνεχή και επιστημονικά οργανωμένη επιμόρφωση. Παράλληλα, αναγκαία είναι η αναδόμηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων και η δημιουργία υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με τρόπο που να διευκολύνεται η πράξη της διαφοροποίησης. Αν στόχος είναι μια αληθινά αποτελεσματική διαφοροποίηση, απορρίπτοντας τα εύκολα και τα τετριμμένα, θα πρέπει να εξασφαλισθούν οι πιο πάνω προϋποθέσεις.

Το συνεργατικό-δημιουργικό μοντέλο διοίκησης

Γιάγκου Γιάγκος & Θεοφιλίδης Χρήστος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Η διεθνής βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η επιτυχημένη διοίκηση οδηγεί σε βελτίωση της σχολικής μονάδας. Ένα από τα μοντέλα διοίκησης που προωθούνται για αποτελεσματική διοίκηση είναι αυτό της «Κατανεμημένης Ηγεσίας». Πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι η αποτελεσματική ηγεσία δεν ασκείται από έναν ηγέτη, αλλά από όλα τα μέλη της σχολικής μονάδας. Ένα μειονέκτημα της Κατανεμημένης Ηγεσίας είναι η κατανομή της από το διευθυντή σε αυτούς που θεωρεί εκείνος άξιους. Οι Wasonga & Murphy (2007) επισημαίνουν αυτό το μειονέκτημα και προτείνουν το Συνεργατικό-Δημιουργικό Μοντέλο Διοίκησης, το οποίο ορίζεται ως η ενεργητική και δυναμική διαδικασία εμπλοκής όλων των φορέων που απαρτίζουν τον οργανισμό. Σ' αυτό το μοντέλο η εξουσία πηγάζει κύρια από τις ευκαιρίες που δημιουργούνται για τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν στον καθορισμό των στόχων του οργανισμού. Οι Wasonga & Murphy (2007) κατέληξαν σε επτά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας ηγέτης για να προωθεί συνεργατική-δημιουργική προσπάθεια. Αυτά είναι: συνεργασία, ενεργητική ακρόαση, καλλιέργεια κουλτούρας, ισότητα, υπομονή, ταπεινοφροσύνη και εμπιστοσύνη.

Η έρευνα μας εστιάζεται ακριβώς στο Συνεργατικό-Δημιουργικό Μοντέλο Διοίκησης. Ήταν ποιοτικού χαρακτήρα (μελέτη περίπτωσης) και μελετήσαμε την εφαρμογή του πιο πάνω μοντέλου σε μια σχολική μονάδα. Για τη διεξαγωγή της έρευνας στηριχθήκαμε σε σχετική βιβλιογραφία. Σκοπός ήταν να διερευνήσουμε αν ισχύουν στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα ή όχι τα επτά χαρακτηριστικά του Συνεργατικού-Δημιουργικού Μοντέλου και σε ποιο βαθμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδείχτηκαν χρήσιμα, αφού βοήθησαν το διευθυντή και τους δασκάλους να αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του Συνεργατικού-Δημιουργικού Μοντέλου Διοίκησης και να εξετάσουν κατά πόσο αυτά μπορούν να ενδυναμωθούν. Αναμένεται ότι αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς του σχολείου να εργαστούν συνεργατικά για μια πιο επιτυχημένη διοίκηση που θα οδηγήσει και σε βελτίωση της σχολικής μονάδας. Χρήσιμα είναι τα αποτελέσματα και για άλλες σχολικές μονάδες που θα θελήσουν να εφαρμόσουν το Συνεργατικό-Δημιουργικό Μοντέλο Διοίκησης.

Ο ρόλος των πολλαπλών αναπαραστάσεων στην κατανόηση της πρόσθεσης κλασμάτων: Σύγκριση της επίδοσης Κυπρίων και Ελλαδιτών μαθητών

<i>Δεληγιάνη Ελένη</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	<i>Γαγάσης Αθανάσιος</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	<i>Αμπράζης Στυλιανός</i> <i>Πανεπιστήμιο Αθήνας</i>	<i>Παναούρα Αρετή</i> <i>Πανεπιστήμιο Frederick</i>
<i>Ηλία Ιλιάδα</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	<i>Καρανίκης Φοίβος</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	<i>Χρυσοστόμου Μαριλένα</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	

Η παρούσα έρευνα συγκρίνει τον τρόπο αντιμετώπισης έργων πολλαπλών αναπαραστάσεων στην πρόσθεση ομώνυμων και ετερόνυμων κλασμάτων από μαθητές των δύο πρώτων τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε Κύπρο και Ελλάδα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές και στις δύο χώρες αντιμετώπιζον με τρόπο αποσπασματικό τα διάφορα έργα ευελιξίας χρήσης πολλαπλών αναπαραστάσεων παρόλο ότι αναφέρονται στην ίδια έννοια. Στην Α΄ Γυμνασίου οι Ελλαδίτες μαθητές παρουσιάζουν στεγανοποιημένη συμπεριφορά κυρίως ως προς αναπαραστατική λειτουργία που εμπλέκεται ενώ για τους Κύπριους μαθητές παρουσιάζεται το φαινόμενο της στεγανοποίησης τόσο ως προς το πεδίο αναπαράστασης όσο και ως προς την αναπαραστατική λειτουργία. Το συγκεκριμένο φαινόμενο παρατηρείται για τους Ελλαδίτες μαθητές και στη Β΄ Γυμνασίου. Αντίθετα, οι Κύπριοι μαθητές παρουσιάζουν σχετική βελτίωση στη Β΄ Γυμνασίου

εντοπίζοντας την κοινή υποκείμενη δομή σε ορισμένες περιπτώσεις έργων διαφορετικών αναπαραστατικών λειτουργιών. Τόσο οι Κύπριοι όσο και οι Ελλαδίτες μαθητές φαίνεται να μην αντιμετωπίζουν στεγανοποιημένα τα έργα επίλυσης προβλήματος με διάφορα πεδία αναπαράστασης, υποδεικνύοντας την αλληλεπίδραση της ευελιξίας χρήσης πολλαπλών αναπαραστάσεων και της επίλυσης προβλήματος όσον αφορά στην εννοιολογική κατανόηση της πρόσθεσης κλασμάτων

**Συμμετοχή σε Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Π.Ε), γνώσεις και στάσεις μαθητών απέναντι στα περιβαλλοντικά προβλήματα.
(Συγκριτική μελέτη σε δυσλεξικούς και μη δυσλεξικούς μαθητές του Ελληνικού Δημοτικού Σχολείου)**

*Δημακοπούλου Μαρία
Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Κύριος σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξεταστεί αν ο παράγοντας συμμετοχή ή όχι σε Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Π.Ε) επηρεάζει με τον ίδιο τρόπο τις γνώσεις και τις στάσεις, απέναντι σε περιβαλλοντικά προβλήματα, μαθητών με δυσλεξία του Δημοτικού σχολείου, συγκριτικά με τους μη δυσλεξικούς συμμαθητές τους. Αποτελεί τμήμα ευρύτερης εργασίας, στο πλαίσιο εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, επιδιώκοντας να καταγράψει τα δεδομένα των πρωταγωνιστών της κατάστασης και αναδεικνύοντας κάποιες από τις σημαντικές εμπειρίες και επιρροές στη ζωή των μαθητών, οι οποίες εμπλέκονται στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής τους ευαισθητοποίησης και συμπεριφοράς, εξετάζοντας τη σκοπιά του ίδιου του παιδιού, με τη βοήθεια ενός πρωτότυπου ερευνητικού εργαλείου και ενός σταθμισμένου. Η παρούσα μελέτη χρησιμοποίησε ως κύριο μέσο συλλογής δεδομένων την ημι-δομημένη συνέντευξη. Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν μαθητές της Στ' τάξης, οι οποίοι φοιτούσαν σε δημόσια Δημοτικά Σχολεία του νομού Αττικής και αποφοίτησαν το 2007. Στην πράξη συμμετείχαν 122 μαθητές και μαθήτριες, 61 μαθητές χωρίς δυσλεξία, οι οποίοι δε φοιτούσαν σε τμήματα ένταξης για οποιοδήποτε άλλο λόγο και ίσος αριθμός μαθητών με δυσλεξία (61). Από την εξέταση των επιδόσεων των «κανονικών» και των μαθητών με δυσλεξία του δείγματος στις ερωτήσεις των περιβαλλοντικών γνώσεων και στις ερωτήσεις και στα σενάρια των περιβαλλοντικών στάσεων του ερευνητικού εργαλείου, οι «κανονικοί» μαθητές εμφανίζονται να έχουν υψηλότερες γνώσεις και θετικότερες στάσεις απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα από τους δυσλεξικούς συμμαθητές τους.

Η προβληματική της διαδικασίας ανάπτυξης μηχανισμών αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας που επιτυγχάνουν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της στην Κύπρο

*Δημητρίου Δημήτρης & Κυριακίδης Λεωνίδας
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Ο σκοπός της ανακοίνωσης είναι πρωτίστως να προβάλλει την ανάγκη αξιοποίησης της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας για σκοπούς βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς της, αλλά και να καταθέσει συγκεκριμένες εισηγήσεις για τον τρόπο ανάπτυξης μηχανισμών αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Αρχικά, γίνεται αναφορά στις σημαντικότερες μορφές αξιολόγησης μιας σχολικής μονάδας και τονίζεται ότι το στοιχείο που διακρίνει την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας από κάθε άλλη μορφή αξιολόγησης είναι η άμεση σύνδεσή της με διαδικασίες βελτίωσης της σχολικής αποτελεσματικότητας. Στη συνέχεια, κατατίθεται συγκεκριμένη εισήγηση για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για την ανάπτυξη συστήματος αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Συγκεκριμένα για την ανάπτυξη ενός τέτοιου συστήματος, κάποιος θα πρέπει να δώσει απαντήσεις σε τρία επιμέρους ζητήματα που επηρεάζουν την ανάπτυξη μηχανισμών αυτοαξιολόγησης. Το πρώτο ζήτημα αφορά στο κατά πόσο οι

εμπλεκόμενοι φορείς αποδέχονται τις θεωρητικές παραδοχές της αυτοαξιολόγησης οι οποίες και παρουσιάζονται στο άρθρο. Το δεύτερο ζήτημα αφορά στην πολιτική δυναμική που επηρεάζει τη λήψη και εφαρμογή αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής στο επίπεδο του σχολείου. Τίθεται το ερώτημα κατά πόσο η ανάπτυξη και εφαρμογή αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής είναι δυνατό να στηρίζεται σε συναίνεση των εμπλεκόμενων φορέων. Τέλος, το τρίτο ζήτημα αφορά στην ανάγκη εντοπισμού του βέλτιστου θεωρητικού πλαισίου που μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη μηχανισμού αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας που επιτυγχάνει τη βελτίωσή της. Ένα τέτοιο πλαίσιο μπορεί να προκύψει από τα θεωρητικά σχήματα είτε της έρευνας για την εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα (EEA), είτε της έρευνας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας (EBA). Σχολιάζεται, επίσης, το χρέος της ερευνητικής κοινότητας στο να εντοπίσει ποια από τις πιο πάνω περιοχές μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη του βέλτιστου μηχανισμού αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα και παρουσιάζεται συγκεκριμένη έρευνα που υλοποιείται με σκοπό τη διερεύνηση των πιο πάνω ζητημάτων.

Μια πρόταση για ένα εναλλακτικό Αναλυτικό Πρόγραμμα στο μάθημα της Επιστήμης στη Β΄ τάξη του Δημοτικού

Έκτορος Ελένη & *Χρίστου Ευθυμία*
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού & *Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού*

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προτείνει ένα εναλλακτικό Αναλυτικό Πρόγραμμα στο μάθημα της Επιστήμης στη Β΄ τάξη του δημοτικού. Το συγκεκριμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα αναλύει πρωτίστως τις πηγές κοινωνία, μαθητής και γνωστικό αντικείμενο από τις οποίες αντλεί τη φιλοσοφία του. Στη συνέχεια τίθεται ο σκοπός της εκπαίδευσης με τον οποίο συνδέεται ο σκοπός του γνωστικού αντικειμένου και ο οποίος αναλύεται σε στόχους και εθνικά επίπεδα (πλαίσια ανάπτυξης των μαθητών). Επιλέγονται θεματικές ενότητες που περιλαμβάνουν έννοιες, πληροφορίες, δεξιότητες και στάσεις που αναμένεται να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν οι μαθητές της Β΄ δημοτικού ανάλογα με το αναπτυξιακό τους επίπεδο. Ακολουθείται κυρίως η ιεραρχημένη, η σπειροειδής και η διαθεματική διάταξη. Η καινοτομία του προγράμματος αυτού έγκειται στο γεγονός ότι καθορίζει διαφορετικά επίπεδα επίτευξης βάσει των οποίων διαφοροποιεί ο εκπαιδευτικός τις δραστηριότητες και τη μάθηση των μαθητών. Επισημαίνει τις απαραίτητες προαπαιτούμενες γνώσεις/έννοιες και δεξιότητες κάθε θέματος ούτως ώστε ο εκπαιδευτικός να μπορεί να αναλύει λειτουργικά τις αδυναμίες/ελλείψεις των μαθητών και να δουλεύει ταυτόχρονα σε διαφορετικά επίπεδα. Επίσης προάγει την εξοικείωση με την επιστημονική μεθοδολογία (παρατήρηση, διατύπωση υποθέσεων και πρόβλεψη, συγκέντρωση - αξιοποίηση πληροφοριών από διάφορες πηγές και με τη χρήση της τεχνολογίας, πειραματικός έλεγχος, ανάλυση κι ερμηνεία των δεδομένων, εξαγωγή συμπερασμάτων και γενίκευση, διατύπωση λειτουργικών ορισμών). Περιλαμβάνει δείγμα διδασκαλίας στην ενότητα «ΤΑ ΦΥΤΑ» με χρήση της επιστημονικής μεθόδου. Προάγει την αυτονομία του εκπαιδευτικού κατά τη διάρκεια της οργάνωσης της διδασκαλίας του, της εφαρμογής της και της αξιολόγησής της.

Η ιστοσελίδα του Γλωσσικού μαθήματος, πρώτος χρόνος ζωής: Σκέψεις, προβληματισμοί, οράματα

Υποεπιτροπή για Θέματα Ιστοσελίδας του Γλωσσικού Μαθήματος
Ενδοτμηματική Επιτροπή Γλωσσικού Μαθήματος,
Δημοτική Εκπαίδευση

Η υλοποίηση της αναβάθμισης του διαδικτυακού τόπου για το μάθημα της γλώσσας (<http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Glossa/index.html>) υπήρξε στόχος της Ενδοτμηματικής Επιτροπής Γλωσσικού Μαθήματος από την πρώτη συνεδρία της το Σεπτέμβριο του 2006. Η επίσημη λειτουργία της ιστοσελίδας του γλωσσικού μαθήματος σημειώθηκε το Σεπτέμβριο της σχολικής χρονιάς 2007-2008, ενώ η αναθεώρησή της υλοποιήθηκε το δεύτερο τρίμηνο της ίδιας σχολικής χρονιάς. Βασικός στόχος υπήρξε, και εξακολουθεί να υφίσταται, η στήριξη των δασκάλων οι οποίοι/ες διδάσκουν το μάθημα της Ελληνικής Γλώσσας στο δημοτικό σχολείο, με υλικό και ιδέες, που θα παρέχουν ευκαιρίες για συζήτηση και προβληματισμό γύρω από θέματα που αφορούν τόσο τη γλώσσα όσο και τη διδακτική της. Οι νέες τεχνολογίες έχουν ήδη εισβάλει στην καθημερινή πρακτική των εκπαιδευτικών καθώς αποτελούν μία από τις πιο αποτελεσματικές λύσεις στην προσπάθεια γενικής επιμόρφωσης, ειδικής ενημέρωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού.

Αυτό που διαφοροποιεί τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα από άλλες παρόμοιες είναι ακριβώς η θεώρηση του εκπαιδευτικού ως αναστοχαζόμενου και διαρκώς επιμορφωνόμενου επιστήμονα. Στα πλαίσια αυτής της θεώρησης, ο ιστοχώρος δεν αρκείται στην απλή παράθεση διδακτικού υλικού, αλλά ταυτόχρονα προτείνει θεωρητικά εμπεριστατωμένες προσεγγίσεις του γλωσσικού μαθήματος και προβληματίζει τους χρήστες σε σχέση με σημαντικά γλωσσικά ζητήματα. Για πρώτη φορά βασικοί φορείς του σχεδιασμού, της επιλογής υλικού και της υλοποίησης μιας τέτοιας προσπάθειας παραθέτουν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους σε σχέση όχι μόνο με την επιλογή του υλικού, την ταξινόμηση και την παρουσίασή του, αλλά όσο αφορά και στο λόγο ύπαρξης και στο αναμενόμενο όφελος μιας τέτοιας προσπάθειας, η οποία τοποθετείται σε ένα περιβάλλον συνεχούς μεταβαλλόμενης γνώσης, όπου ο/η εκπαιδευτικός καλείται να είναι περισσότερο αποδοτικός, να είναι περισσότερο αποτελεσματικός αλλά κυρίως να είναι περισσότερο παιδαγωγός. Τα στάδια που ακολουθήθηκαν για την εκπόνηση της ιστοσελίδας αναλύονται λεπτομερώς στην παρούσα εισήγηση, ενώ παρατίθενται προβληματισμοί για τη μετέπειτα πορεία και εξέλιξη της προσπάθειας αυτής.

Στρατηγικές συλλογισμού μαθητών δημοτικού σχολείου κατά τη διαδικασία της διερώτησης: Επιχειρηματολογία

Ευαγόρου Άριστος   *Λουκά Λουκάς*   *Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ.*
Πανεπιστήμιο Κύπρου   *Πανεπιστήμιο Κύπρου*   *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η διερώτηση (inquiry) αποτελεί μέρος της επιστημονικής διεργασίας κατανόησης του φυσικού κόσμου, είναι διδακτική προσέγγιση της διαδικασίας μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες καθώς και στόχος της διδακτικής πρακτικής. Η διερώτηση όμως είναι ένας όρος που επιδέχεται πολλές ερμηνείες. Κάποιοι ερευνητές ορίζουν ως διερώτηση τις μεθόδους και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούν οι επιστήμονες, κάποιοι τις στρατηγικές διδασκαλίας που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί, ενώ κάποιοι άλλοι τις γνωστικές δεξιότητες που μπορεί να αναπτύξουν οι μαθητές. Οι σύγχρονες προσεγγίσεις διδασκαλίας και μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της διερώτησης, όμως οι δραστηριότητες που εφαρμόζονται περιορίζονται κυρίως στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιστημονικών διερευνήσεων. Ωστόσο, πρόσφατες έρευνες καταδεικνύουν ότι οι μαθητές που εμπλέκονται σε δραστηριότητες επιστημονικής διερώτησης σε πραγματικές συνθήκες της σχολικής τάξης, χρησιμοποιούν και άλλες στρατηγικές επιστημονικού συλλογισμού. Η παρούσα εργασία, που αποτελεί μέρος μίας προσπάθειας εντοπισμού των

στρατηγικών συλλογισμού που χρησιμοποιούν μαθητές δημοτικού κατά τη διαδικασία της διερώτησης μέσα από την ανάλυση ποιοτικών δεδομένων οπτικογράφησης μαθημάτων φυσικών επιστημών, επικεντρώνεται ειδικότερα στην στρατηγική της επιχειρηματολογίας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στη χρήση στρατηγικών επιχειρηματολογίας σε δύο ομάδες μαθητών που συμμετέχουν σε μαθήματα Φυσικών Επιστημών, αλλά και στις προϋποθέσεις, συνθήκες και συγκεκριμένα όπου ενεργοποιούνται οι στρατηγικές αυτές.

Το μονοπάτι της καρδιάς: Ένα πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής στα νηπιαγωγεία της Κύπρου

*Ηρακλέους Μαρία
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστεί ένα ερευνητικό πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής που εφαρμόστηκε σε νηπιαγωγεία της Κύπρου. Το πρόγραμμα είχε ως γενικό σκοπό την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και την εμπλοκή της συναισθηματικής αγωγής σε όλους τους τομείς του ημερησίου προγράμματος. Το πρόγραμμα είχε τους ακόλουθους στόχους: (α) Να εκπαιδεύσει τα συναισθήματα των παιδιών, δίνοντάς τους ευκαιρίες να τα αναγνωρίσουν και να τα εκφράσουν, (β) Να βοηθήσει τα παιδιά να ελέγξουν τα αρνητικά τους συναισθήματα, (γ) Να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τα συναισθήματά τους και να ενθαρρύνει την ειλικρινή έκφραση των συναισθημάτων τους, και (δ) Να βοηθήσει τα παιδιά να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση. Η μεθοδολογία της έρευνας ήταν μικτή συνδυάζοντας έρευνα δράσης, μελέτη περίπτωσης και ανάπτυξης προγράμματος. Χρησιμοποιήθηκαν διάφοροι τρόποι συλλογής των δεδομένων όπως ομαδικές και ατομικές συνεντεύξεις, συναισθηματικά προφίλ και συναισθηματικά γεγονότα. Τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν ότι το πρόγραμμα είχε επίδραση στα παιδιά και στις νηπιαγωγούς. Η επίδραση που είχε το πρόγραμμα στα παιδιά μελετήθηκε ποιοτικά και ποσοτικά ενώ η επίδραση που είχε στις νηπιαγωγούς μελετήθηκε ποιοτικά. Τα παιδιά με το τέλος του προγράμματος έφραζαν τα συναισθήματά τους πιο συχνά χρησιμοποιώντας διαφορετικούς τρόπους έκφρασης. Επίσης έδειξαν να ελέγχουν τα αρνητικά τους συναισθήματα και να δείχνουν ενσυναίσθηση. Οι νηπιαγωγοί έδειχναν πιο ενήμερες στο θέμα της συναισθηματικής αγωγής και υιοθέτησαν τεχνικές ενσυναίσθησης.

Ολική ποιότητα και ποιότητα εκπαίδευσης στα ελληνικά δημόσια σχολεία

*Ηρως Αργύρης & Μακρή Όλγα
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων & Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων*

Στην παρούσα εισήγηση θα εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στην μελέτη και κριτική ανάλυση της Ολικής Ποιότητα στα δημόσια ελληνικά σχολεία. Η **Ολική Ποιότητα** στην Εκπαίδευση είναι μια δάνεια φιλοσοφία και πρακτική που εφαρμόστηκε με επιτυχία σε επιχειρήσεις της Ιαπωνίας. Στον δυτικό κόσμο εμφανίζεται τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ στην εκπαίδευση γίνεται αντικείμενο μελέτης την δεκαετία που διανύουμε. Πυρήνας της φιλοσοφίας της Ολικής Ποιότητας είναι η **συνεχής βελτίωση** των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών, με αποδέκτες εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές. Η συνεχής βελτίωση προϋποθέτει όραμα, αντικειμενικούς στόχους, στρατηγικές, τακτικές, σχέδια, οργάνωση, αξιολόγηση, επανακαθορισμό των στόχων, καινοτομίες και αλλαγές.

Η δυτική σκέψη και δη η ελληνική απέχει πολύ από την φιλοσοφία της συνεχούς βελτίωσης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Στα ελληνικά δημόσια σχολεία, τα στοιχεία της συνεχούς βελτίωσης είναι παροδικά και ενταγμένα στην ελληνική κουλτούρα. Άλλοτε αναγνωρίζονται στο φιλότιμο του εκπαιδευτικού και άλλοτε στην περιστασιακή σύνθεση της εκπαιδευτικής μονάδας. Στο κείμενο που θα ακολουθήσει θα εξετάσουμε την νοοτροπία των

Ελλήνων εκπαιδευτικών στην λειτουργία των δημοσίων σχολείων και θα την αντιπαραβάλλουμε με τις λογικές και πρακτικές της Ολικής Ποιότητας στην Εκπαίδευση. Μέσα από ένα βιωματικό παράδειγμα λειτουργίας μιας σχολικής μονάδας, θα εξετάσουμε και θα αναλύσουμε τις προαναφερθείσες έννοιες, προτείνοντας ένα λειτουργικό τρόπο προώθησης της ποιότητας στα ελληνικά δημόσια σχολεία.

Επίπεδα αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας

*Θεοδώρου Παναγιώτης
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού*

Η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας είναι μια διευθέτηση ανάμεσα στους δασκάλους, τους μαθητές και άλλους εμπλεκόμενους ώστε να εξεταστεί και να διευκρινιστεί το επίπεδο, η αξία και η ποιότητα των διαδικασιών, των υλικών και μέσων, των αποτελεσμάτων και των αποδόσεών τους. Είναι απαραίτητο στοιχείο για την καλή διδασκαλία και μάθηση, την αποτελεσματική ηγεσία και τη σωστή διαχείριση του σχολείου ως ζωντανού οργανισμού. Η αυτοαξιολόγηση έχει ως κύριους σκοπούς να: προωθήσει τη σοβαρή και σκόπιμη συζήτηση ανάμεσα στους συμμετέχοντες, βοηθώντας με αυτό τον τρόπο τη δημιουργία κουλτούρας για περαιτέρω έρευνα και συνεχή αξιολόγηση, να παρουσιαστεί μια εικόνα του σχολείου όπως φαίνεται μέσα από τα μάτια του προσωπικού, των μαθητών και των γονέων και να βοηθήσει να αναγνωριστούν και να τεθούν σε προτεραιότητα οι περιοχές που χρειάζεται να ερευνηθούν σε μεγαλύτερο βάθος. Τα επίπεδα της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας θα μπορούσαν να εστιαστούν στους τέσσερις πιο κάτω βασικούς άξονες αυτοαξιολόγησης: (α) αποτελέσματα σε επίπεδο μαθητή, (β) διαδικασίες σε επίπεδο τάξης, (γ) διαδικασίες σε σχολικό επίπεδο και (δ) σχέσεις με το περιβάλλον. Σημαντικό ρόλο για την επιτυχία της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας διαδραματίζει και ο εξωτερικός αξιολογητής (critical friend) ο οποίος δρα ως σύμβουλος και καθοδηγητής στο έργο της αυτοαξιολόγησης με διακριτικότητα, κάνοντας την παρουσία του ανεπαισθητη, εμπνέοντας το αίσθημα της εμπιστοσύνης προς τη σχολική ομάδα. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος ο ρόλος του πρέπει να περιορίζεται σταδιακά και η μονάδα να γίνεται πιο αυτόνομη όσον αφορά στη συνέχιση της αυτοαξιολόγησης.

Με το δικό τους νου και τις δικές τους λέξεις

*Θεοφιλίδης Χρήστος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*

Σκοπός της μελέτης ήταν να περιγράψει τις απόψεις μεταπτυχιακών φοιτητών για εξαμηνιαίο μάθημα Εκπαιδευτικής Διοίκησης που παρακολούθησαν, το εννοιολογικό πλαίσιο του οποίου ήταν η εποικοδόμηση της γνώσης μέσα από ενεργητική πρόσκτηση και βιωματική μάθηση. Οι απόψεις των φοιτητών τεκμηριώθηκαν με τη βοήθεια ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων και συγκλίνουν στα εξής: οι φοιτητές ικανοποιήθηκαν σε υψηλό βαθμό με το μαθησιακό κλίμα που επικράτησε στο μάθημα. Ανέφεραν ως κύρια χαρακτηριστικά της εμπειρίας τους την ομαδικότητα που αναπτύχθηκε στο μάθημα, την ανοικτή επικοινωνία και διάδραση που χαρακτήριζε τις συναντήσεις, την πρωτοτυπία της διδασκαλίας και τον ενεργητικό ρόλο που διαδραμάτιζαν οι ίδιοι κατά τη διάρκειά της. Οι ίδιοι έκριναν ότι το μάθημα στο σύνολό του ήταν αποτελεσματικό και παραδειγματικό για τους ίδιους.

**Στυλ ηγεσίας διευθυντών και προσέγγιση διαπολιτισμικής αγωγής
σε δημοτικά σχολεία της Κύπρου**

Ιάσωνος Σωτηρούλα & *Ζεμπύλας Μιχαλίνος*
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου & *Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Κύριος σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της προσέγγισης της διαπολιτισμικής αγωγής που ακολουθούν οι διευθυντές/τριες σε κάποια δημοτικά σχολεία της επαρχίας Λευκωσίας. Παράλληλα, επιδιώκεται η διερεύνηση του στυλ ηγεσίας που ενστερνίζονται οι διευθυντές/τριες σε σχέση με ζητήματα πολυπολιτισμικότητας και η συσχέτισή του με την προσέγγιση που υιοθετούν. Όσον αφορά στον κύριο σκοπό, γίνεται προσπάθεια κατηγοριοποίησης των αντιλήψεών τους με βάση την τυπολογία πέντε προσεγγίσεων που προτείνουν οι Kincheloe και Steinberg (1997) και που ενισχύουν βιβλιογραφικά και άλλοι μελετητές του θέματος. Η έρευνα ακολούθησε ποιοτικές μεθόδους συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων. Συγκεκριμένα, μεταξύ Ιουλίου 2007 – Μαΐου 2008 διεξήχθησαν συνεντεύξεις με 17 διευθυντές δημοτικών σχολείων της επαρχίας Λευκωσίας. Οι συνεντεύξεις ήταν ημιδομημένες, διάρκειας μίας περίπου ώρας και η επιλογή των διευθυντών έγινε με βάση το ποσοστό αλλόγλωσσων παιδιών πάνω από το μέσο όρο (7.1%) του συνόλου των αλλόγλωσσων μαθητών στη συγκεκριμένη επαρχία. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με βάση θεματικές κατηγορίες που αντιστοιχήθηκαν στη βάση του στυλ ηγεσίας και των προσεγγίσεων διαπολιτισμικής αγωγής που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι οι μισοί σχεδόν από τους διευθυντές υιοθετούν τη συντηρητική προσέγγιση σε θέματα πολυπολιτισμικότητας (conservative multiculturalism/monoculturalism), ενώ λιγότεροι υιοθετούν τη φιλελεύθερη προσέγγιση (liberal multiculturalism) και ελάχιστοι την κριτική (critical multiculturalism). Επίσης κάποιοι διευθυντές υιοθετούν στοιχεία από δύο προσεγγίσεις. Όσον αφορά στο μοντέλο ηγεσίας που ενστερνίζονται, οι περισσότεροι διευθυντές της κατηγορίας της συντηρητικής προσέγγισης πολυπολιτισμικότητας, παρέχουν ενδείξεις συναλλακτικού μοντέλου ηγεσίας (transactional leadership), ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι πολύ λίγα δείγματα κριτικής ή μετασχηματιστικής ηγεσίας παρουσιάζονται. Η σημαντικότητα και αναγκαιότητα αυτής της έρευνας, προκύπτει κυρίως από την έλλειψη παρόμοιων ερευνών στον κυπριακό χώρο και ακόμη περισσότερο, από το όλο και αυξανόμενο ποσοστό αλλόγλωσσων μαθητών στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου. Ευρύτερα, τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής υπογραμμίζουν τη σημασία των διευθυντών στην υιοθέτηση της προσέγγισης των σχολείων σε θέματα διαπολιτισμικής αγωγής. Με βάση το ότι ο διευθυντής έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις που αφορούν στις πρακτικές διαπολιτισμικής αγωγής των σχολείων, υποστηρίζεται ότι η κατανόηση της προσέγγισης που υιοθετείται σε συνδυασμό με το στυλ ηγεσίας των διευθυντών, ενδεχομένως να συμβάλει και στη βαθύτερη κατανόηση των διαφόρων μεθόδων εφαρμογής της διαπολιτισμικής αγωγής (και της επιβίωσης τους ή μη) στα σχολεία της Κύπρου.

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών Μέσης Εκπαίδευσης για τα καθήκοντα του παιδαγωγικού συμβούλου. Τι ισχύει σήμερα και τι θα ήθελαν να ισχύει.

Ιωάννου Ανδρούλα & *Θεοφιλίδης Χρήστος*
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας & *Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*

Ο σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να εξετάσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε Λύκεια για τα καθήκοντα του παιδαγωγικού συμβούλου, όπως ισχύουν σήμερα, με βάση τις εμπειρίες τους και για το πώς θα έπρεπε να είναι. Εξετάστηκαν οι παράμετροι που αναφέρονταν στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την ποιοτική βελτίωση της διδασκαλίας, την ανατροφοδότηση, την εμπλοκή σε διοικητικά θέματα καθώς και το στυλ ηγεσίας που διαφαίνεται κατά την άσκηση των καθηκόντων του παιδαγωγικού συμβούλου. Τα δεδομένα της έρευνας συγκεντρώθηκαν με τη χορήγηση ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι

Πρόγραμμα αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας: Διερεύνηση των παραμέτρων που επηρεάζουν την κατ'οίκον εργασία των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου Λυμπίων

Καραγιάννη-Κυρίλλου Αίτσα & *Κυθραιώτης Ανδρέας*
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού & *Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού*

Κύριος σκοπός της έρευνας είναι να γνωρίσουμε την κατάσταση που υπάρχει στο σχολείο μας σε σχέση με την κατ'οίκον εργασία, ώστε να θέσουμε τα κατάλληλα πλαίσια που θα οδηγήσουν στην αποδοτική χρησιμοποίηση της κατ'οίκον εργασίας ως μέσου για την πρόοδο των μαθητών στο σχολείο. Το δείγμα αποτελούν μαθητές της Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης του σχολείου μας, οι γονείς των μαθητών αυτών και εκπαιδευτικοί του σχολείου. Στους μαθητές, γονείς κι εκπαιδευτικούς δόθηκαν ερωτηματολόγια στα οποία έπρεπε να απαντήσουν ερωτήσεις που αφορούσαν την κατ'οίκον εργασία. Σε επόμενο στάδιο έγιναν συνεντεύξεις σε μαθητές, γονείς κι εκπαιδευτικούς. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έχουν πρακτική σημασία αφού μπορούν ν'αξιοποιηθούν για σκοπούς προβληματισμού τόσο στο σχολείο όσο και στην ευρύτερη κοινότητα.

**Διακειμενικές σχέσεις, ιδεολογία και παιδική λογοτεχνία.
Η περίπτωση του αφηγήματος «Τα τρία μικρά λυκάκια» του Ευγένιου Τριβιζά**

Καρατάσου Κατερίνα
Πανεπιστήμιο Frederick

Μία από τις διαπιστώσεις της σύγχρονης έρευνας γύρω στην παιδική λογοτεχνία είναι ότι η διακειμενικότητα, σε ποικίλες μορφές της, αποτελεί ένα από τα βασικά γνωρίσματα αυτής της λογοτεχνικής κατηγορίας. Ανάγκη συνεπώς να περιγραφτούν αναλυτικότερα και ακριβέστερα οι κύριες ποικιλίες κειμενικών επενδύσεων της και παράλληλα να διερευνηθούν οι λειτουργίες που αυτές επιτελούν. Η διαπίστωση για τη σημασία της διακειμενικότητας στην παιδική λογοτεχνία επιβεβαιώνεται με εμφαντικό τρόπο σε έναν συγγραφέα όπως ο Ευγένιος Τριβιζάς. Στην ανακοίνωση μελετώνται οι βασικές σημασιακές μονάδες του αφηγήματος «Τα τρία μικρά λυκάκια» και οι συν-αρθρώσεις τους, σε συγκριτική βάση με το κλασικό παραμύθι «Τα τρία γουρουνάκια». Στόχος της εργασίας είναι να ελεγχθεί η υπόθεση ότι αυτή η μορφή διακειμενικότητας την οποία εκπροσωπεί το αφήγημα «Τα τρία μικρά λυκάκια» δεν αποτελεί μόνον ή κυρίως έναν μηχανισμό παραγωγής μύθου, αλλά ακόμη ότι διαθέτει μια ιδεολογική, δυναμική όψη, ενδιαφέρουσα σε ένα παιδαγωγικό πλαίσιο, τόσο ως προς την ανάδειξη όψεων της γλώσσας της λογοτεχνίας όσο και ως προς μία διαθεματική προσέγγιση.

Οι ικανότητες των μαθητών Στ' δημοτικού σε ασκήσεις όγκου σύμφωνα με την τριαρχική θεωρία του Sternberg και η χρήση του λογισμικού DALEST

Καταλάνου Στυλιανή & *Σοφοκλέους Παρασκευή*
Πανεπιστήμιο Κύπρου & *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί τις ικανότητες αναλυτικής, δημιουργικής και πρακτικής ευφυΐας μαθητών Στ' δημοτικού σε ασκήσεις που αναφέρονται στον όγκο, καθώς και να εξετάσει κατά πόσο προάγονται οι ικανότητες αυτές σε αντίστοιχες ασκήσεις μέσα από τη χρήση της εφαρμογής «Κυβοκασκευές» του λογισμικού DALEST. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν 50 μαθητές Στ' δημοτικού. Βρέθηκε ότι οι μαθητές έχουν μεγαλύτερη επιτυχία σε ασκήσεις αναλυτικής ευφυΐας. Οι μαθητές είχαν τη χαμηλότερη επίδοση στην μια από τις δυο ασκήσεις πρακτικής ευφυΐας και στα δυο δοκίμια. Επίσης, μέσα από τη χρήση του λογισμικού, τα δύο παιδιά

που εξετάστηκαν βοηθήθηκαν και ξεπέρασαν τον εαυτό τους, υποδεικνύοντας λύσεις που σε διαφορετικές συνθήκες εργασίας θα ήταν πολύ δύσκολο.

Κριτική σκέψη: Η αναζήτηση του Αρχιμήδειου σημείου;

Κουμπάνου Άννα
Institute of Education, University of London

Το παρόν άρθρο συζητά την έννοια του εκπαιδευτικού ιδεώδους της κριτικής σκέψης ακολουθώντας μία φιλοσοφική προσέγγιση. Αρχικά γίνεται σύγκριση μεταξύ των ιδεωδών της κριτικής σκέψης και του Ορθού Λόγου του Διαφωτισμού και εντοπίζονται ουσιαστικές ομοιότητες. Η ταύτιση των δύο εννοιών αφορά κυρίως στην πεποίθηση ότι το ανθρώπινο πνεύμα είναι ικανό να εφαρμόζει αντικειμενικά κριτήρια στη λογική διαδικασία. Ακολουθώντας η έννοια του κριτηρίου αμφισβητείται και προτείνεται ένα νέο είδος κριτικής σκέψης που είναι πιο δημιουργικό και συμπεριληπτικό.

Η ισότητα των φύλων στα ΜΜΕ και η σχέση της με τις αντιλήψεις των μαθητών. Σύγκριση με την Ευρωπαϊκή πολιτική

Κουτσελίνη Μαίρη & *Αγαθαγγέλου Σοφία*
Πανεπιστήμιο Κύπρου & *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Ο στόχος της εισήγησης είναι να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα μιας ερευνητικής μελέτης για το προφίλ των δύο φύλων στην ιδιωτική και δημόσια ζωή όπως μεταδίδεται από την τηλεόραση της Κύπρου, να ερευνηθεί η σχέση τους με τις αντιλήψεις των νέων και να τη συγκρίνει με τους δείκτες της επικρατούσας τάσης για το φύλο (gender mainstreaming) στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Για τους σκοπούς αυτής της μελέτης, 158 επεισόδια από 8 κυπριακές τηλεοπτικές σειρές επιλέχθηκαν με τυχαία δειγματοληψία και ένα όργανο Καταγραφής Συμπεριφορών και Κειμενοποίησης Διαλόγων αναπτύχθηκε. Με βάση τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης των σειρών, δύο ερωτηματολόγια αναπτύχθηκαν. Το ένα συμπληρώθηκε από 588 μαθητές πέμπτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου και το άλλο από 1158 μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τυχαία επιλεγμένα σχολεία σε όλη την Κύπρο. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι υπάρχει συνοχή μεταξύ των στερεοτύπων φύλου στις τηλεοπτικές σειρές και στις αντιλήψεις των μαθητών. Επιπλέον, η παρούσα μελέτη δείχνει ότι οι δείκτες της επικρατούσας τάσης για το φύλο στην ΕΕ δεν προωθούνται από τα ΜΜΕ της Κύπρου, δεδομένου ότι τα τελευταία διαμορφώνουν μια στερεοτυπική εικόνα φύλου στην ιδιωτική και δημόσια ζωή. Αυτό το άρθρο υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση για την πολιτότητα χρειάζεται να προωθήσει την έρευνα και τον αναστοχασμό σε συγκριτικές σπουδές φύλου στοχεύοντας στην ευθυγράμμιση με τους δείκτες της επικρατούσας τάσης για το φύλο στην ΕΕ και λαμβάνοντας υπόψη το σημαντικό ρόλο που το ανεπίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα έχει στην ανάπτυξη των ταυτοτήτων των μαθητών.

Πώς η αποκωδικοποίηση της ανάγνωσης στη Γ1 επηρεάζει την ανάπτυξη και κατάκτηση της αναγνωστικής ικανότητας στη Γ2: η περίπτωση της Ελληνικής (Γ1) και Αγγλικής (Γ2)

Κουτσούγερα Φωτεινή
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το παρόν άρθρο μελετά με συστηματικό τρόπο τα ορθογραφικά λάθη μαθητών πρώτου επιπέδου της Αγγλικής με Γ1 την Ελληνική (και συγκεκριμένα την κυπριακή), και επιχειρεί να εξηγήσει πώς και με ποιους τρόπους η αποκωδικοποίηση της ανάγνωσης στη Γ1 επηρεάζει την ανάπτυξη και περαιτέρω κατάκτηση της αναγνωστικής ικανότητας στη Γ2, επικεντρώνόμενο στην περίπτωση της
10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

διαφανούς ορθογραφίας στη Γ1 (Ελληνική) και της αδιαφανούς στη Γ2 (Αγγλική). Επίσης επιχειρεί να εξηγήσει το πώς ο μαθητής της Αγγλικής με Γ1 την Ελληνική συνάγει μια λανθασμένη φωνολογία για τη Γ2 Αγγλική από την ορθογραφία της και μόνο, δηλαδή αντιμετωπίζοντας την αδιαφανή ορθογραφία της Αγγλικής ως διαφανή. Το γεγονός αυτό υποστηρίζουμε ότι έχει σοβαρές συνέπειες στην κατάκτηση του φωνολογικού συστήματος της Γ2.

Κειμενικά είδη και Γλωσσική διδασκαλία: Θεωρητικό υπόβαθρο

Κυριακίδη Έλενα
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ο όρος 'κειμενικά είδη' αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του γλωσσολογικού και παιδαγωγικού λεξιλογίου, ωστόσο παραμένει ένας από τους πιο πολύσημους και αμφιλεγόμενους όρους προς περιγραφή, ανάλυση και εφαρμογή. Με την εισαγωγή των νέων σχολικών εγχειριδίων για το γλωσσικό μάθημα στο δημοτικό σχολείο και με τη συζήτηση γύρω από τα κειμενικά είδη να αναζωπυρώνεται στον ελληνόφωνο χώρο προκύπτει έντονα η ανάγκη για μελέτη του θεωρητικού υπόβαθρου και των αντιλήψεων περί κειμενικών ειδών όπως αυτές έχουν αναπτυχθεί στη διεθνή βιβλιογραφία. Στη παρούσα εισήγηση σκιαγραφώ διάφορες προσπάθειες για τον ορισμό και την ανάλυση του όρου και αναφέρομαι στα συμπεράσματα που προκύπτουν για τη γλωσσική διδασκαλία.

Διερεύνηση της ανάπτυξης της ικανότητας της μοντελοποίησης και της εννοιολογικής κατανόησης για τα οικοσυστήματα μαθητών προσχολικής ηλικίας μέσω του λογισμικού Stagecast Creator και του Θεατρικού Παιχνιδιού

Κυριάκου Μαρία   *Παπαευριπίδου Μάριος*   *Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ.*
Πανεπιστήμιο Κύπρου   *Πανεπιστήμιο Κύπρου*   *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η παρούσα έρευνα είχε ως στόχο την καλλιέργεια της ικανότητας της μοντελοποίησης και της εννοιολογικής κατανόησης για έννοιες που αφορούν στα οικοσυστήματα μέσω της χρήσης του λογισμικού Stagecast Creator και του θεατρικού παιχνιδιού σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ότι μετά από την υλοποίηση του διδακτικού υλικού που σχεδιάστηκε ειδικά για την ανάπτυξη της εν λόγω ικανότητας, οι μαθητές ανέπτυξαν σε μεγάλο βαθμό όλες τις πτυχές που συνθέτουν την ικανότητα της μοντελοποίησης και παράλληλα βελτίωσαν την εννοιολογική τους κατανόηση σε σχέση με βασικές έννοιες που αφορούν στην ευρύτερη έννοια του οικοσυστήματος.

Η επίδραση πραγματικών και εικονικών περιβαλλόντων μάθησης στις αντιλήψεις παιδιών της Α' Δημοτικού για την επίτευξη εννοιολογικής αλλαγής αναφορικά με τις έννοιες της θερμότητας και της θερμοκρασίας

Κωνσταντίνου Νεκταρία   &   *Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ.*
Πανεπιστήμιο Κύπρου   *Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η παρούσα μελέτη προσπαθεί να διερευνήσει κατά πόσο η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών ως μέσο διδασκαλίας, μπορεί να θεωρηθεί ως μέσο κατανόησης σημαντικών επιστημονικών εννοιών αλλά και ως μέσο γεφύρωσης του κενού μεταξύ των εναλλακτικών αντιλήψεων που διατηρούν οι μαθητές για θέματα και έννοιες των Φυσικών Επιστημών και των επιστημονικά αποδεκτών αντιλήψεων για τις έννοιες αυτές. Η μελέτη αυτή συγκρίνει την αποτελεσματικότητα δυο διαφορετικών διδακτικών μεθόδων που διαφέρουν μόνο ως προς το μέσο παρουσίασης.

Προσπαθεί να διερευνήσει κατά πόσο υπάρχει διαφορά στο αποτέλεσμα μιας διδακτικής διαδικασίας μέσω πειραματισμού όταν γίνεται χρήση πραγματικών ή εικονικών αντικειμένων. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη, ερευνά τους τρόπους με τους οποίους η χρήση εικονικών υλικών (π.χ. προσομοιώσεων), από παιδιά Α΄ δημοτικού, κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μιας έννοιας, δίνει περισσότερες ευκαιρίες στους μαθητές να αναπτύξουν θεωρίες για τις έννοιες της θερμότητας και της θερμοκρασίας και κατ' επέκταση, συμβάλλει στην οικοδόμηση κατανόησης γύρω από τις συγκεκριμένες έννοιες ή αν αυτό επιτυγχάνεται μέσω πειραματισμού με πραγματικά αντικείμενα.

Κατανεμημένη ηγεσία: Το θεωρητικό υπόβαθρο και προϋποθέσεις αποτελεσματικής εφαρμογής της στο Κυπριακό δημοτικό σχολείο

Κωνσταντίνου Ορθοδοξία & Στυλιανίδης Μάριος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Η μελέτη αυτή αποσκοπεί στην ανάλυση του θεωρητικού πλαισίου της κατανεμημένης ηγεσίας μέσα από τη βιβλιογραφία, την ανάδειξη των προκλήσεων που έχει να αντιμετωπίσει κατά την εφαρμογή της στο δημοτικό σχολείο και κυρίως την εξέταση των προϋποθέσεων που αυτή χρειάζεται για να λειτουργήσει αποτελεσματικά και καινοτομικά στην κυπριακή πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Όλα τα πιο πάνω εξετάζονται στη βάση ενός συγκεκριμένου παραδείγματος σχολικής μονάδας. Μέσα από συμμετοχική παρατήρηση και ημιδομημένες συνεντεύξεις, ο διευθυντής και μερικά μέλη του διδακτικού προσωπικού ενός δημοτικού σχολείου εκφράζουν μεταξύ άλλων τις αντιλήψεις τους για την κατανεμημένη ηγεσία και προσπαθούν να παρουσιάσουν τις μορφές με τις οποίες αυτή μπορεί να εμφανιστεί, τις προϋποθέσεις εφαρμογής, τα εμπόδια που αναφέρονται και τρόπους υπερπήδησής τους. Όλα τα πιο πάνω συζητούνται, αναλύονται και αξιοποιούνται για να συναχθούν στο τέλος τα βασικά συμπεράσματα της εργασίας.

Το σχολικό κλίμα ως παράγοντας αποτελεσματικότητας της σχολικής μονάδας

Λαζαρίδου Αγγελική & Φωτοπούλου Χρυστάλλα
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Με βάση τα ευρήματα ερευνών το σχολικό κλίμα καθορίζεται ως ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Σκοπός της έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων και των στάσεων των Κυπρίων εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω εμπειρικής διερεύνησης του σχολικού κλίματος. Συγκεκριμένα, η έρευνα αυτή διεξήχθη σε μέλη του διδακτικού προσωπικού 19 δημοσίων σχολείων της περιοχής της Λευκωσίας και περιχώρων κατά το σχολικό έτος 2007-08, με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Για τους σκοπούς της έρευνας, χρησιμοποιήσαμε το OCI (Organizational Climate Index) των Hoy, Smith, & Sweetland (2002) σε δείγμα 180 εκπαιδευτικών. Η ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων έγινε με βάση τέσσερις άξονες οι οποίοι σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Creemers, B.P.M. (2002), και Πασιαρδής, & Πασιαρδή, (2000)) σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα των σχολείων (ηγεσία με έμφαση τις ανθρώπινες σχέσεις, επαγγελματική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών, επίτευξη υψηλών στόχων για τους μαθητές, και επίπεδο συμμετοχής των γονιών και της ευρύτερης κοινωνίας στη σχολική πραγματικότητα). Μέσω των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, προσδιορίζουμε και αναλύουμε τις στάσεις και προσδοκίες του διευθυντή απέναντι στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς, διερευνούμε τις σχέσεις των εκπαιδευτικών μεταξύ τους, την αποτελεσματικότητά τους και την αφοσίωσή τους στο έργο τους, εστιάζουμε στη συμβολή των γονιών στα σχολικά δρώμενα και τον επηρεασμό της σχολικής μονάδας από την ευρύτερη κοινότητα. Τέλος, προσπαθούμε να καταδείξουμε την επίδραση του σχολικού κλίματος στους μαθητές και στις ακαδημαϊκές τους επιδόσεις.

Εθνογραφία του Γραμματισμού: Όψεις και λειτουργίες του γραμματισμού σε μια τσιγγάνικη κοινότητα του νομού Θεσσαλονίκης

Μαγκλάρα Μαρία
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Στην εργασία αυτή εξετάζεται η αλλαγή της οπτικής στην προσέγγιση του γραμματισμού που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών από το αυτόνομο μοντέλο γραμματισμού στο ιδεολογικό και παρουσιάζεται η συνεισφορά της προσέγγισης της Εθνογραφίας του Γραμματισμού στη διεύρυνση του οπτικού μας πεδίου για το γραμματισμό. Η εργασία στη συνέχεια επικεντρώνεται στη διερεύνηση των εξωσχολικών πρακτικών γραμματισμού (συμβατικού και ψηφιακού), στις οποίες συμμετέχουν παιδιά Ρομά που ζουν σε μια κοινότητα του νομού Θεσσαλονίκης, και εξετάζει τις όψεις και τις λειτουργίες που παίρνει ο γραμματισμός στο πλαίσιο της συγκεκριμένης κοινότητας. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν την πολλαπλή φύση του γραμματισμού, καθώς πέρα από τους ορατούς γραμματισμούς σημαντική καταγράφεται και η παρουσία των λεγόμενων αναδυόμενων γραμματισμών.

Ολική ποιότητα και σχολική τάξη

Μακρή Όλγα & Ηργης Αργύρης
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Η Ολική Ποιότητα στην εκπαίδευση είναι μια νέα φιλοσοφία διοίκησης και διαχείρισης, η οποία υπόσχεται πολλά στη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Η νέα φιλοσοφία εστιάζεται στη συνεχή βελτίωση όλων των παραγόντων που επηρεάζουν την ποιοτική πορεία της μάθησης. Η Ολική Ποιότητα ξεκίνησε από την Ιαπωνία και εφαρμόστηκε σε αρκετές επιχειρήσεις του Δυτικού κόσμου με θετικά αποτελέσματα. Τα τελευταία χρόνια η υιοθέτηση της από δημόσιους οργανισμούς και δη από εκπαιδευτικά ιδρύματα εγείρει πολλά ερωτήματα, αναφορικά με την φύση των υπηρεσιών και τους στόχους της. Η αλλαγή νοοτροπίας στην προσέγγιση της διαχείρισης της σχολικής μονάδας – σχολικής τάξης αλλά και του σχολικού μαθήματος φαίνεται να δημιουργεί νέα δεδομένα στις διδακτικές και παιδαγωγικές μεθόδους που ακολουθούνται. Στην κατεύθυνση αυτή, παρατηρούνται νέες παιδαγωγικές λογικές και τακτικές μέσα στη τάξη. Όμως, τίθενται κάποια ερωτήματα που αφορούν την πορεία αυτής της οργανωτικής τακτικής. **Πόσο ωφελούνται οι μαθητές από τη λογική της Ολικής Ποιότητας; Πού οδηγούμε την σκέψη του μαθητή; Τι αντίκτυπο έχει στην καθημερινή του ζωή;** Τα ερωτήματα αυτά θα τα εξετάσουμε μελετώντας το περιβάλλον μιας σχολικής τάξης στο οποίο εμπλέκονται πέραν, των εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων, σειρά παραγόντων που επηρεάζουν την ποιότητα της μάθησης. Το ερευνητικό μας ενδιαφέρον θα εστιαστεί **σε σχολική τάξη ειδικής αγωγής** διερευνώντας την έννοια της ποιότητας στην μάθηση και κατά επέκταση της **Ολικής Ποιότητας στην Εκπαίδευση**.

Προτάσεις πολιτών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες

Μανωλοπούλου Χρυσή
Πανεπιστήμιο Θράκης

Δαβάζογλου Αγγελική
Πανεπιστήμιο Θράκης

Κόκκινος Κωνσταντίνος Μ.
Πανεπιστήμιο Θράκης

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η χαρτογράφηση των προτάσεων του γενικού πληθυσμού για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑμΕΑ). Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται, αφορούν στην επεξεργασία των προτάσεων 297 πολιτών από διάφορες γεωγραφικές περιοχές της ελληνικής επικράτειας. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ανώνυμο ερωτηματολόγιο για θέματα που αφορούν στα ΑμΕΑ. Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζονται και συζητούνται οι απαντήσεις σε ανοιχτή ερώτηση σχετικά με τις εκτιμήσεις τους για τους τρόπους βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου, καθώς και η περιγραφική στατιστική. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων κωδικοποιήθηκαν, ποσοτικοποιήθηκαν και μελετήθηκαν σε σχέση με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά και την ύπαρξη ή όχι ΑμΕΑ στην οικογένεια τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν την ευαισθητοποίηση των πολιτών και την πρόθεση τους για κοινωνικές αλλαγές (π.χ. άρση των προκαταλήψεων) που θα συμβάλλουν στην αποδοχή της διαφορετικότητας, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνεται η ελλιπής ενημέρωση και η άγνοια τους για θέματα που αφορούν τα ΑμΕΑ. Τέλος, προτείνεται η αναγκαιότητα για την ανάληψη πρωτοβουλιών από κρατικούς φορείς με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών των ΑμΕΑ και την ποιοτική αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσής τους.

Οι βασικές διαστάσεις της ηγετικής συμπεριφοράς του διευθυντή δημοτικού σχολείου στην Κύπρο, όπως προκύπτουν μέσα από συμμετοχική παρατήρηση και σκιαγράφηση αυτής της συμπεριφοράς σε ένα δημοτικό σχολείο

Μάρκου Μαρία
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

&

Στυλιανίδης Μάριος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Τις τελευταίες δεκαετίες, το ζήτημα του ρόλου και της ποιότητας της ηγετικής συμπεριφοράς του διευθυντή σχολείου, αποτέλεσε το κεντρικό θέμα μιας πληθώρας ερευνών σε διεθνές επίπεδο. Τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών καταδεικνύουν ότι η ηγεσία είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εργασίας σε ένα σχολείο. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει και να αναλύσει τις βασικές διαστάσεις της ηγετικής συμπεριφοράς του διευθυντή στο δημοτικό σχολείο της Κύπρου, μέσα από συμμετοχική παρατήρηση και σκιαγράφηση αυτής της συμπεριφοράς σε ένα συγκεκριμένο δημοτικό σχολείο. Στο πρώτο μέρος γίνεται η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας γύρω από τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού διευθυντή δημοτικού σχολείου, ενώ στη συνέχεια εξηγείται η μεθοδολογία της εργασίας και ο τρόπος συλλογής δεδομένων κυρίως μέσα από συμμετοχική παρατήρηση και σκιαγράφηση της συμπεριφοράς μιας συγκεκριμένης διευθύντριας. Οτιδήποτε σχετιζόταν με αυτή τη συμπεριφορά καταγραφόταν σε ειδικό σημειωματάριο για σκοπούς περαιτέρω επεξεργασίας και ανάλυσης. Στη συνέχεια παρουσιάζονται, αναλύονται και συζητούνται τα δεδομένα που έχουν συλλεγεί σε συσχέτιση και με τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού διευθυντή, όπως αυτά έχουν προκύψει μέσα από την ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας. Στο τέλος παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα που έχουν προκύψει.

**Προωθώντας την ένταξη μέσω της αλληλεπίδρασης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή:
Κίνητρα και αυτοπεποίθηση**

Μαύρου Κατερίνα
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Η εισήγηση αυτή εστιάζεται στη μελέτη και ανάλυση της αλληλεπίδρασης (λεκτικής και μη λεκτικής) παιδιών με δυσκολίες και των συμμαθητών τους, όταν εργάζονται σε δυάδες στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συγκεκριμένα η εισήγηση εξετάζει την αλληλεπίδραση σε σχέση με τα κίνητρα και την αυτοπεποίθηση. Τα αποτελέσματα είναι μέρος μεγαλύτερης έρευνας η οποία εξέτασε τους τύπους αλληλεπίδρασης μεταξύ των συγκεκριμένων δυάδων παιδιών που φοιτούν σε δημοτικά σχολεία ένταξης στην Κύπρο. Η έρευνα επικεντρώθηκε στη συναισθηματική και κοινωνική όψη της συνεργατικής μάθησης και τη σχέση της με την ενιαία εκπαίδευση.

**Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας: η εφαρμογή ερευνητικού προγράμματος στο Κ'
Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού**

Μιχαηλίδου Ελένη
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας αποτελεί ένα μηχανισμό ελέγχου και βελτίωσης της μαθησιακής διαδικασίας. Πρόκειται για μια διαδικασία διαρκούς βελτίωσης της σχολικής μονάδας, αφού το αυτοαξιολογούμενο σχολείο έχει τη δυνατότητα και την ευελιξία να γνωρίζει τους τρόπους με τους οποίους θα αξιολογήσει τις δυνατότητες και τις αδυναμίες του και κατά συνέπεια θα προβεί στις κατάλληλες ενέργειες για τη βελτίωσή του. Η εργασία παρουσιάζει την εφαρμογή του ερευνητικού προγράμματος αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συγκεκριμένη σχολική μονάδα, το Κ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού. Η συγκεκριμένη σχολική μονάδα επέλεξε να εμπλακεί στο ερευνητικό πρόγραμμα αυτοαξιολόγησης επιλέγοντας ως περιοχή δράσης την αξιολόγηση μαθητή.

**Συνδυασμένη προώθηση της ανάπτυξης επιστημολογικής επάρκειας και εννοιολογικής
κατανόησης για θέματα οικολογίας μέσα από ένα συνεργατικό διαδικτυακό περιβάλλον**

Μπάιτελμαν Αντριανή
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος Π.
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κύζα Έλενα
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η μελέτη της επίδρασης ενός διαδικτυακού μαθησιακού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με τη συνεργατική μάθηση, στην ανάπτυξη επιστημολογικής επάρκειας και εννοιολογικής κατανόησης για θέματα οικολογίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής υποδεικνύουν ότι το συγκεκριμένο διαδικτυακό μαθησιακό περιβάλλον, σε συνδυασμό με τη συνεργατική μάθηση, δυνητικά, λειτουργεί ως μηχανισμός ανάπτυξης αρκετών πτυχών της επιστημολογικής επάρκειας, καθώς και της εννοιολογικής κατανόησης για θέματα οικολογίας. Επιπλέον, στο πλαίσιο της έρευνας αυτής, εντοπίστηκαν τα γνωρίσματα της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της επιστημολογικής επάρκειας και της εννοιολογικής κατανόησης για θέματα οικολογίας, καθώς και τα γνωρίσματα εκείνα που δεν συνεισφέρουν. Τέλος, εντοπίστηκαν οι επιστημολογικές, εννοιολογικές, συλλογιστικές και διαδικαστικές δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι μαθητές στην προσπάθειά τους να οικοδομήσουν εννοιολογική κατανόηση για θέματα οικολογίας, και να αναπτύξουν επιστημολογική επάρκεια, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διαδικτυακού μαθησιακού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με τη συνεργατική μάθηση.

Κοινωνική Συναισθηματική Νοημοσύνη και ακαδημαϊκή επίδοση φοιτητών

Νεοφύτου Λεύκιος
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κουτσελίνη Μαίρη
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κυριακίδης Λεωνίδας
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Στην παρούσα έρευνα εξετάστηκε κατά πόσο η Κοινωνική Συναισθηματική Νοημοσύνη (ΚΣΝ) των φοιτητών μπορούσε να συσχετισθεί με την ακαδημαϊκή επίδοση και αν η πρώτη μπορούσε να αποτελέσει έναν παράγοντα πρόβλεψης της δεύτερης. Εξετάστηκε επίσης αν υπήρχαν διαφοροποιήσεις στην ακαδημαϊκή επίδοση και την ΚΣΝ των φοιτητών σε σχέση με το φύλο. Η ΚΣΝ των φοιτητών μετρήθηκε με τη χρήση του οργάνου EQ-i (Baron,1997) ενώ ο Γενικός Μέσος Βαθμός (ΓΜΒ) των φοιτητών στα μαθήματα αποτέλεσε την ένδειξη για την ακαδημαϊκή τους επίδοση. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν ασθενείς σχέσεις μεταξύ του ΓΜΒ των φοιτητών και της επίδοσης τους σε δύο μόνο υποκλίμακες του EQ-i: την Διεκδικητικότητα ($r=-0,14$) και την Διαχείριση του Στρες ($r=0,15$). Η ανάλυση απλής γραμμικής παλινδρόμησης μεταξύ των μεταβλητών του EQ-i και του ΓΜΒ, κατέδειξε σημαντικές συσχετίσεις ($p<0,01$) οι οποίες μπορούσαν να προβλέψουν 2% της διακύμανσης του ΓΜΒ ενώ η πολλαπλή βηματική παλινδρόμηση ανέδειξε ένα μοντέλο στο οποίο οι μεταβλητές της ΚΣΝ μπορούσαν να προβλέψουν 4% της διακύμανσης στον ΓΜΒ των φοιτητών. Σε σχέση με τα δύο φύλα διαπιστώθηκε υπεροχή των άρρενων φοιτητών έναντι των θήλεων συμφοιτητριών τους σε σχέση με την αντοχή και διαχείριση του στρες, την αισιοδοξία αλλά και την επίδοση τους στα μαθήματα.

Ανάπτυξη προγράμματος αυτοαξιολόγησης για βελτίωση της σχολικής μονάδας

Νεοφύτου Μαρία
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

&

Χαραλάμπους Γιάννης
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Η ανακοίνωση αυτή χωρίζεται σε δυο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται οι τρεις κύριες φάσεις μέσα από τις οποίες υλοποιήθηκε ο ερευνητικός σχεδιασμός. Η πρώτη φάση σχετίζεται με τις διαδικασίες και το περιεχόμενο της επιμόρφωσης όλων των εμπλεκομένων. Η επόμενη φάση αφορά στον τρόπο εντοπισμού της περιοχής δράσης, **Συναισθηματική Αγωγή**, καθώς και στην ετοιμασία του σχεδίου δράσης. Η τελευταία φάση εστιάζεται κυρίως στην αξιολόγηση της προσπάθειας για βελτίωση που επιτελείται από τη σχολική μονάδα. Αναφέρεται ο τρόπος αξιολόγησης, διαπιστώσεις και δυσκολίες που εντοπίστηκαν, καθώς και εισηγήσεις για αποτελεσματικότερη εφαρμογή του προγράμματος. Το δεύτερο μέρος αφορά το παρεμβατικό πρόγραμμα που εφαρμόστηκε με τίτλο: «*Μελετώντας τον εαυτό μας... Μια διερεύνηση των αντιλήψεων και στάσεων που έχουν οι μαθητές του ΙΕ' Δημοτικού Σχολείου Λεμεσού(ΚΒ')* για τον εαυτό τους». Παρουσιάζονται οι στόχοι και το περιεχόμενο του προγράμματος, χαρακτηριστικές δραστηριότητες από το πρόγραμμα, καθώς και δείγματα εργασιών των μαθητών. Επίσης αναφέρονται με συντομία οι απόψεις των μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων για το πρόγραμμα.

Η ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες στη Μέση Εκπαίδευση

Νικοδήμου Θεοδώρα
Πανεπιστήμιο Κύπρου

&

Φτιάκα Ελένη
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ψήφισε την ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες στα γενικά σχολεία το 1999. Η ανεπίσημη εφαρμογή της ένταξης στα γενικά σχολεία άρχισε να γίνεται μερικά χρόνια πριν. Εντούτοις, οι στάσεις απέναντι στους μαθητές με ειδικές ανάγκες παραμένουν διαχωριστικές. Προηγούμενες έρευνες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, έδειξαν ότι η ένταξη απέτυχε σε μεγάλο βαθμό λόγω της ανύπαρκτης προετοιμασίας των σχολείων να δεχτούν στο χώρο τους μαθητές με ειδικές ανάγκες. Συμβαίνει άραγε το ίδιο και στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης;

10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

Κατά πόσο είναι τα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης έτοιμα να δεχτούν μαθητές με ειδικές ανάγκες; Την παρούσα μελέτη περίπτωσης απασχόλησε ένα γυμνάσιο με ειδική μονάδα στην επαρχία Πάφου. Οι ερευνήτριες εξέτασαν τους παράγοντες που ευθύνονται για την επιτυχία ή την αποτυχία της ένταξης στο συγκεκριμένο σχολείο. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τους καθηγητές και το διευθυντή του σχολείου, τη συνοδό της ειδικής μονάδας, τους μαθητές με ειδικές ανάγκες και τους γονείς τους, όπως επίσης και τους συμμαθητές των μαθητών με ειδικές ανάγκες, οι οποίοι εξέφρασαν την άποψή τους για την ένταξη και τις αλλαγές που θεωρούν ότι χρειάζονται για την επιτυχία της. Τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν παρόμοια με τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών. Ενδιαφέρον εύρημα στην έρευνα υπήρξε η διαπίστωση ότι οι μαθητές με ειδικές ανάγκες είναι μια από τις πέντε ειδικές ομάδες που υπάρχουν στα κυπριακά γυμνάσια. Κλείνοντας, συζητείται το θέμα της ενιαίας εκπαίδευσης ως μια πιο δίκαιη εκπαιδευτική προσέγγιση προς όλους τους μαθητές.

Το χιούμορ στο γλωσσικό μάθημα

*Ξενή Έλενα
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Το χιούμορ στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει οριστεί κατά καιρούς τόσο ως εκπαιδευτική μέθοδος όσο και ως διδακτική πρακτική, τεχνική διδασκαλίας, εκπαιδευτική στρατηγική, κ.ο.κ. Με αφετηρία την ιστορική προέλευση της λέξης παρουσιάζονται κάποιες προσπάθειες ορισμού του χιούμορ, ενώ δίνονται οι επικρατέστερες θεωρίες και αναπτύσσονται οι λειτουργίες, οι σκοποί, οι τύποι και ο ρόλος του χιούμορ όπως σημειώνονται στη διεθνή βιβλιογραφία. Διερευνώντας το πώς προκαλείται το γέλιο, γίνεται μια αναφορά στα στάδια του χιούμορ το οποίο διαχέεται σε πολλούς τομείς του ανθρώπινου βίου. Με κύριο άξονα το Χιούμορ στην Εκπαίδευση επιχειρείται μια εφαρμογή των θεωριών του χιούμορ στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και δίνονται παραδείγματα από ερευνητικές δραστηριότητες που επιχειρούν να ανακαλύψουν με τι γελούν τα παιδιά, ποιο το όφελος του χιούμορ στην τάξη και ποια τελικά η παιδαγωγική του αξία.

Διερεύνηση της βελτίωσης της εννοιολογικής κατανόησης προϋπηρεσιακών εκπαιδευτικών για τη θερμότητα και τη θερμοκρασία μέσα από εικονικά και πραγματικά περιβάλλοντα πειραματισμού

*Ολυμπίου Γιώργος   Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ.   Παπαευριπίδου Μάριος   Κωνσταντίνου
Πανεπιστήμιο Κύπρου   Πανεπιστήμιο Κύπρου   Πανεπιστήμιο Κύπρου   Κωνσταντίνος Χ.
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η σύγκριση της επίδρασης του Πειραματισμού σε Πραγματικό Εργαστήριο (ΠΠΕ), του Πειραματισμού σε Εικονικό Εργαστήριο (ΠΕΕ) και δύο συνδυασμών τους (ΠΠΕ+ΠΕΕ και ΠΕΕ+ΠΠΕ) στην εννοιολογική κατανόηση προπτυχιακών φοιτητών στο συγκεκριμένο Θερμότητα-Θερμοκρασία. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 182 προπτυχιακοί φοιτητές παιδαγωγικού τμήματος, οι οποίοι χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες, την ομάδα ελέγχου (56 φοιτητές), την πειραματική ομάδα 1 (59 φοιτητές), την πειραματική ομάδα 2 (33 φοιτητές) και την πειραματική ομάδα 3 (34 φοιτητές). Οι τέσσερις ομάδες χρησιμοποίησαν το ίδιο διδακτικό υλικό, αλλά διαφορετική μέθοδο πειραματισμού. Η ομάδα ελέγχου συναντιόταν στο εργαστήριο και χρησιμοποιούσε πραγματικά υλικά για την εκτέλεση των πειραμάτων. Αντίστοιχα, η πειραματική ομάδα 1 εργάστηκε σε εικονικό εργαστήριο με εικονικά υλικά για την εκτέλεση των ίδιων πειραμάτων. Οι πειραματικές ομάδες 2 και 3 χρησιμοποίησαν τόσο πραγματικά όσο και εικονικά υλικά σε πραγματικό και εικονικό εργαστήριο αντίστοιχα. Η συλλογή δεδομένων έγινε μέσα από πειραματικά δοκίμια τα οποία χορηγήθηκαν στους συμμετέχοντες πριν και μετά τη διδακτική παρέμβαση. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε πως τόσο ο ΠΠΕ όσο και ο ΠΕΕ, καθώς

10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

και οι δύο συνδυασμοί τους (ΠΠΕ+ΠΕΕ, ΠΕΕ+ΠΠΕ) επίδρασαν στη βελτίωση της εννοιολογικής κατανόησης των φοιτητών στο συγκεκριμένο Θερμότητα- Θερμοκρασία με τον ίδιο τρόπο, αφού δεν παρουσιάστηκαν διαφορές ανάμεσα στη βελτίωση της εννοιολογικής κατανόησης που επιτεύχθηκε ανάμεσα στις ομάδες.

Επίπεδα ποιότητας για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας στην Κύπρο σήμερα

Παλάτου Μαριάννα & Κουτσελίνη Μαίρη
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου

Στην εισήγηση αυτή προτείνονται επίπεδα ποιότητας για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας στην Κύπρο σήμερα, όπως προέκυψαν μέσα από σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση και εστιασμένη συζήτηση με ομάδα 20 εκπαιδευτικών εγγεγραμμένων στο μάθημα του μεταπτυχιακού προγράμματος Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007. Τα επίπεδα, όπως τελικά διαμορφώθηκαν, με βάση τις απόψεις των εκπαιδευτικών και τη σχετική βιβλιογραφία χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες: α) σε σχέση με τη διαδικασία μάθησης και την αξιολόγηση, β) σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα, γ) σε σχέση με την ασφάλεια και τάξη στη σχολική μονάδα, δ) σε σχέση με τη διεύθυνση του σχολείου, ε) σε σχέση με γενικότερα αποτελέσματα της σχολικής μονάδας, στ) σε σχέση με το βαθμό εμπλοκής και τις απόψεις των γονέων, ζ) σε σχέση με την ικανοποίηση των μαθητών και διδασκόντων, η) σε σχέση με τη μεταφερσιμότητα των αποτελεσμάτων, γνωστικών και αξιολογικών, έξω από το περιβάλλον της σχολικής μονάδας. Στη συνέχεια προτείνονται δεκαοκτώ επίπεδα ποιότητας για τη μετα-αξιολόγηση της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Η σημαντικότητα των εισηγήσεων βρίσκεται στο ότι η εργασία αυτή μπορεί να αποτελέσει τη βάση για διαμόρφωση εργαλείων διερεύνησης των αντιλήψεων για την αξιολόγηση αλλά και τη βάση για συμμετοχική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας.

Η εισαγωγή της ανοικτής, ευέλικτης και εξ αποστάσεως μάθησης σε μια συνηθισμένη τάξη: Είναι αιτιολογημένη η προσμονή;

Πανάου Μάριος
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η εισήγηση εξετάζει το θέμα της εισαγωγής της Ανοικτής, Ευέλικτης και Εξ Αποστάσεως Μάθησης στο συνηθισμένο (Κ-12) σχολείο. Αυτή η εισαγωγή είναι ήδη πραγματικότητα σε πολλά μέρη του κόσμου, όπως επίσης, σε περιορισμένο βαθμό, και στη χώρα του ερευνητή, την Κύπρο. Το συγκεκριμένο είναι υπέρ της εισαγωγής αυτής και πολλά είναι τα θετικά στοιχεία τα οποία αναμένονται από μια τέτοια εισαγωγή, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην πλήρη αναδιαμόρφωση των σχολείων όπως τα γνωρίζουμε σήμερα. Το θέμα το οποίο εξετάζεται στο παρόν άρθρο είναι το κατά πόσο είναι αιτιολογημένη η προσμονή αυτών των πλεονεκτημάτων από την εισαγωγή της Ανοικτής, Ευέλικτης και Εξ Αποστάσεως Μάθησης στο συνηθισμένο σχολείο. Αρχικά παρατίθενται τα πλεονεκτήματα που αναμένονται από την εισαγωγή αυτή, όπως εκφράστηκαν κατά καιρούς μέσα από τη διεθνή βιβλιογραφία. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αποτελέσματα ερευνών και δεδομένα που καταδεικνύουν ή όχι την προσμονή αυτών των πλεονεκτημάτων. Ο ερευνητής συμπεραίνει ότι κάποια πλεονεκτήματα όπως είναι ο εμπλουτισμός των πηγών μάθησης και η διευκόλυνση της επικοινωνίας του σχολείου με τον έξω κόσμο είναι αιτιολογημένο να τα περιμένουμε. Χρειάζεται ωστόσο, σύμφωνα με τον ερευνητή, περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί κατά πόσο η εισαγωγή αυτή θα επιφέρει μια σειρά άλλων πλεονεκτημάτων στην εκπαίδευση.

Η χρησιμότητα της σχολικής ιστοσελίδας ως μέσου επικοινωνίας του σχολείου με το σπίτι

*Πανάου Μάριος
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί η δυνατότητα στα σχολεία δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης του τόπου μας να δημιουργήσουν τη δική τους σχολική ιστοσελίδα. Μέσα από μελέτη της ξένης βιβλιογραφίας και παράθεση παραδειγμάτων από ιστοσελίδες σχολείων του εξωτερικού, ο ερευνητής παρουσιάζει τα στοιχεία τα οποία μπορεί να περιλαμβάνει μια σχολική ιστοσελίδα και συζητά το ποια από αυτά τα στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για βελτίωση της επικοινωνίας του σχολείου με το σπίτι. Ακολουθώς, παρουσιάζονται κάποια δεδομένα όσον αφορά τις ιστοσελίδες των κυπριακών σχολείων και συζητούνται τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε να βελτιωθεί η ποιότητά τους, έτσι ώστε να βοηθήσουν όσο το δυνατό περισσότερο στην επικοινωνία του σχολείου με το σπίτι και γενικότερα στη μάθηση.

Η δυνατότητα αξιοποίησης του θεατρικού παιχνιδιού στην εισαγωγή μαθηματικών εννοιών στην προσχολική ηλικία: Η περίπτωση της έννοιας της διαίρεσης

*Παναούρα Ρίτα
Πανεπιστήμιο Frederick*

Κατά την τελευταία εικοσαετία, η έρευνα για τη δόμηση μαθηματικών εννοιών στην προσχολική ηλικία έδειξε ότι η εισαγωγή τους από το επίπεδο του νηπιαγωγείου έχει ως αποτέλεσμα την καλύτερη οικοδόμηση και ανάπτυξή τους. Πρόσφατες έρευνες σε διαφορετικές έννοιες έδειξαν τις πολλαπλές πτυχές της μαθηματικής συμπεριφοράς των παιδιών, τεκμηριώνοντας τη δυνατότητα εισαγωγής διαφόρων μαθηματικών εννοιών στο επίπεδο της προσχολικής αγωγής υπό κάποιες προϋποθέσεις. Τα θεμέλια της ανάπτυξης των μαθηματικών εννοιών οικοδομούνται στα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών εφόσον τα παιδιά βοηθηθούν να αξιοποιήσουν τα διάφορα ερεθίσματα που τα περιβάλλουν. Το National Council of the Teachers of Mathematics με τα Standards του 2000 εντάσσει τις πέντε κύριες ενότητες περιεχομένου στα μαθηματικά που παρουσιάζονται στη δημοτική εκπαίδευση και στην προσχολική εκπαίδευση. Στόχος στο νηπιαγωγείο είναι η βίωση των μαθηματικών εννοιών, που συναντούν στο περιβάλλον τους, με ευχάριστο και προκλητικό τρόπο για να αναπτύξουν έννοιες και διαδικασίες οι οποίες αντικειμενικοποιούν την εμπειρία τους (Τζεκάκη, 2005). Η παρούσα έρευνα υιοθετώντας την άποψη ότι το θεατρικό παιχνίδι πρέπει να αποτελεί σημαντικό συστατικό στοιχείο των διδακτικών προσεγγίσεων στην προσχολική ηλικία διερευνά τις δυνατότητες αξιοποίησης του συγκεκριμένου μέσου στην οικοδόμηση της έννοιας της διαίρεσης. Το πρόγραμμα για την εισαγωγή της καινοτομίας αφορά στη μελέτη της ειδικής περίπτωσης μίας τάξης πεντάχρονων παιδιών. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποτελούν πρώτες ενδείξεις για τη θετική επίδραση της χρησιμοποίησης του θεατρικού παιχνιδιού ως μέσου για την κατανόηση μαθηματικών εννοιών εφόσον παρέχει στα παιδιά την ευκαιρία να εκφράσουν αβίαστα τις ιδέες τους και μέσω αυτού να παρουσιάσουν τα διαισθητικά μοντέλα που έχουν ήδη οικοδομηθεί και αφορούν στη μαθηματική τους σκέψη.

Ουράνιο Τόξο: Από το εγώ στο εμείς- Μια διαφορετική προσέγγιση

Παπαγεωργίου Δώρα
Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού

Βλάμης Γιώργος
Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού

Χ' Γιαννακού Αναστασία
Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού

Η συγκεκριμένη εισήγηση έχει ως στόχο, την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της μελέτης περίπτωσης ενός σχολείου της επαρχίας Λευκωσίας, στο οποίο έγινε παρέμβαση μέσα από το πρόγραμμα «Ουράνιο Τόξο». Το «Ουράνιο Τόξο» είναι ένα βιωματικό πρόγραμμα που έχει ως βασικό στόχο του, να βοηθήσει και να στηρίξει την κοινωνική ενσωμάτωση των παιδιών με αναπηρίες στα σχολεία της Κύπρου. Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι η αποδοχή της διαφορετικότητας και η αρμονική συνύπαρξη όλων των ατόμων στο πλαίσιο της ομάδας. Ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση του ατόμου, με απλές δεξιότητες ώστε να μπορεί να είναι λειτουργικό μέλος μιας ομάδας και αυριανός ενεργός πολίτης. Καθώς επίσης η ενδυνάμωση της ομάδας ώστε να μπορεί να λειτουργεί σε δύο άξονες: του «εγώ» και του «εμείς». Η εισήγηση αυτή, στοχεύει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του προγράμματος «Ουράνιο Τόξο» στη δευτέρα τάξη ενός δημόσιου δημοτικού σχολείου στη Λευκωσία. Στην τάξη όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα φοιτά παιδί με οπτική αναπηρία και δύο παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες. Η εφαρμογή του προγράμματος άρχισε το Γενάρη του 2008 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλη του 2008 και όλες οι συναντήσεις. Για σκοπούς ανάλυσης των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήσαμε Grounded Theory, η οποία ακριβώς μέσα από τα δεδομένα σε βοηθά να καταλήξεις σε συμπεράσματα. Από τις παρατηρήσεις μας και από την μέχρι σήμερα ανάλυση των αποτελεσμάτων, διαφαίνεται ότι η εφαρμογή του προγράμματος «Ουράνιο Τόξο» στη συγκεκριμένη τάξη, έχει βελτιώσει τη λειτουργικότητα της συγκεκριμένης ομάδας και ότι σε γενικές γραμμές ανταποκρίνεται θετικά στους στόχους που αρχικά είχαν τεθεί από το πρόγραμμα.

Επαγγελματική εξουθένωση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε τάξεις όπου φοιτούν μαθητές με προβλήματα συμπεριφοράς ή μαθησιακές δυσκολίες

Παπαγιάννη Αικατερίνη
Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και
Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ)

& Ρέππα Γλυκερία
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σκοπός της εργασίας μας ήταν να μελετήσει εάν η επαγγελματική εξουθένωση πλήττει τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε τάξεις όπου φοιτούν μαθητές με προβλήματα συμπεριφοράς ή μαθησιακές δυσκολίες, κάτω από ποιες συνθήκες και με ποιους παράγοντες συνδέεται. Λαμβάνοντας υπόψη, τους παράγοντες που συνδέονται με την επαγγελματική εξουθένωση οι επιμέρους στόχοι της μελέτης είναι: (α) να διερευνήσει τη σχέση της επαγγελματικής εξουθένωσης με τα δημογραφικά-γενικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών (φύλο, έτη προϋπηρεσίας, επίπεδο σπουδών), (β) να διερευνήσει αν υπάρχει συνάφεια των τριών διαστάσεων της επαγγελματικής εξουθένωσης: συναισθηματική εξάντληση, αποπροσωποποίηση και μειωμένη προσωπική επίτευξη με την επαγγελματική ικανοποίηση, (γ) να διερευνήσει ποιος από όλους τους παράγοντες της επαγγελματικής εξουθένωσης εμφανίζεται υψηλότερος, και (δ) να καταγραφούν τα επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης. Ένας στόχος ωστόσο, της παρούσας έρευνας είναι η ευαισθητοποίηση επάνω στην επαγγελματική εξουθένωση και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε τάξεις όπου φοιτούν μαθητές με προβλήματα συμπεριφοράς ή μαθησιακές δυσκολίες, οι οποίοι επιτελούν ένα δύσκολο, απαιτητικό και κατά συνέπεια αγχογόνο έργο. Η επαγγελματική εξουθένωση εξετάστηκε σε ένα δείγμα (82) εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι τρεις κλίμακες του ερωτηματολογίου MBI (Συναισθηματική εξάντληση, Αποπροσωποποίηση και Προσωπική Επίτευξη) παρουσίασαν ικανοποιητικούς δείκτες αξιοπιστίας και ικανοποιητική διακριτική εγκυρότητα, όταν σχετίστηκαν με μια μέτρηση της επαγγελματικής ικανοποίησης στο ίδιο δείγμα.

Θεωρία του νου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας

Παπαλεοντίου–Λουκά Ελεονώρα & Κύρου–Θωμά Νίκη
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου & Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Προηγούμενες έρευνες στη Θεωρία του Νου παιδιών προσχολικής ηλικίας (Astington 1998) έδειξαν ότι η θεωρία του Νου (όπως μετριέται με το false belief task - τεστ λανθασμένης πεποίθησης) έχει θετική συσχέτιση με τη σχολική επίδοση και τη γλωσσική ανάπτυξη. Η παρούσα έρευνα διερευνά τη συσχέτιση που μπορεί να έχει η θεωρία του Νου σε παιδιά 3-5 χρόνων (όπως μετριέται με το false belief task) με παράγοντες όπως: (α) η γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών (μετρημένη με το Mean Length of Utterance και το λεξιλόγιο μέσα από εικόνες (picture-vocabulary τεστ από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), (β) τη μη-λεκτική ανάπτυξη των παιδιών, βασισμένη σε μέρος του WPPSI τεστ νοημοσύνης, (γ) τη σύνθεση των επιδόσεων των παιδιών στις λεκτικές και μη-λεκτικές δοκιμασίες και (δ) την επίδοσή τους αργότερα στο δημοτικό σχολείο (όπως θα υπολογιστεί από τους βαθμούς που θα τους δοθούν από τους δασκάλους τους στην Α' και Β' δημοτικού, στα Ελληνικά και στα Μαθηματικά). Έχουν επίσης γίνει μετρήσεις σύγκρισης μεταξύ της λεκτικής ικανότητας των παιδιών και των κοινωνικών τους επαφών (αριθμός ατόμων με τα οποία έρχονται σε καθημερινή επαφή, πέρα από τα άτομα της οικογένειας και του σχολείου τους), καθώς και σύγκριση αυτών των δύο μεταβλητών με τις επιδόσεις τους στη θεωρία του Νου. Περίπου 130 παιδιά 3-4 χρόνων έχουν περάσει από προσωπική συνέντευξη και τα αποτελέσματα συζητούνται σε σχέση και με ευρήματα άλλων σχετικών ερευνών.

Η αξιοποίηση της γλωσσικής ποικιλότητας στο Γλωσσικό μάθημα.

Παπανικόλα Ευάνθη & Τσιπλάκου Σταυρούλα
Πανεπιστήμιο Κύπρου & Πανεπιστήμιο Κύπρου

Στόχος της εργασίας αυτής είναι να αναδείξει και να διερευνήσει τους συσχετισμούς ανάμεσα στην επικοινωνιακή προσέγγιση στη γλωσσική διδασκαλία, στην παιδαγωγική του κριτικού εγγραμματισμού και στην (κοινωνιο)γλωσσική ποικιλότητα. Αν και η βασική λογική της παιδαγωγικής του κριτικού εγγραμματισμού συνοψίζεται στην κατάκτηση και παραγωγή πολλαπλών κειμενικών ειδών και μορφών γλώσσας αλλά και στην κριτική επίγνωση της κοινωνικής-σημειωτικής λειτουργίας των διαφόρων ειδών και της γλωσσικής ποικιλίας που κωδικοποιεί την εκάστοτε κοινωνική-σημειωτική λειτουργία, φαίνεται ότι υπάρχει μια γενικότερη αμηχανία όσον αφορά τη θέση κοινωνικών ή γεωγραφικών ποικιλιών που είναι, με διάφορους τρόπους, κοινωνικά στιγματισμένες, και όσον αφορά το ρόλο που μπορούν να παίξουν στην παιδαγωγική του κριτικού εγγραμματισμού. Στην εισήγηση αυτή εξετάζουμε μια συγκεκριμένη συνθήκη γλωσσικής ποικιλίας με μακροχρόνια ιστορική διάσταση, την *κοινωνική διγλωσσία* (diglossia) στην ελληνόφωνη γλωσσική κοινότητα της Κύπρου. Σε καταστάσεις κοινωνικής διγλωσσίας ο εγγραμματισμός γενικά ταυτίζεται με την κατάκτηση της επίσημης, *κυρίαρχης* ή *πρότυπης* (standard) ποικιλίας, που συνήθως είναι εξωγενής, ενώ η φυσικά κατακτημένη γλώσσα ή ποικιλία κατά κανόνα δεν θεωρείται όργανο και μέσο καλλιέργειας του εγγραμματισμού, παρά το γεγονός ότι μπορεί να έχει και γραπτή παράδοση. Επίσης, συχνά κυριαρχούν απόψεις περί *γλωσσικού ελλείμματος* (language deficit) των μαθητριών και των μαθητών ή και της γλωσσικής κοινότητας στο σύνολό της. Στόχος της εργασίας είναι να αποδομήσει τις θέσεις αυτές και να δείξει ότι η γλωσσική ποικιλότητα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την καλλιέργεια του κριτικού εγγραμματισμού, με την προϋπόθεση ότι η ποικιλία θα αποκτήσει τη φυσική της θέση στο πλαίσιο της παιδαγωγικής πρακτικής και ιδιαίτερα στο πλαίσιο της διδακτικής και της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος. Τέλος, προτείνονται συγκεκριμένες διδακτικές παρεμβάσεις και συστηματικές μέθοδοι αξιοποίησης της γλωσσικής ποικιλότητας.

Κίνητρα επιλογής του επαγγέλματος και επαγγελματική ικανοποίηση των δασκάλων στην Κύπρο

Παπαπαναγιώτου Φούλλα & Θεοφιλίδης Χρήστος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Ο σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να μελετήσει τα κίνητρα που ώθησαν τους δασκάλους της Κύπρου να επιλέξουν το επάγγελμα τους και την επαγγελματική ικανοποίηση που αποκομίζουν από την εργασία τους. Τα δεδομένα της έρευνας συγκεντρώθηκαν με ερωτηματολόγιο. Το δείγμα περιλάμβανε όλους τους εκπαιδευτικούς που είχαν το βαθμό του δασκάλου και εργάζονταν σε τέσσερα γειτονικά σχολεία, των οποίων οι μαθητές συνεχίζουν τη φοίτηση τους στο ίδιο περιφερειακό γυμνάσιο. Για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε τόσο περιγραφική όσο και επαγωγική στατιστική. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε πως οι Κύπριοι δάσκαλοι έχουν επιλέξει το επάγγελμα τους κυρίως για εσωτερικούς λόγους και είναι ικανοποιημένοι σε μεγάλο βαθμό από το επάγγελμα. Οι κυριότερες πηγές επαγγελματικής ικανοποίησης είναι η αναγνώριση του έργου που επιτελούν εκ μέρους των μαθητών και των γονιών τους, καθώς και εκ μέρους των προϊσταμένων και των συναδέλφων τους.

Ο ρόλος του σχολείου και της οικογένειας στη διαμόρφωση της ταυτότητας του πρόσφυγα. Μελέτη περίπτωσης παιδιών προσφυγικών οικογενειών του χωριού Επισκοπής στην επαρχία Λεμεσού

Παπασταύρου Βασίλης
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η παρούσα έρευνα ασχολείται με το πώς μια συγκεκριμένη ομάδα προσφύγων νέων και παιδιών αντιλαμβάνονται την έννοια της προσφυγικής τους ταυτότητας αλλά και πώς αυτή αλληλεπιδρά, συγκρούεται, συνυπάρχει με την ταυτότητα του τόπου στον οποίο έχουν μεγαλώσει. Οι νέοι αυτοί και τα παιδιά προέρχονται από προσφυγικές οικογένειες και έχουν τα νομικά δικαιώματα τα οποία συνεπάγεται η προσφυγική ταυτότητα που τους παρέχει το κράτος. Γεννήθηκαν, μεγάλωσαν και ζουν στις ελεύθερες περιοχές, και συγκεκριμένα στο χωριό Επισκοπή της επαρχίας Λεμεσού, στον τόπο όπου οι γονείς τους εγκαταστάθηκαν μετά από την εκδίωξη τους από τους Τούρκους κατακτητές. Έκτοτε έχουν περάσει τριάντα τέσσερα ολόκληρα χρόνια και οι πρόσφυγες πλέον αναπτύσσουν ισχυρούς δεσμούς με τον τόπο στον οποίο διαμένουν. Ο άγνωστος τόπος στον οποίο εγκαταστάθηκαν εξ αρχής, έγινε ο τόπος γέννησης και διαβίωσης των παιδιών τους. Πριν λίγα χρόνια όταν άνοιξαν τα οδοφράγματα οι πρόσφυγες μπόρεσαν επιτέλους να επισκεφθούν τα σπίτια τους και να αντικρίσουν από κοντά τις χαμένες τους περιουσίες. Πολλά ερωτήματα εγείρονται: Τα παιδιά των προσφύγων υιοθετούν την προσφυγική ταυτότητα; Ανήκουν πράγματι στους «πρόσφυγες» ή απλά η προσφυγική ταυτότητα είναι μόνο ένα κομμάτι του εαυτού τους; Η προσφυγική ταυτότητα μπορεί να αλληλεπιδράσει με την ταυτότητα του αυτόχθονα – ντόπιου; Ποιος ήταν ο ρόλος του σχολείου και της οικογένειας ως προς τη διαμόρφωση της ταυτότητας τους και πως αυτό επηρέασε την «προσφυγική ταυτότητα»; Τι σημαίνει για αυτούς το χωριό στο οποίο ζουν; Πώς ένιωσαν όταν είδαν για πρώτη φορά το χωριό και το σπίτι των γονιών τους στα κατεχόμενα; Η παρούσα μελέτη προσπαθεί να απαντήσει τα ερωτήματα αυτά συλλέγοντας τις απόψεις επτά νέων και παιδιών του χωριού Επισκοπή.

Ανατομία της επικοινωνίας μεταξύ νηπιαγωγών και γονέων: Μελέτη περίπτωσης

Παπούλα Παναγιώτα & Θεοφιλίδης Χρήστος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Το σχολείο και η οικογένεια είναι δύο θεσμοί που συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη του παιδιού. Τα τελευταία χρόνια δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ σχολείου και γονέων αφού θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική και καθοριστική για την αποτελεσματικότητα του σχολικού συστήματος. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η μάθηση δεν ολοκληρώνεται στο σχολείο, αλλά ένα μεγάλο μέρος συντελείται και στο σπίτι. Είναι λοιπόν σημαντικό να δημιουργηθούν στα σχολεία επικοινωνιακοί δεσμοί, που θα στοχεύουν στην όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη επικοινωνία σχολείου και οικογένειας. Η έρευνα μας είχε διαγνωστικό χαρακτήρα. Εξετάσαμε τα είδη επικοινωνίας μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών. Μελετήσαμε τα πράγματα και από την πλευρά του σχολείου και από την πλευρά της οικογένειας. Πιστεύουμε πως η έρευνα βοήθησε και τους συμμετέχοντες – συνεντευξιαζόμενους αφού μέσα από τις συνεντεύξεις οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι γονείς, προβληματίστηκαν και πολύ πιθανόν αναθεώρησαν κάποιες από τις συμπεριφορές τους. Επιπλέον, πιστεύουμε ότι τα ευρήματα της έρευνας θα βοηθήσουν και άλλους εκπαιδευτικούς, αν βρίσκονται σε παρόμοιο σχολικό περιβάλλον, να πάρουν μέτρα που να προάγουν την αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία των γονιών.

Η εκπαιδευτική προσέγγιση CLIL και οι προοπτικές εφαρμογής της στην Δημοτική και Προδημοτική Εκπαίδευση της Κύπρου

Πάβλου Παύλος & Ιωάννου-Γεωργίου Σοφία
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η μελέτη αυτή αποτελεί μια εισαγωγή σε μια σχετικά καινούργια προσέγγιση διδακτικής ξένων γλωσσών η οποία είναι γνωστή ως CLIL (Content Language Integrated Learning) ή EMILE (L'Enseignement d'une Matière par l'Intégration d'une Langue Etrangère) δηλαδή είναι η διδασκαλία ενός σχολικού μαθήματος (π.χ. Γεωγραφία, Επιστήμη) μέσω μιας ξένης γλώσσας. Πρόκειται για διδασκαλία διπλής εστίασης κατά τη διάρκεια της οποίας ο εκπαιδευτικός θέτει δυο ομάδες στόχων; τους στόχους που αφορούν στο συγκεκριμένο σχολικό μάθημα και τους στόχους που αφορούν στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Η προσέγγιση αυτή εφαρμόζεται στα πλείστα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα. Γίνεται μια ανασκόπηση των εκπαιδευτικών, πολιτισμικών και κοινωνικών πλεονεκτημάτων αυτής της προσέγγισης και παρουσιάζονται πρακτικές εφαρμογές και εμπειρίες από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος, παρουσιάζεται ένα πιλοτικό πρόγραμμα CLIL το οποίο εφαρμόζεται στην Κύπρο και αναλύονται οι προοπτικές που διαφαίνονται για την μελλοντική εισαγωγή αυτής της προσέγγισης στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου.

Εθνική ταυτότητα και το μάθημα της Ιστορίας: Οι ιδεολογικές συγκρούσεις γύρω από το ρόλο της διδασκαλίας της ιστορίας στην διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας

Περικλέους Λούκας
University of London

Η σχέση ανάμεσα στην ιστορία και την εθνική ταυτότητα αποτέλεσε κατά καιρούς πεδίο έντονων συζητήσεων σε διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα. Οι «συγκρούσεις» στην Αγγλία, τις Η.Π.Α., αλλά και στην Κύπρο και την Ελλάδα παρουσιάζουν εντυπωσιακές ομοιότητες. Σε όλες τις περιπτώσεις η κριτική ενάντια στις αλλαγές αφορούσε στον κίνδυνο υποβάθμισης της εθνικής ταυτότητας. Οι συζητήσεις είχαν κυρίως ιδεολογικό περιεχόμενο και λίγη σημασία δόθηκε σε θέματα εκπαιδευτικής μεθοδολογίας. Ο ρόλος της διδασκαλίας της Ιστορίας στην ανάπτυξη

10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου 42

εθνικής ταυτότητας μπορεί να ενταχθεί σε ένα γενικότερο πλαίσιο συζήτησης ανάμεσα σε δύο διαφορετικές τάσεις. Η πρώτη υποστηρίζει ότι οι στόχοι της ιστορίας θα πρέπει να είναι προσωπικοί και κοινωνικοί στόχοι σχετικοί με την αίσθηση της ταυτότητας. Η δεύτερη τάση θεωρεί ότι ο βασικός στόχος της ιστορίας θα πρέπει να είναι αλλαγή του τρόπου που οι μαθητές κατανοούν τον κόσμο τους μέσα από την μελέτη του παρελθόντος και την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης. Η προαγωγή εθνικής ταυτότητας μέσα από τη διδασκαλία της ιστορίας είναι προβληματική, αφού η προσπάθεια καλλιέργειας εθνικής ταυτότητας δεν εγγυάται την ύπαρξη των ιδιαίτερων μεθοδολογικών χαρακτηριστικών της ιστορίας και κυρίως την αντικειμενικότητα. Αυτό δεν σημαίνει ότι ιστορία δεν έχει τίποτα να προσφέρει στην ανάπτυξη της κατανόησης των μαθητών για το παρελθόν και την καταγωγή τους. Η διαφορά είναι ότι σε αυτή την περίπτωση το παρελθόν μελετάται με ιστορικά και αντικειμενικά κριτήρια και όχι με στόχο να αποδείξει οποιοσδήποτε εθνικές αλήθειες ή ιδέες.

Αναδυόμενος γραμματισμός: μια νέα προσέγγιση του γραπτού λόγου

*Πετκοπούλου Ελπινίκη
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Στην εισήγηση αυτή, γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση της νέας προσέγγισης του γραπτού λόγου, γνωστή ως «αναδυόμενος γραμματισμός». Αναλύεται η φιλοσοφία της νέας προσέγγισης καθώς και το θεωρητικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο στηρίζεται και επιχειρείται να διασαφηνιστεί ο ρόλος που διαδραματίζουν οι νηπιαγωγοί στην ανάδυση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Το συμπέρασμα το οποίο εξάγεται είναι ότι η κατάκτηση της ανάγνωσης και γραφής δεν είναι πλέον αποκλειστική συνέπεια της σχολικής φοίτησης και της διδασκαλίας, όπως υποστήριζε η θεωρία της «αναγνωστικής ετοιμότητας», αλλά ακολουθεί μια εξελικτική πορεία, συνεχή και αδιάσπαστη, που έχει τις ρίζες της στα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού. Επιπλέον καταδεικνύεται ότι ο ρόλος των νηπιαγωγών στην εφαρμογή της νέας προσέγγισης είναι καθοριστικός, καθώς μεταβάλλονται σε υποστηρικτές και εμπνευστές της εκπαιδευτικής διαδικασίας αφού το ζήτημα δεν έγκειται μόνο στο αν ένα πρόγραμμα είναι καλό, αλλά στο πόσο καλά προετοιμασμένοι είναι εκείνοι που θα το εφαρμόσουν.

Το προφίλ του εκπαιδευτή ενηλίκων στη σημερινή πραγματικότητα: Το παράδειγμα της επιλογής ενός εκπαιδευτή ενηλίκων στα πλαίσια του προγράμματος «Αγωγή και φροντίδα βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας»

*Πετκοπούλου Ελπινίκη
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Στην παρούσα εισήγηση και μέσα από την περιγραφή ενός προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων, επιχειρείται να σκιαγραφηθεί ο προσδοκώμενος ρόλος και οι ιδιαίτερες δεξιότητες του εκπαιδευτή και δη του εκπαιδευτή που απευθύνεται σε μια ιδιαίτερα ευπαθή κοινωνικά ομάδα, αυτή των παλιννοστούντων. Μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει ότι ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων προκειμένου να ανταποκριθεί επιτυχώς στις ανάγκες της ομάδας-στόχου είναι διττός. Αφενός θα πρέπει να διαθέτει το απαραίτητο σώμα γνώσεων στο αντικείμενο της αγωγής και φροντίδας βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας, αφετέρου θα πρέπει να διαθέτει ένα διεπιστημονικό και πολύπλευρο προφίλ προσόντων το οποίο θα του επιτρέπει τόσο το να εφαρμόζει μεθόδους διδασκαλίας που θα περιλαμβάνουν την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων, όσο και να διαχειρίζεται όλα τα θέματα μέσα από μια διαπολιτισμική προοπτική.

Η κατ' οίκον εργασία από τη σκοπιά των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Πετρίδου Μαρία
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Κουσιάπα Μαρία
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Αθανασίου Κώστας
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Η κατ' οίκον εργασία αποτελεί ουσιαστικό εκπαιδευτικό διαχρονικό ζήτημα για εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς και πολιτεία. Πρόβλημα προκύπτει από τη διαφορά απόψεων που φαίνεται να επικρατεί ανάμεσα στους παραπάνω ενδιαφερόμενους, στους φορείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ανάμεσα στους ειδήμονες. Όσον αφορά στο μαθητή, οι κατ' οίκον εργασίες ανήκουν στα παιδαγωγικά μέσα και στις ευκαιρίες που του παρέχει το σχολείο να μαθαίνει μόνος του στο σπίτι. Για να αποτελέσουν συστατικό στοιχείο της αποτελεσματικής και ποιοτικής εκπαιδευτικής εργασίας του σχολείου χρειάζεται να ληφθούν υπόψη οι τεκμηριωμένες απόψεις όλων των εμπλεκομένων. Παρά την καθιέρωσή τους στο σχολείο και παρ' όλες τις διαφορετικές και αντικρουόμενες απόψεις που υπάρχουν γύρω από το θέμα αυτό, οι κατ' οίκον εργασίες δεν αποτελούν συχνά θέμα θεωρητικών ή εμπειρικών εργασιών με επιστημονικές αξιώσεις αλλά αντίθετα παραμένουν ένα θέμα σχετικά ανεξερεύνητο. Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας, που ήταν η μελέτη του θέματος της κατ' οίκον εργασίας από τη σκοπιά των μαθητών του δημοτικού σχολείου, διατυπώθηκαν ερευνητικά ερωτήματα που αφορούσαν τη διερεύνηση των απόψεων των μαθητών για την αναγκαιότητα και τον σκοπό ανάθεσης της κατ' οίκον εργασίας, για τα άτομα τα οποία βοηθούν τους μαθητές στην εκτέλεση της, το χρόνο εκτέλεσης της, τα μαθήματα στα οποία ανατίθεται και το είδος που προτιμούν οι μαθητές. Ταυτόχρονα, διερευνήθηκε αν διαφοροποιείται η αντιμετώπιση του ζητήματος ανάμεσα στους μαθητές ανάλογα με την επίδοση. Έγιναν 4 ατομικές συνεντεύξεις και μία ομαδική συνέντευξη με 8 μαθητές Δ' και Ε' τάξης. Παρόλο που η μεθοδολογία της έρευνας δεν επιτρέπει στατιστικό έλεγχο, η παρουσίαση των τεσσάρων μαθητών επιτρέπει τη συναγωγή συμπερασμάτων.

Οι απόψεις και οι προβληματισμοί των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο σχετικά με τις αρχικές τους ανάγκες και την αντιμετώπισή τους

Πέτρου Άντρη
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κουτούζης Μανώλης
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μιχαηλίδου Αθηνά
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κύριος σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να ανιχνεύσει μέσα από τις απόψεις των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών (α) τις αρχικές ανησυχίες, ανάγκες, προβλήματα και προβληματισμούς τους κατά την πρώτη φάση επαγγελματικής σταδιοδρομίας και (β) να διερευνήσει πιθανή διαφοροποίηση στους τρόπους με τους οποίους αντιμετωπίζουν τα παραπάνω προβλήματα με βάση τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά. Η έρευνα ακολούθησε ποσοτικές μεθόδους συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων μεταξύ του Οκτωβρίου 2007 και Μαΐου του 2008. Συγκεκριμένα αποστάληκαν 130 ερωτηματολόγια σε 76 σχολικές μονάδες (που επιλέγηκαν με αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία) δημοτικής εκπαίδευσης σε όλες τις επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου, από τα οποία επιστράφηκαν τα 88. Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε περιγραφική και επαγωγική στατιστική. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι οι περισσότεροι νεοδιόριστοι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο επιλέγουν το διδασκαλικό επάγγελμα πρωτίστως γιατί αγαπούν τα παιδιά και κατά δεύτερο λόγο, εξαιτίας της αίσθησης μονιμότητας και οικονομικής εξασφάλισης που προσφέρει. Ως οι κυριότερες αρχικές ανησυχίες τους παρουσιάζονται να είναι η διατήρηση πειθαρχίας στην τάξη, η αποτελεσματικότητά τους ως εκπαιδευτικοί, ο σχεδιασμός και η οργάνωση των μαθημάτων. Επίσης, η ανάλυση κατέδειξε την ανάγκη τους για αναγνώριση, συνεργασία και στήριξη από άλλα άτομα (συναδέλφους, διευθυντική ομάδα) καθώς και την ανάγκη τους για συμμετοχή σε ενδοσχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες ανάπτυξης. Από τους περισσότερους υπήρξε έντονο ενδιαφέρον για την υιοθέτηση του θεσμού του μέντορα και την ύπαρξη υποχρεωτικού θεσμού προετοιμασίας νέων εκπαιδευτικών. Η σημαντικότητα και η αναγκαιότητα

αυτής της έρευνας προσδιορίζεται περισσότερο στο γεγονός ότι, ασχολείται με ένα θέμα ελάχιστα επεξεργασμένο στον Κυπριακό χώρο. Επιπροσθέτως, διερευνά ένα θέμα το οποίο σχετίζεται άμεσα με την ποιοτική αναβάθμιση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού για βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Τα παραπάνω αποτελούν και προτεραιότητες της επιχειρούμενης Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης. Τέλος, τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής υπογραμμίζουν τη σημασία αφενός της υιοθέτησης εκ μέρους της πολιτείας υποστηρικτικών θεσμών για νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς και αφετέρου, της ενίσχυσης της σχολικής μονάδας προς την κατεύθυνση της δημιουργίας εσωτερικών διαδικασιών υποδοχής και ανάπτυξης των νέων εκπαιδευτικών.

Η εκπαιδευτική ηγεσία ως δύναμη μετασχηματισμού της σχολικής μονάδας

Πιλλόρα Κυριακή & Στυλιανίδης Μάριος
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Η εισήγηση στοχεύει να μελετήσει ένα από τους βασικούς πυρήνες της επιτυχημένης σχολικής εκπαίδευσης, την εκπαιδευτική ηγεσία. Ειδικότερα ενδιαφέρεται να διερευνήσει την επίδραση της εκπαιδευτικής ηγεσίας στο μετασχηματισμό της σχολικής μονάδας αλλά και τα συναφή προβλήματα και εμπόδια που παρουσιάζονται. Στην αρχή γίνεται μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας γύρω από την έννοια της εκπαιδευτικής ηγεσίας και τους σημαντικότερους ρόλους που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί ηγέτες, ενώ ακολούθως περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για συλλογή δεδομένων. Η μεθοδολογία αυτή συνδυάζει συμμετοχική παρατήρηση σε μια σχολική μονάδα και συνεντεύξεις με μέλη του προσωπικού της. Ακολουθεί συζήτηση και ανάλυση των αποτελεσμάτων με έμφαση στον εντοπισμό των παραγόντων εκείνων που προάγουν ή παρεμποδίζουν την άνθιση της εκπαιδευτικής ηγεσίας στα σχολεία. Η εισήγηση ολοκληρώνεται με την παράθεση των σημαντικότερων συμπερασμάτων αλλά και εισηγήσεις για βελτίωση της κατάστασης.

Ανάπτυξη οργάνου μέτρησης των πεποιθήσεων, στάσεων και προθέσεων των εκπαιδευτικών ως προς την εκπαιδευτική χρήση των προσομοιώσεων

Ρότσακα Ιωάννα & Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ.
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σκοπός της παρούσας έρευνας, ήταν (α) η ανάπτυξη εργαλείου, το οποίο να μετρά το συναισθηματικό τομέα: πεποιθήσεις, στάσεις και προθέσεις εκπαιδευτικών (οι οποίοι γνώριζαν την έννοια προσομοίωση), ως προς τη χρήση προσομοιώσεων σε ένα μαθησιακό περιβάλλον, και (β) η μελέτη των πεποιθήσεων, στάσεων και προθέσεων των Κύπριων εκπαιδευτικών για τις προσομοιώσεις. Για την πραγματοποίηση της έρευνας, δημιουργήσαμε το μοντέλο SAM (simulation acceptance model), για τη δημιουργία του οποίου στηριχθήκαμε στην θεωρία της σκεπτόμενης δράσης TRA και στο μοντέλο αποδοχής της τεχνολογίας TAM, το οποίο προκύπτει από αυτή. Αποτέλεσμα της έρευνας, ήταν η δημιουργία ενός έγκυρου και αξιόπιστου ερωτηματολογίου, το οποίο μετρά τις πεποιθήσεις, στάσεις και προθέσεις των εκπαιδευτικών προς τις προσομοιώσεις. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τον καθορισμό των στάσεων των εκπαιδευτικών από τις πεποιθήσεις τους και σε μικρό βαθμό τον καθορισμό των προθέσεων από αυτές. Δεν επιβεβαιώνεται όμως η σχέση ανάμεσα στις στάσεις και στις προθέσεις όπως αυτή παρουσιάζεται στο μοντέλο TAM. Τα αποτελέσματα, παρουσιάζουν τέλος, τους εκπαιδευτικούς να έχουν πολύ θετικές πεποιθήσεις, στάσεις και προθέσεις προς τις προσομοιώσεις, αλλά ελάχιστους από αυτούς να τις εφαρμόζουν κατά τη διδασκαλία τους.

**Σχέσεις μεταξύ ρέουσας νοημοσύνης και εργαζομένης μνήμης:
Γνωστικές και αναπτυξιακές προοπτικές**

Σαββίδου Ελένη & Σπανούδης Γιώργος
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου

Οι προοδευτικές μητρες του Raven (ΠΜΡ) συνιστούν τυπική μέτρηση της ρέουσας ευφυΐας η οποία απαιτεί από τον εξεταζόμενο να χειριστεί μη λεκτικές πληροφορίες, προκειμένου να βρει λύση στα χορηγούμενα προβλήματα. Παρά τον όγκο της βιβλιογραφίας για τους μηχανισμούς που ενεργοποιούνται κατά τη λύση των ΠΜΡ καμιά άποψη δεν φαίνεται να αποσαφηνίζει πλήρως το ζήτημα. Επιπρόσθετα, πολλές μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μέτρια έως υψηλή συσχέτιση ανάμεσα στη ρέουσα ευφυΐα και την εργαζόμενη μνήμη. Το συστηματικό αυτό εύρημα αποτέλεσε για ορισμένους θεωρητικούς τη βάση να επιχειρηματολογήσουν υπέρ της άποψης ότι οι ατομικές διαφορές της ευφυΐας προβλέπονται σε πολύ σημαντικό βαθμό ή ακόμη ταυτίζονται με τις διαφορές που εμφανίζουν τα άτομα στις επιδόσεις της εργαζόμενης μνήμης. Η έρευνα κατά την τελευταία δεκαετία έδειξε ότι οι ατομικές διαφορές της εργαζόμενης μνήμης είναι ισχυρή προβλεπτική μεταβλητή των επιδόσεων στις ΠΜΡ στον ενήλικο πληθυσμό. Ελάχιστες ωστόσο, έρευνες έχουν εστιάσει στην αναπτυξιακή σχέση των δύο εννοιών. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να μελετηθεί η σχέση που υφίσταται μεταξύ της εργαζόμενης μνήμης και της ρέουσας ευφυΐας υπό μια αναπτυξιακή προοπτική. Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν 95 παιδιά τριών ομάδων, με μέσους όρους ηλικίας 6, 8 και 10 χρονών. Χορηγήθηκε το έργο των Έγχρωμων Προοδευτικών Μητρών του Raven (ΕΠΜΡ), μια συστοιχία έργων μέτρησης της οπτικο-χωρικής εργαζόμενης μνήμης (corsi-block task, έργο βραχύχρονης διατήρησης σχημάτων) και ένα έργο λύσης προβλημάτων με μητρες παρόμοιες με αυτές των ΕΠΜΡ με τη διάφορα ότι στην πρώτη συνθήκη δινόταν ο κανόνας λύσης ταυτόχρονα με τη μητέρα και τις εναλλακτικές απαντήσεις, ενώ σε μια δεύτερη συνθήκη το παιδί έπρεπε να διατηρήσει στη βραχύχρονη μνήμη του τον κανόνα ή τους κανόνες για να τους εφαρμόσει αμέσως μετά. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι οι μετρήσεις εργαζόμενης μνήμης προβλέπουν στατιστικώς σημαντικά τις επιδόσεις της ρέουσας ευφυΐας και στις τρεις ομάδες. Ακόμη, η δεύτερη συνθήκη του έργου εφαρμογής κανόνα ερμήνευε σημαντικό μέρος της διακύμανσης στις επιδόσεις των ΕΠΜΡ, γεγονός που αντανακλά, κατά πάσα πιθανότητα, τη σπουδαιότητα του μηχανισμού της εργαζόμενης μνήμης στην εκδήλωση ευφυούς συμπεριφοράς. Τα ευρήματα συζητούνται στο πλαίσιο των σύγχρονων θεωριών για τις σχέσεις των δύο ικανοτήτων.

**Αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών – γονέων δημοτικών σχολείων
στην περιφέρεια Κρήτης**

Σιμοπούλου Αγάπη & Μιχαηλίδης Μιχάλης
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σκοπός της διενεργηθείσας έρευνας ήταν η καταγραφή των υπάρχουσών σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Ξεκίνησε το 2005 και ολοκληρώθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2007. N=169 δάσκαλοι και 1568 γονείς, 33 αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών της Κρήτης. Δόθηκαν 1737 κοινά ερωτηματολόγια με 21 κλειστές ερωτήσεις (αξιολογούμενες σε κλίμακα τύπου Likert), χωρισμένες σε τρεις θεματικές ενότητες: Επικοινωνίας, Συνεργασίας, Αντιλήψεων και στάσεων. Η στατιστική ανάλυση έγινε με SPSS. Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της τρίτης θεματικής ενότητας: των αντιλήψεων και στάσεων τα οποία εμφανίζουν δυναμική απόκλιση από την μέχρι τώρα πίστη στην παιδαγωγική αυθεντία και σύγκλιση στον κοινωνικοοικονομικό ρόλο του σχολείου. Φαίνεται ότι το σχολείο ως 'οργανισμός μάθησης' σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη εποχή επιζητεί την συμπόρευση με την κοινότητα

που συμβιβεί αλλά και με τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις. Υπάρχει όμως ομοφωνία ως προς τα παραπάνω αποτελέσματα μεταξύ των εμπλεκομένων γονέων και εκπαιδευτικών;

**Διδασκαλία γλώσσας σε συνθήκες γλωσσικής ετερότητας:
Αξιοποίηση των γλωσσών των μαθητών μας στη διδασκαλία της
Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας**

*Σκούρτου Ελένη
Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Οι σχολικές τάξεις είναι ή τείνουν να γίνουν γλωσσικά και πολιτισμικά ετερογενείς. Αυτή η ετερογένεια δημιουργεί νέες συνθήκες μάθησης και θέτει μία σειρά προκλήσεις για τη διδασκαλία γλώσσας, αλλά και για τη δημιουργία νοήματος, άρα τη γνώση, γενικότερα. Θα συζητηθούν εδώ μερικές βασικές αρχές της δημιουργίας νοήματος μέσω γλώσσας σε συνθήκες διγλωσσίας που αφορούν τόσο την οργάνωση της διδασκαλίας όσο και αυτή της μάθησης, με σκοπό να αναδειχθούν οι δυνατότητες του/της εκπαιδευτικού να αξιοποιήσει στο μέγιστο δυνατόν το γλωσσικό και γνωστικό δυναμικό όλων των μαθητών/μαθητριών.

Οι ικανότητες επίλυσης προβλημάτων στα αναπτύγματα μαθητών Στ' δημοτικού και η επίδραση της χρήσης του λογισμικού DALEST

*Σοφοκλέους Παρασκευή & Καταλάνου Στυλιανή
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να μελετήσει τις ικανότητες μαθητών Στ' δημοτικού επίλυσης προβλημάτων που αναφέρονται στο σχεδιασμό, τη συμπλήρωση και τη σύγκριση αναπτυγμάτων κύβου και ορθογωνίου παραλληλεπίπεδου, και κατ' επέκταση να διερευνήσει κατά πόσο η χρήση του λογισμικού τρισδιάστατης γεωμετρίας DALEST βελτιώνει τις ικανότητες αυτές. Βρέθηκε ότι οι μαθητές σημείωσαν τη μεγαλύτερη επιτυχία στις ασκήσεις σύγκρισης αναπτυγμάτων, αλλά έδιναν λανθασμένες αιτιολογήσεις. Η χαμηλότερη επιτυχία σημειώνεται από τους μαθητές του δείγματος στην άσκηση που ζητούσε το σχεδιασμό αναπτύγματος ορθογωνίου παραλληλεπίπεδου με συγκεκριμένες διαστάσεις τις οποίες έπρεπε να υπολογίσουν. Όσον αφορά, την εργασία με το λογισμικό παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές είναι σε θέση να χειριστούν με αποτελεσματικό τρόπο ασκήσεις αναπτυγμάτων τις οποίες στο χαρτί δεν κατάφεραν να επιλύσουν, χρησιμοποιώντας κυρίως τη στρατηγική δοκιμάζω και ελέγχω.

Η πρόσληψη της μετανεοτερικής παιδικής λογοτεχνίας από τους νεαρούς αναγνώστες

*Στάβρου Ιωάννα
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτέλεσε η θέση που κατέχει η παιδική λογοτεχνία στην κυπριακή εκπαίδευση σύμφωνα με τις απόψεις των παιδιών. Επιχειρήθηκε να σκιαγραφεί θεωρητικά ο όρος «παιδική λογοτεχνία». Μελετήθηκαν οι κατά καιρούς ορισμοί της, τα είδη της, οι θεωρίες της και η διδακτική της. Στόχος ήταν να διαφανεί και να επισημανθεί η διαφορά που υφίσταται μεταξύ παραδοσιακών και σύγχρονων απόψεων σχετικά με την παιδική λογοτεχνία και να τονιστεί η ανάγκη ενστερνισμού της σύγχρονης άποψης από τα σχολεία. Όσα μελετήθηκαν σε θεωρητικό επίπεδο ερευνήθηκαν στη συνέχεια σε πρακτικό πλέον επίπεδο. Έτσι, η πρώτη ερευνητική δραστηριότητα στοχεύει να εξετάσει τις αντιλήψεις των παιδιών για την παιδική λογοτεχνία, τον τρόπο διδασκαλίας της στα σχολεία και γενικότερα τη θέση που κατέχει στην εκπαίδευση. Η δεύτερη ερευνητική δραστηριότητα, με τη συγκριτική περιγραφή των ανταποκρίσεων των παιδιών σε ένα κλασικό και σε 10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

ένα αντίστοιχο του ανατρεπτικό παραμύθι, έρχεται να διαγνώσει τι τελικά ζητούν τα παιδιά.

Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 9 μαθητές και μαθήτριες δημοτικών σχολείων της επαρχίας Λευκωσίας. Τα αποτελέσματα, με βάση την αποκωδικοποίηση των συνεντεύξεων, είναι κατά κύριο λόγο ανησυχητικά. Από την πρώτη ερευνητική δραστηριότητα, κατά την οποία ερευνήθηκαν οι απόψεις των παιδιών για την παιδική λογοτεχνία και τη διδασκαλία της, φάνηκε ότι τα περισσότερα παιδιά δε γνωρίζουν τι είναι παιδική λογοτεχνία και ούτε είναι σε θέση να δώσουν ένα ορισμό της. Φάνηκε επίσης ότι κάνουν μια αποκλειστική σύνδεση της λογοτεχνίας με το σχολείο και τονίζουν τους γλωσσικούς, γνωσιολογικούς και ιδεολογικούς στόχους που υπηρετεί. Τα παιδιά ουσιαστικά αγνοούν παντελώς τη σύγχρονη άποψη για τη λογοτεχνία και κατ' επέκταση τον ενεργό ρόλο που οι ίδιοι πρέπει να κατέχουν στη νοηματοδότηση. Από την έρευνα προκύπτει ότι το σχολείο με τη στάση του περιθωριοποιεί και μειώνει τη λογοτεχνία. Πέρα από το μάθημα των ελληνικών, ενασχόληση με τη λογοτεχνία γίνεται όταν περισσεύει χρόνος, ή στο μάθημα της βιβλιοθήκης, κυρίως στις τελευταίες περιόδους. Κοινότυπες και ξεπερασμένες δραστηριότητες κυριαρχούν στη διδασκαλία στερώντας από το ακέραιο λογοτεχνικό βιβλίο τη θέση που του αξίζει. Η μια και μοναδική «ορθή» ερμηνεία επιδιώκεται σε κάθε λογοτεχνική ανάλυση, αγνοώντας ότι η λογοτεχνία είναι ουσιαστικά ένα είδος που επιδέχεται πολλαπλές προσλήψεις και ερμηνείες. Τα αποτελέσματα της δεύτερης ερευνητικής δραστηριότητας δίνουν κάποιες λύσεις και απαντήσεις. Μέσα από τις ανταποκρίσεις των παιδιών σε κλασικό και νεότερο παραμύθι φάνηκε ότι τα παιδιά μπορούν και θέλουν να απολαύσουν τη διαδικασία της ανάγνωσης, φτάνει να υπάρχουν τα ερεθίσματα. Ένα τέτοιο ερέθισμα φάνηκε να είναι το ανατρεπτικό παραμύθι *Το γέυμα των λύκων*. Παρόλο που τα παιδιά δε ήταν εξοικειωμένα με τέτοιου είδους βιβλία, εντούτοις εντόπισαν τις διακειμενικές σχέσεις μεταξύ των δυο βιβλίων, έκαναν ενδιαφέροντα σχόλια και απόλαυσαν τη διαδικασία. Τον αναγνωστικό δυναμισμό που υπέδειξαν στη δεύτερη ερευνητική δραστηριότητα πρέπει το σχολείο να τον αξιοποιήσει δημιουργικά, προκειμένου το αντικείμενο της λογοτεχνίας να αποκτήσει τη φυσική του θέση στο σχολείο.

Οι ΤΠΕ ως παιδαγωγική εμπειρία μέσα από τα βιώματα των παιδιών: εμπειρίες και προκλήσεις για το ψηφιακό χάσμα

Σταύρου Χριστίνα & Βρωνιδής Μάριος
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει τα αποτελέσματα μια εμπειρικής διερεύνησης για τη σχέση μαθητών και μαθητριών προ-εφηβικής ηλικίας και των γονιών τους με τις νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ). Εξετάζεται αν και κατά πόσο οι ΤΠΕ σχετίζονται με τη σχολική επίδοση των παιδιών. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγια σε μια επιλεγμένη περιοχή της Λευκωσίας ανάμεσα σε 390 παιδιά. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων παρουσιάζουν ενδιαφέροντα στοιχεία που σχετίζονται με το φύλο των παιδιών, το μορφωτικό επίπεδο των γονιών τους και την εθνικότητα τους. Στο βαθμό που οι ΤΠΕ δεν είναι ακόμη άμεσα ενταγμένες στις εκπαιδευτικές διαδικασίες δε φαίνεται να επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την ακαδημαϊκή επίδοση των παιδιών.

**Η στρατηγική προοπτική διερεύνηση του μέλλοντος του Κυπριακού σχολείου:
Ένα σύγχρονο εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού της εκπαίδευσης και διαμόρφωσης
ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής**

*Στυλιανίδης Μάριος
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η εισήγηση διαπραγματεύεται τη στρατηγική προοπτική διερεύνηση του μέλλοντος (strategic foresight), ένα από τα σύγχρονα εργαλεία στρατηγικού σχεδιασμού της εκπαίδευσης και ανάπτυξης ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής. Γίνεται ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και παρουσιάζονται δεδομένα που τεκμηριώνουν την επιστημονική νομιμότητα, την εγκυρότητα και την αποτελεσματικότητα της στρατηγική προοπτικής διερεύνησης του μέλλοντος τόσο στο χώρο της οικονομίας όσο και στο χώρο της εκπαίδευσης. Γίνεται επίσης εκτενής αναφορά και στα αποτελέσματα μιας σχετικής έρευνας που έγινε πρόσφατα στην Κύπρο, ενώ παρουσιάζονται και αναλύονται συγκεκριμένα θέματα και τρόποι με τους οποίους μπορεί να αξιοποιηθεί η στρατηγική προοπτική διερεύνηση του μέλλοντος τόσο στο στρατηγικό σχεδιασμό της κυπριακής εκπαίδευσης όσο και στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής.

**Τελικά τι γνωρίζουν, τι πιστεύουν και πώς νιώθουν
οι εκπαιδευτικοί γενικής τάξης για την ένταξη;**

*Συμεωνίδου Σιμώνη & Φτιάκα Ελένη
Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η εισήγηση αφορά στην ανάλυση και συζήτηση μέρους των αποτελεσμάτων επισκόπησης που στόχευε στην καταγραφή της κατάρτισης, των αντιλήψεων, των στάσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών γενικής τάξης της Κύπρου σχετικά με διάφορα θέματα που σχετίζονται με τη ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να αντιμετωπίζουν το θέμα των ειδικών αναγκών με γνώμονα το ιατρικό και το φιλανθρωπικό μοντέλο, εκφράζουν απόψεις που στηρίζονται στο διαχωρισμό και στην κατηγοριοποίηση και θεωρούν ότι κύριος σκοπός της ένταξης είναι η κοινωνικοποίηση. Σχετικά με την ικανοποίησή τους από την ικανότητά τους να εφαρμόζουν την ένταξη, σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν πολύ λίγα για την ισχύουσα νομοθεσία της ένταξης, δεν είναι ικανοποιημένοι από την ικανότητά τους να εφαρμόζουν την ένταξη, αισθάνονται σε κάποιο βαθμό ικανοποίηση από την ικανότητά τους να κάνουν διαφοροποίηση και να συνεργάζονται με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την ένταξη, ενώ αντίθετα, νιώθουν πολύ ικανοποιημένοι από την ικανότητά τους να προωθούν την κοινωνικοποίηση των παιδιών με ειδικές ανάγκες. Συζητείται η χρησιμότητα των αποτελεσμάτων για τη διαμόρφωση επιμορφωτικών προγραμμάτων ένταξης που να ανταποκρίνονται στην προηγούμενη γνώση και στις ανάγκες των εκπαιδευτικών γενικής τάξης.

Ολυμπιακή παιδεία και το μοντέλο της αθλητικής αγωγής

*Τσαγγαρίδου Νίκη
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Οι έρευνες των τελευταίων δεκαετιών που έγιναν στα πλαίσια της αθλητικής παιδαγωγικής προτρέπουν ερευνητές και εκπαιδευτικούς να προβληματιστούν γύρω από τις απαραίτητες αλλαγές που πρέπει να γίνουν στη διδασκαλία της σχολικής φυσικής αγωγής. Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα απέδειξαν ότι το κλειδί για τη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής φυσικής αγωγής είναι να δίνεται έμφαση στη ανάπτυξη και εφαρμογή ποιοτικών προγραμμάτων (Kirk, 2005; Siedentop & Tannehill, 2000). Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί αρκετά μοντέλα φυσικής

αγωγής που μπορούν να βοηθήσουν στο τρόπο διδασκαλίας της. Η έννοια του μοντέλου φυσικής αγωγής ορίζεται ως ένα γενικό πρότυπο για τη δημιουργία και τη διαμόρφωση ενός προγράμματος που έχει ξεκάθαρους σκοπούς για αυτή (Metzler, 2000). Στην εισήγηση υποστηρίζεται η αναγκαιότητα εφαρμογής ποιοτικών μοντέλων για τη βελτίωση της σχολικής φυσικής αγωγής. Δίνετε ιδιαίτερη έμφαση στο Μοντέλο της Αθλητικής Αγωγής, ένα μοντέλο που έχει αναπτυχθεί από τον Daryl Siedentop (1994) ειδικά για την σχολική φυσική αγωγή και ενσωματώνει πολλά από τα ολυμπιακά ιδεώδη. Ο κύριος σκοπός αυτής της εργασίας είναι η παρουσίαση του μοντέλου της Αθλητικής Αγωγής και η επέκτασή του, ώστε η Ολυμπιακή Παιδεία να ενσωματωθεί και να εφαρμοστεί σε προγράμματα φυσικής αγωγής. Σχολιάζονται σημεία όπως σκοπός, στόχοι, και βασικές αρχές του μοντέλου. Τονίζονται οι διαφορές του μοντέλου από την παραδοσιακή φυσική αγωγή και συνοψίζονται τα διδακτικά σημεία που πρέπει να ακολουθήσει ένας εκπαιδευτικός για να εφαρμόσει το μοντέλο. Τέλος, προτείνεται ένα Ολυμπιακό Πρόγραμμα που επιδιώκει την προώθηση τεσσάρων διαστάσεων στην εκπαίδευση: ειρήνη, διεθνοποίηση, πολυπολιτισμικότητα, και αισθητική (Siedentop, 1994; Siedentop, Hastie, & van der Mars, 2004).

Τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και κοινωνικές ανισότητες

Τσάλμα Μαριούσκα
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Το άρθρο βασίζεται στην ανάλυση ορισμένων σημαντικών θεμάτων στο χώρο της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης τα οποία προσεγγίζει περισσότερο από την πλευρά της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, μέσα από το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα και εστιάζοντας στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση, προσπαθεί να ρίξει φως στην ύπαρξη ταξικών-κοινωνικών ανισοτήτων στις δομές της, αλλά και στην πιθανή αναπαραγωγή των τελευταίων μέσα από το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα. Ουσιαστικά, η ύπαρξη της τεχνικής εκπαίδευσης οφείλεται σε ένα διαχωρισμό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε γενική και τεχνική, οι λόγοι για τον οποίο πρέπει να αναζητηθούν σε διάφορους οικονομικοκοινωνικούς παράγοντες. Αυτός ο διαχωρισμός σταδιακά συνέβαλε στην αναπαραγωγή και την όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων μέσα στους κόλπους της τεχνικής εκπαίδευσης. Σε ένα τέτοιο εκπαιδευτικό σύστημα οι μαθητές που επιλέγουν τον θεωρούμενο «προνομιούχο» τύπο σχολείου δευτεροβάθμιας γενικής παιδείας, ακολουθούν ένα πρόγραμμα προσανατολισμένο περισσότερο στην ακαδημαϊκή γνώση και τις μακροχρόνιες σπουδές. Οι υπόλοιποι επιλέγουν τον άλλον τύπο εκπαίδευσης, προσανατολισμένο στην τεχνικο-επαγγελματική κατάρτιση σε διάφορους τομείς. Πρόκειται για επιλογές που ξεκινάνε νωρίς και σχετίζονται άμεσα με την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκει ο μαθητής. Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με ένα άνισο σύστημα επιλογής εκπαιδευτικής κατεύθυνσης το οποίο αναπαράγει κοινωνικές ανισότητες και ταξικές επιλογές. Πώς εξηγείται η προτίμηση της γενικής παιδείας από μαθητές που προέρχονται από μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα, ενώ αντιθέτως, μαθητές από χαμηλότερη κοινωνική διαστρωμάτωση ή οικογένειες μεταναστών επιλέγουν την τεχνική εκπαίδευση; Γεννάται ωστόσο εδώ και ένα εύλογο ερώτημα: στην εποχή της παγκοσμιοποίησης στην οποία ζούμε, της διεύρυνσης της αγοράς εργασίας και της συνεχιζόμενης κατάρτισης, στην εποχή όπου η βραχύχρονη και πρακτική κατάρτιση θεωρείται προτερήματα, γιατί άραγε η τεχνική εκπαίδευση εκλαμβάνεται ως «μη προνομιούχα επιλογή»; Είναι πράγματι έτσι τα πράγματα και γιατί; Ή, ακόμα περισσότερο, πώς μπορεί να αξιοποιηθεί αυτή η «αυτονόητη» γνώση και να συμβάλει στην επεξεργασία ενός εκπαιδευτικού συστήματος περισσότερο κοινωνικά ισότιμου; Η εργασία λοιπόν αυτή θα επιχειρήσει μια κοινωνιολογική προσέγγιση στα παραπάνω ζητήματα – όσο αυτό είναι δυνατόν μέσα από μια εργασία περιορισμένης έκτασης όπως η παρούσα – και να προσφέρει ερεθίσματα για περαιτέρω συζήτηση και εποικοδομητικές προτάσεις στο χώρο της τεχνικής – επαγγελματικής κατεύθυνσης.

Ανάλυση της επίδοσης μαθητών βιολογίας με θέμα ερώτηση πειραματικής μελέτης για την ολυμπιάδα φυσικών επιστημών Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUSO)

<i>Φάνης Κωνσταντίνος</i> <i>Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού</i>	<i>Νικολαΐδης Μελής</i> <i>Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού</i>	<i>Χατζηνεοφύτου Μίκης</i> <i>Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού</i>
<i>Φυλακτίδης Μάριος</i> <i>Ινστ. Νευρολογίας & Γενετικής</i>	<i>Φεραίος Κωνσταντίνος</i> <i>Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού</i>	

Η Κύπρος διοργανώνει για το 2008 (11-17 Μαΐου) την Ολυμπιάδα Φυσικών Επιστημών Ευρωπαϊκής Ένωσης γνωστή ως EUSO. Στην Ολυμπιάδα συμμετέχουν χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ολυμπιάδα απευθύνεται σε μαθητές που έχουν ηλικία μικρότερη των 17 ετών. Η κάθε χώρα θα πάρει μέρος με δυο ομάδες. Οι ομάδες αποτελούνται από τρεις μαθητές. Ο κάθε μαθητής αντιπροσωπεύει την ομάδα του σε ένα θέμα : Φυσική, Χημεία ή Βιολογία. Η εξέταση έχει εργαστηριακό χαρακτήρα και αποτελείται από δυο ασκήσεις με χρονική διάρκεια 8 ωρών. Η εξέταση θα διαρκέσει δύο μέρες με θέματα από Φυσική, Χημεία και Βιολογία. Η Ολυμπιάδα επιστήμης περιλαμβάνει:

- Παρατήρηση, περιγραφή και ερμηνεία Φυσικών φαινομένων
- Πειραματική προσέγγιση βασικών εννοιών της Επιστήμης
- Δεξιότητες και χειρισμό απλών συσκευών
- Σημασία της συνεργασίας και ανάπτυξη πρωτοβουλίας
- Το ερευνητικό και κριτικό πνεύμα

Μέσα στα πλαίσια της Ολυμπιάδας θέσαμε τα εξεταστικά θέματα Βιολογίας για την επιλογή δυο Κύπριων μαθητών. Βασισμένοι στα αποτελέσματα της γραπτής εξέτασης Βιολογίας μας δόθηκε η ευκαιρία να αναλύσουμε και να αξιολογήσουμε την επίδοση των μαθητών της Κύπρου.

Διερεύνηση της ανάπτυξης της ικανότητας μοντελοποίησης και της εννοιολογικής κατανόησης για το κυκλοφορικό σύστημα δωδεκάχρονων μαθητών μέσω δύο διαφορετικών παρεμβάσεων

<i>Φελλάς Χριστόφορος</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	<i>Παπαευριπίδου Μάριος</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>	<i>Ζαχαρία Ζαχαρίας Χ.</i> <i>Πανεπιστήμιο Κύπρου</i>
---	---	--

Η παρούσα έρευνα είχε ως στόχο τη διερεύνηση της ανάπτυξης της εννοιολογικής κατανόησης για το κυκλοφορικό σύστημα και της ικανότητας μοντελοποίησης δωδεκάχρονων μαθητών μέσω της (α) ρητής διδασκαλίας στις επιστημολογικές πτυχές της ικανότητας μοντελοποίησης και (β) άδηλης διδασκαλίας στις επιστημολογικές πτυχές της ικανότητας μοντελοποίησης. Και στις δύο παρεμβάσεις χρησιμοποιήθηκε ως μέσο μοντελοποίησης το λογισμικό Stagecast Creator. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι μαθητές και στις δύο διδακτικές παρεμβάσεις βελτίωσαν την κατανόησή τους σε έννοιες που αφορούν το κυκλοφορικό σύστημα και ανέπτυξαν την ικανότητα μοντελοποίησης. Επιπρόσθετα, βρέθηκαν διαφορές στην ανάπτυξη ορισμένων πτυχών της ικανότητας μοντελοποίησης από τους μαθητές των δύο διαφορετικών παρεμβάσεων και ύπαρξη αλληλεπίδρασης μεταξύ της ικανότητας μοντελοποίησης των μαθητών και της εννοιολογικής τους κατανόησης για το κυκλοφορικό σύστημα.

Η ‘Ευρώπη’ στα Αναλυτικά Προγράμματα και εγχειρίδια Γεωγραφίας: Χαρτογραφώντας το πεδίο και την έννοια

*Φιλίππου Σταυρούλα
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Το εντεινόμενο πλαίσιο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο έχει ενθαρρύνει ιστορικά την στροφή πολιτικών και ακαδημαϊκών προς την εκπαίδευση, ως ένα χώρο καλλιέργειας της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα και της Ευρωπαϊκής ταυτότητας και πολιτότητας ειδικότερα ανάμεσα σε παιδιά, εφήβους και νέους. Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής και ακαδημαϊκής παράδοσης, που αναπτύχθηκε κυρίως τα τελευταία 60 χρόνια στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής, αναλυτικών προγραμμάτων και σχολικών εγχειριδίων γύρω από ευρωπαϊκά θέματα και ζητήματα έτυχε τεράστιας ανάπτυξης. Ωστόσο στην Κύπρο η έρευνα που να εξετάζει αυτά τα θέματα είναι περιορισμένη. Η εργασία αυτή παρουσιάζει μέρος των αποτελεσμάτων ευρύτερης έρευνας κατά την οποία έγινε συγκριτική ανάλυση των αναπαραστάσεων της έννοιας της ‘Ευρώπης’ στα ελληνοκυπριακά και τουρκοκυπριακά σχολικά προγράμματα (αναλυτικά προγράμματα και σχολικά εγχειρίδια) που χρησιμοποιούνται κατά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η εργασία εστιάζει στα ελληνοκυπριακά σχολικά προγράμματα και, αφού τοποθετηθεί στο πεδίο της έρευνας γύρω από τα σχολικά προγράμματα και της γεωγραφικής εκπαίδευσης στην Κύπρο, περιγράφει τη μεθοδολογική προσέγγιση και τους τέσσερις τύπους ανάλυσης που υιοθετήθηκαν κατά την ανάλυση των σχολικών προγραμμάτων. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν σημαντικούς περιορισμούς όσον αφορά το πεδίο της γεωγραφικής εκπαίδευσης στην Κύπρο αλλά και όσον αφορά τις αναπαραστάσεις που αποδίδονται στην έννοια της ‘Ευρώπης’, μια και παρόλη τη συγκριτικά μεγάλη έκταση περιεχομένου που αποδίδεται στην ευρωπαϊκή ήπειρο, η ‘Ευρώπη’ ορίζεται κυρίως με γεωγραφικούς και εθνοπολιτισμικούς όρους. Οι ορισμοί δεν αναγνωρίζουν την ετερότητα, πολλαπλότητα, ρευστότητα και υβριδικότητα εντός της Ευρώπης και πολυπλοκοποιούν τη σχέση της Κύπρου, ως ιστορικά πολυπολιτισμικής, με αυτή. Η εργασία ολοκληρώνεται με συζήτηση των περιορισμών της και των ερευνητικών κατευθύνσεων που χρειάζεται να ακολουθηθούν προκειμένου να χαρτογραφηθούν περαιτέρω άγνωστες περιοχές του πεδίου των σχολικών προγραμμάτων και της γεωγραφικής εκπαίδευσης στην Κύπρο διαχρονικά και συγχρονικά.

Η θέση της παιδικής λογοτεχνίας στην Κυπριακή εκπαίδευση

*Χαραλάμπους Ιωάννα
Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Η έρευνα είχε ως στόχο να εξετάσει τη θέση που κατέχει η παιδική λογοτεχνία στην κυπριακή πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Επιχειρήθηκε, κατ’ αρχάς, η μελέτη της βιβλιογραφίας όσον αφορά την παιδική λογοτεχνία και συγκεκριμένα οι παραδοσιακές απόψεις των μελετητών σε αντιδιαστολή με τις σύγχρονες τάσεις, οι οποίες εμφανίζονται στο χώρο της παιδικής λογοτεχνίας και επηρεάζονται από το ρεύμα του μεταμοντερνισμού. Οι τάσεις αυτές αναθεωρούν τους παραδοσιακούς ορισμούς της παιδικής λογοτεχνίας, αμφισβητούν τον παιδαγωγικό, αισθητικό, ηθικοπλαστικό και κοινωνικοποιητικό ρόλο που καλείται παραδοσιακά να αναλάβει, απορρίπτουν τις όποιες αναλύσεις των αναγνωστικών ικανοτήτων των παιδιών που στηρίζονται αποκλειστικά στην ηλικιακή εξέλιξή τους, αφού υποτιμούν τις ατομικές ιδιαιτερότητες, και εκδηλώνουν μερικά από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του μεταμοντερνισμού, όπως τον εκλεκτικισμό των ειδών, την αποσύνθεση των παραδοσιακών αφηγηματικών δομών, την πολυφωνία, τη διακειμενικότητα και τη μεταμυθοπλασία. Ακόμη, η νέα έμφαση που αποδίδεται από τις θεωρίες πρόσληψης στο ρόλο του αναγνώστη τον ανασύρει από την παθητικότητά του και τον επιβάλλει ως νοηματοδότη του λογοτεχνικού κειμένου. Στη συνέχεια, έγινε μια προσπάθεια μελέτης των αναλυτικών προγραμμάτων (Αναλυτικά

Προγράμματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών), των βιβλίων των Ελληνικών που διδάσκονται και των ανθολογιών (βιβλία δασκάλου και μαθητή) για να εξεκριβωθεί ο ρόλος που κατέχει η παιδική λογοτεχνία στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου, τα οποία έχουν στα χέρια τους οι εκπαιδευτικοί.

Εφόσον ο στόχος της εργασίας ήταν να διακριβωθεί η θέση που κατέχει η παιδική λογοτεχνία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου, θεωρήθηκε απαραίτητο να εξεταστούν οι απόψεις των μάχιμων εκπαιδευτικών. Για το σκοπό αυτό έγινε ποιοτική έρευνα σε δημοτικό σχολείο της επαρχίας Λευκωσίας. Το δείγμα αποτέλεσαν οι εννέα εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας. Η μέθοδος συλλογής δεδομένων ήταν η συνέντευξη. Οι συνεντεύξεις είχαν ημιδομημένη μορφή, στην οποία η προσοχή εστιαζόταν στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Οι απροσδόκητες απαντήσεις και αντιδράσεις των υποκειμένων καθόρισαν τη διεξαγωγή της συνέντευξης. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι ερωτήσεις που είχαν προγραμματιστεί εκ των προτέρων απαντήθηκαν χωρίς ερώτηση ή στα πλαίσια απάντησης άλλης ερώτησης, ενώ η προθυμία αρκετών υποκειμένων να μιλήσουν ώθησε στο να εξελιχθεί μια συζήτηση και ο κατάλογος με τις ερωτήσεις να λειτουργήσει περισσότερο ως ένα πλαίσιο που αγκάλιασε το γεγονός. Η παρούσα έρευνα δεν εστιάζει απλά στην εξέταση ή την αξιολόγηση των δηλώσεων των εκπαιδευτικών, αλλά σε κάτι που βρίσκεται πέρα από τις λέξεις και έχει σχέση με τα νοήματα που κρύβονται πίσω από αυτές. Τα αποτελέσματα, με βάση την ανάλυση των δεδομένων, κατέδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος δεν είναι ενήμερες για τις σύγχρονες τάσεις που εμφανίζονται στο χώρο της παιδικής λογοτεχνίας και χρησιμοποιούν τη λογοτεχνία στο διδακτικό τους έργο ως μέσο καλλιέργειας της γλώσσας, μετάδοσης ιδεολογίας, απόκτησης γνώσεων, ομαλής κοινωνικοποίησης και αισθητικής καλλιέργειας των μαθητών.

Μεσολαβητική μέθοδος διδασκαλίας, μαθησιακές δυσκολίες και Μαθηματικά

*Χατζηγεωργίου Σκεύη
University of Exeter*

Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στη μελέτη της επίδρασης που έχει η μεσολαβητική μέθοδος διδασκαλίας (mediated learning experience) σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, όσον αφορά στη βαθύτερη κατανόηση μαθηματικών εννοιών. Κύριος στόχος της μεσολαβητικής μεθόδου είναι η βελτίωση των γνωστικών λειτουργιών των συμμετέχοντων, μέσω της στενής σχέσης και αλληλεπίδρασης του μεσολαβητή/εκπαιδευτικού και των παιδιών (Feuerstein and Feuerstein, 1991). Επίσης μελετάται ο ρόλος του μεσολαβητή/εκπαιδευτικού, καθώς και η σημασία του κατά τη διάρκεια της 'διαδικασίας ανταλλαγής γνώσεως' που συχνά ονομάζουμε μάθημα. Επιπλέον αναλύεται ο όρος 'γνώση' και πως αυτός συχνά ερμηνεύεται λανθασμένα από πολλούς εκπαιδευτικούς. Στην έρευνα συμμετείχαν οχτώ μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, ηλικίας 10 ετών, τα οποία φοιτούν στην πέμπτη τάξη δημοτικού σχολείου στην Αγγλία. Χρησιμοποίησα την προσέγγιση της συμμετοχικής έρευνας δράσης (action research), αφού κατά τη διάρκεια της έρευνας αυτής, πήρα το ρόλο του μεσολαβητή και είχα την ευκαιρία και τη χαρά να συνεργαστώ με τους μαθητές, και να εξερευνήσουμε μαζί την έννοια των κλασμάτων μέσω της μεσολαβητικής μεθόδου. Για τη συλλογή δεδομένων, έγινε βιντεογράφιση όλων των συναντήσεων και των σύντομων συνεντεύξεων που διεξάχθηκαν στο τέλος του προγράμματος. Η ανάλυση των δεδομένων ήταν ποιοτική και έγινε με βάση τους έξι άξονες που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της έρευνας (η χρήση του διαλόγου στα μαθηματικά, ο φόβος και η πίεση που νιώθουν τα παιδιά απέναντι στο συγκεκριμένο μάθημα, η σχέση μεταξύ του μεσολαβητή/εκπαιδευτικού και των παιδιών, ο χώρος μάθησης και τα υλικά που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια του μαθήματος, η συνεργατική μάθηση και ο τρόπος δόμησης ουσιώδης 'γνώσης'). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η χρήση διαλόγου κατά τη διάρκεια αυτών των 'μαθημάτων'- συναντήσεων και η στενή σχέση μεταξύ όλων των συμμετεχόντων είναι πρωτεύουσας σημασίας για τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών. Περαιτέρω, ένα από τα σημαντικότερα συμπεράσματα της έρευνας ήταν ότι οι μαθηματικές έννοιες κατανοούνται ευκολότερα και βαθύτερα μέσω πρακτικών δραστηριοτήτων και τη ενεργό συμμετοχή σε αυτές. Παρατηρήθηκε επίσης ότι ο χώρος όπου λάμβαναν μέρος οι

συναντήσεις αυτές, καθώς και το υλικό που χρησιμοποιήθηκε, επηρέασαν αισθητά την επίδοση και τη συμπεριφορά των παιδιών. Σε γενικές γραμμές, η παρούσα έρευνα έδειξε ότι οι μαθηματικές ικανότητες των παιδιών και η αυτοπεποίθησή τους απέναντι στο συγκεκριμένο μάθημα αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος σε αξιοσημείωτο βαθμό.

Η προοπτική του ενιαίου σχολείου μέσα από τις ιστορίες των ανάπηρων μαθητών

*Χατζηγιαννακού Αναστασία
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού*

Η εισήγηση αποτελεί μέρος της διδακτορικής μου διατριβής που έγινε στο Πανεπιστήμιο του Sheffield. Ένα από τα κύρια ερωτήματα που με απασχόλησαν στην έρευνά μου, ήταν να βρω τους κατάλληλους τρόπους με τους οποίους θα συνέλεγα δεδομένα, τα οποία θα αντιπροσώπευαν όλες τις ομάδες πληθυσμού, οι οποίες σχετίζονταν με το θέμα της ένταξης και του ενιαίου σχολείου. Οι ανάπηροι μαθητές αναμφίβολα αποτελούσαν το κύριο μέρος της έρευνας. Για το λόγο αυτό επέλεξα να χρησιμοποιήσω τη τεχνική των ιστοριών ζωής (life stories), με κύριο στόχο να μεταφέρω μέσα από το δικό μου στόμα, όσα οι μαθητές με αυξημένες δυσκολίες, δεν μπορούσαν να αναφέρουν. Οι ιστορίες που θα παρουσιαστούν αποτελούν τρεις ιστορίες ανάπηρων μαθητών, οι οποίοι φοιτούν σε ειδικό σχολείο και οι οποίοι αντιμετωπίζουν αυξημένες δυσκολίες. Οι συγκεκριμένοι μαθητές, ήταν μαθητές μου για δύο χρόνια, οπότε μέσα από το δικό μου στόμα θα παρουσιάσω όλες τις δικές τους εμπειρίες και απόψεις. Για τη συγγραφή των ιστοριών αυτών έχει παρθεί ειδική άδεια από τους γονείς των μαθητών. Η συγκεκριμένη μέθοδος συλλογής και παρουσίασης δεδομένων δεν φημίζεται για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων, αλλά διερωτώμαι τι είναι πιο σωστό τελικά, το να συλλέγουμε δεδομένα που άπτονται της πραγματικότητας, ή το να συλλέγουμε δεδομένα τα οποία μας αποκρύπτουν πτυχές της πραγματικότητας, όπως είναι οι απόψεις των ίδιων των ανάπηρων ατόμων; Στη συγκεκριμένη εισήγηση θα σχολιαστεί από τη μια η συγκεκριμένη τεχνική της συγκέντρωσης και παρουσίασης δεδομένων μέσα από τη τεχνική των ιστοριών ζωής και από την άλλη θα παρουσιαστούν οι απόψεις και οι εμπειρίες των ίδιων των ανάπηρων ατόμων σχετικά με το θέμα του ενιαίου σχολείου.

Συμμετοχική ηγεσία - η περίπτωση ενός σχολείου

*Χατζηγιάννη Μαργαρίτα & Αγγελίδης Παναγιώτης
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας Πανεπιστήμιο Λευκωσίας*

Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα των πρόσφατων ερευνών που αναφέρονται στην επιτυχημένη ηγεσία καταδεικνύει ότι η εξουσία δεν πρέπει να ασκείται από ένα και μοναδικό πρόσωπο και, συγκεκριμένα, από το διευθυντή της σχολικής μονάδας, αλλά να διαμοιράζεται ανάμεσα στους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς (Atkins, 2002· Elmore, 2000· Hammersley et al., 2005· Harris, 2005· Hopkins, 2001· Southworth, 2006 κ.ά.). Οι ερευνητές κάνουν λόγο και προβάλλουν επιτακτική την ανάγκη για «συμμετοχική ηγεσία» μιλώντας ουσιαστικά για την ανάγκη απόκτησης, από μέρους όλων των εμπλεκόμενων φορέων, εκείνων των προϋποθέσεων που θα οδηγήσουν στην ουσιαστικότερη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση και την άσκηση «εσωτερικής» εκπαιδευτικής πολιτικής. Η έρευνα είναι ποιοτικής μορφής. Για την πραγμάτωση της έρευνας και την αύξηση της εγκυρότητάς της έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέσα συλλογής των δεδομένων η ημιδομημένη συνέντευξη (πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τη διευθύντρια του σχολείου, 2 βοηθούς διευθυντές και 4 εκπαιδευτικούς), το ημερολόγιο αναστοχασμού, η συμμετοχική παρατήρηση από μνήμης και η συμμετοχική παρατήρηση. Η ανάλυση των δεδομένων έχει γίνει με βάση την κωδικοποίησή τους σε θεματικές κατηγορίες που αναφέρονται στις αρχές της συμμετοχικής ηγεσίας. Η μελέτη των θεματικών κατηγοριών οδήγησε στην εξαγωγή των συμπερασμάτων της έρευνας. Σύμφωνα με αυτά, στο σχολείο εφαρμόζονται σε μεγάλο βαθμό και οι οκτώ αρχές της συμμετοχικής ηγεσίας, όπως αυτές εντοπίστηκαν μέσα από τη βιβλιογραφία. Ευελπιστώ ότι η

έρευνα αυτή θα εμπλουτίσει τον προβληματισμό στο γνωστικό πεδίο της Εκπαιδευτικής Ηγεσίας. Φιλοδοξία της έρευνας είναι, επίσης, να αναδείξει τη σημασία διερεύνησης του συγκεκριμένου θέματος για την επιτυχημένη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας και να προβληματίσει τους σημερινούς, αλλά και τους μελλοντικούς σχολικούς ηγέτες για την ανάγκη προώθησης της συμμετοχικής ηγεσίας για την επιτυχημένη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας.

**Αλλάζοντας πορεία στη διδασκαλία της συγγραφής:
Το «εργαστήρι συγγραφών» σε μια Κυπριακή τάξη**

Χατζηγιάννου Ξένια & *Ιωάννου Μαρία*
Penn State University & *Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού*

Με βάση την προσέγγιση του «Εργαστηρίου Συγγραφών», η διδασκαλία συγγραφής πρέπει να επικεντρώνεται στη διαδικασία παραγωγής ενός κειμένου και όχι μόνο στο παραχθέν κείμενο ως τελικό προϊόν. Στην ανακοίνωση αυτή θα συζητήσουμε τη συνεργασία ανάμεσα σε μία δασκάλα δημοτικού σχολείου και μία καθηγήτρια της Διδακτικής της Γλώσσας με στόχο μία πρώτη εφαρμογή του Εργαστηρίου Συγγραφών σε ένα ουσιαστικά δασκαλοκεντρικό σχολικό συγκείμενο όπου παραδοσιακά το τελικό, βαθμολογητέο κείμενο παράγεται μετά από εκτεταμένη καθοδήγηση των μαθητών/συγγραφών και είναι το αποκλειστικό επίκεντρο της διδασκαλίας. Η συνεργασία αυτή βασίστηκε σε μοντέλο εκπαιδευτικής διερώτησης, το οποίο επέτρεψε την εξειδίκευση της παρέμβασης με βάση τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου, και παρείχε την ευκαιρία συνεχούς και επικεντρωμένης θεωρητικής μελέτης, σχεδιασμού διδασκαλίας και καίριας αντιμετώπισης προβλημάτων. Οι ερευνήτριες θα συζητήσουν μερικά βασικά στοιχεία της συνεργατικής αυτής προσπάθειας, όπως την εξέλιξη της διαδικασίας των συνεδριάσεων, την έμφαση στην επικοινωνιακή διδασκαλία της γλώσσας και τη διδασκαλία κειμενικών ειδών, αλλά και την άμεση, ρητή διδασκαλία συγγραφικών εργαλείων.

**Η Ολυμπιακή Παιδεία ως μέσο αγωγής στους σύγχρονους
προσανατολισμούς της εκπαίδευσης**

Χατζηστεφάνου-Παπαέλληνα Κλέα
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η ανακοίνωση αναφέρεται στη μεγάλη σημασία που έχει η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στην ένταξη, στα υφιστάμενα αναλυτικά προγράμματα και στα προγράμματα σπουδών, της Ολυμπιακής παιδείας ως μορφωτικής διαδικασίας η οποία στοχεύει στην αγωγή των νέων σύμφωνα με τις Ολυμπιακές αξίες και στο πώς τα προγράμματα αυτά μπορούν να εφαρμοστούν στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου. Έχοντας υπόψη τα θετικά αποτελέσματα από την προσφορά ανάλογων προγραμμάτων που σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν κυρίως στις χώρες όπου διοργανώθηκαν Ολυμπιακοί Αγώνες και ιδιαίτερα τα προγράμματα που εφαρμόζονται στην Ελλάδα, πιστεύουμε ότι η ανάπτυξη Προγραμμάτων Ολυμπιακής Παιδείας και στην Κύπρο είναι σκόπιμη και αναγκαία για την αρμονική, ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να στοχεύουν στη μύηση των μαθητών της Κύπρου στις αξίες της Ολυμπιακής παράδοσης, στην κατανόηση θεμάτων που σχετίζονται με την ηθική στον αθλητισμό καθώς επίσης και στη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στον αθλητισμό και τον Ολυμπισμό. Είναι σημαντικό τα προγράμματα αυτά να εφαρμοστούν στα πλαίσια των Αναλυτικών Προγραμμάτων όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες εκπαιδευτικές τάσεις, ώστε να αναδειχθεί η μορφωτική και η παιδευτική αξία των θεμάτων που αφορούν στον Ολυμπισμό. Η εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου μπορεί να γίνει ποικιλοτρόπως. Συγκεκριμένα, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν διαθεματικά, μέσα από κατάλληλες δραστηριότητες που μπορούν να ενσωματωθούν στα υφιστάμενα γνωστικά

αντικείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων, να ενταχθούν στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Φυσικής Αγωγής μετά από αναθεώρηση των στόχων και του όλου προγράμματος του μαθήματος, είτε να αποτελέσουν την ύλη ενός νέου γνωστικού αντικειμένου στο αναλυτικό πρόγραμμα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης και των προγραμμάτων σπουδών των Πανεπιστημίων. Λαμβάνοντας υπόψη το σημαντικό ρόλο της πολιτείας και ιδιαίτερα του αρμόδιου Υπουργείου στον εκσυγχρονισμό και στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου, αφορμή για την πραγματοποίηση της καινοτομίας αυτής μπορεί να αποτελέσει το νέο στρατηγικό σχέδιο που έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Στην προσπάθεια αυτή μπορεί να συμβάλει η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή, καθώς έχει ήδη διαμορφώσει και υλοποιεί με επιτυχία το Πρόγραμμα «Ολυμπιακή Παιδεία: από τη θεωρία στην πράξη» σε συνεργασία με το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου και τη συμπαράσταση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Απόψεις εκπαιδευτικών και γονέων για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση παιδιών νηπιακής ηλικίας

Χατζηστολλή Μαρία & *Συμεού Λοΐζος*
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου & *Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Σκοπός της έρευνας που παρουσιάζεται στην εισήγηση αυτή είναι να συγκρίνει τις απόψεις εκπαιδευτικών και γονέων στην Κύπρο για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση παιδιών νηπιακής ηλικίας (από 0-6 ετών). Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αποσκοπεί στο να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο γονείς και εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον όρο σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και τις απόψεις τους για τους τρόπους με τους οποίους θα πρέπει να γίνεται αυτή η διαπαιδαγώγηση. Για την επίτευξη του ερευνητικού σκοπού και στόχου της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της επισκόπησης των γονέων και εκπαιδευτικών μέσω γραπτού ερωτηματολογίου. Το δείγμα των εκπαιδευτικών αποτέλεσαν 100 νηπιαγωγοί που επιλέγηκαν τυχαία από το σύνολο των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε δημόσια ή κοινοτικά νηπιαγωγεία και αντίστοιχος αριθμός γονέων των οποίων το παιδί φοιτούσε στην τάξη του δείγματος των νηπιαγωγών. Η στατιστική ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξε ότι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό συμφωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων για τη σημασία της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών της νηπιακής ηλικίας, παρά το ότι διαφοροποιούνται σε κάποιο βαθμό ως προς τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να γίνεται η διαπαιδαγώγηση αυτή.

Με φόντο το εξαθλιωμένο «τους» σχολείο: Καταγράφοντας τις απόψεις των φοιτητών-δασκάλων ενός παιδαγωγικού τμήματος για τα παιδιά «ενός άλλου θεού»

Χριστοδούλου Νικολέτα
Πανεπιστήμιο Frederick

Αυτή η εργασία έχει ως σκοπό να προβάλει τις απόψεις των φοιτητών-δασκάλων αναφορικά με τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες (ή την έλλειψή τους) παιδιών τα οποία ζουν σε μια διαφορετική χώρα και έχουν διαφορετική κουλτούρα, εθνικότητα, χρώμα και φυλή. Συγκεκριμένα, οι δευτεροετείς φοιτητές του παιδαγωγικού τμήματος ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος της Κύπρου, είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ένα ντοκιμαντέρ το οποίο παρουσίαζε τις συνθήκες διαβίωσης των μαθητών σε ένα εξαθλιωμένο σχολείο. Από τους φοιτητές είχε ζητηθεί να στοχαστούν ελεύθερα για το τι είδαν και να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους, τις οποίες τους ζητήθηκε να μοιραστούν στην ολομέλεια της τάξης. Επίσης, είχαν διενεργηθεί και συνεντεύξεις με τους φοιτητές. Η εργασία και η ανάλυση των δεδομένων είναι ποιοτική και στοχεύει στην καταγραφή της πρώτης, αυθόρμητης άποψης των φοιτητών πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Στην εισήγηση, μεταξύ άλλων συζητούνται θέματα ευαισθητοποίησης και ευθύνης: ποιος ευθύνεται για την κατάσταση του σχολείου των παιδιών και για την έλλειψη εκπαιδευτικών ευκαιριών; Γενικά, διαφάνηκε η

«ανικανότητα» των φοιτητών να εντάξουν το πρόβλημα της εκπαίδευσης των συγκεκριμένων παιδιών σε ένα ευρύτερο κοινωνικο-οικονομικο-πολιτικό πλαίσιο, κρίνοντας τις κοινωνικές και πολιτικές πτυχές του ζητήματος, καθώς επίσης και να συζητήσουν τις προεκτάσεις του θέματος κριτικά, συμπεριλαμβάνοντας πτυχές εκπαιδευτικής ανισότητας και πολιτικών σκοπιμοτήτων στην εκπαίδευση στο δικό τους, οικείο περιβάλλον. Γενικά, στη μελέτη αυτή, παρουσιάζεται η ιδέα των παιδιών «των άλλων ανθρώπων», ή των παιδιών «ενός κατώτερου θεού» (Delpit, 1995), το θέμα των πολιτικών σκοπιμοτήτων στην εκπαίδευση (Ladson-Billings, 1994, hooks, 1994) και το τι είδους δασκάλους θέλουμε να έχουμε, οι οποίοι να μπορούν να βλέπουν κριτικά τέτοιες καταστάσεις (Ayers, 2004, Ladson-Billings, 1995, Simonson & Walker, 1988, Zembylas, 2005) και να μεταφέρουν τις σκέψεις τους από παρόμοια συμβάντα στο δικό τους κοινωνικό-εκπαιδευτικό πλαίσιο.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ E-MAILS ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

(σε αλφαβητική σειρά)

A	
Αλεξάνδρου Ιφιγένεια και Βρυωνίδης Μάριος	ifigenia_alexandrou@yahoo.gr
Αμπράζης Στυλιανός, Δεληγιάννη Ελένη, Ηλία Ιλιάδα και Σπύρου Παναγιώτης	stelabrazis@math.uoa.gr
Αναγνώστου Γαρύφαλλος	pre.ag@fit.ac.cy
Αριστοτέλους Φλώρα	flora_arist@hotmail.com
B	
Βαλιαντή Σταυρούλα και Κουτσελίνη Μαίρη	stavroula@valiandes.com
Γ	
Γιάγκου Γιάγκος και Θεοφιλίδης Χρήστος	yiangou.yiangos@cytanet.com.cy
Δ	
Δεληγιάννη Ελένη, Γαγάτσης Αθανάσιος, Αμπράζης Στυλιανός, Παναούρα Αρετή, Ηλία Ιλιάδα, Καρανίκκης Φοίβος και Χρυσοστόμου Μαριλένα	seped1@ucy.ac.cy
Δημακοπούλου Μαρία	psemper05020@rhodes.aegean.gr
Δημητρίου Δημήτρης και Κυριακίδης Λεωνίδα	demetrisdemg@yahoo.gr
Ε	
Έκτορος Ελένη και Χρίστου Ευθυμία	sep7ee2@ucy.ac.cy
Ενδομηματική Επιτροπή Γλωσσικού Μαθήματος	elenax@ucy.ac.cy
Ευαγόρου Άριστος, Λουκά Λουκάς και Ζαχαρία Ζαχαρίας	aristose@cytanet.com.cy
Η	
Ηρακλέους Μαρία	meracleous@cycollege.ac.cy
Ήρης Αργύρης και Μακρή Όλγα	airgis@in.gr
Θ	
Θεοδώρου Παναγιώτης	pantheol@gmail.com
Θεοφιλίδης Χρήστος	theophilides.c@unic.ac.cy
Ι	
Ιάσωνος Σωτηρούλα και Ζεμπύλας Μιχαλίνος	sotiroula.iasonos@students.ouc.ac.cy
Ιωάννου Ανδρούλα και Θεοφιλίδης Χρήστος	andriouannou@yahoo.com
Ιωάννου Νικολέττα και Ρέππα Αναστασία-Αθανασούλα	nikoletta.ioannou@students.ouc.ac.cy.
Κ	
Καγκουρά Θεώνη, Σπύρου Παναγιώτης, Ηλία Ιλιάδα και Μονογιού Αννίτα	monannita@yahoo.com
Καρατάσου Κατερίνα	pre.kk@fit.ac.cy
Καταλάνου Στυλιανή και Σοφοκλέους Παρασκευή	stella_rover@yahoo.gr
Κουμπάνου Άννα	akouppanou@hotmail.com
Κουτσελίνη Μαίρη και Αγαθαγγέλου Σοφία	asophia@cytanet.com.cy
Κουτσούγερα Φωτεινή	photini@ucy.ac.cy
Καραγιάννη-Κυρίλλου Λίτσα και Κυθραιώτης Ανδρέας	akythreotis@yahoo.com
Κυριακίδη Έλενα	elenakyr@ucy.ac.cy
Κυριάκου Μαρία, Παπαευριπίδου Μάριος και Ζαχαρία Ζαχαρίας	mrkyriakou@gmail.com

Κωνσταντίνου Νεκταρία και Ζαχαρία Ζαχαρίας	nectariaconstantinou@yahoo.gr
Κωνσταντίνου Ορθοδοξία και Στυλιανίδης Μάριος	stylmarios@cytanet.com.cy
Λ	
Λαζαρίδου Αγγελική και Φωτοπούλλου Χρυστάλλα	a.Lazaridou@ouc.ac.cy
Μ	
Μαγκλάρα Μαρία	maglara.maria@ucy.ac.cy
Μακρή Όλγα και Ήρως Αργύρης	omakri@hotmail.com
Μανωλοπούλου Χρυσή, Δαβάζογλου Αγγελική και Κόκκινος Κωνσταντίνος	kkokkino@eled.duth.gr
Μάρκου Μαρία και Στυλιανίδης Μάριος	stylmarios@cytanet.com.cy
Μαύρου Κατερίνα	kmavrou@cytanet.com.cy
Μιχαηλίδου Ελένη	m.eleni@yahoo.gr
Μπάιτελμαν Αντριανή, Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος και Κύζα Έλενα	baytel@otenettel.com
Ν	
Νεοφύτου Λεύκιος, Κουτσελίνη Μαίρη και Κυριακίδης Λεωνίδα	lefkios@ucy.ac.cy
Νεοφύτου Μαρία και Χαραλάμπους Γιάννης	yianch@cytanet.com.cy
Νικοδήμου Θεοδώρα και Φτιάκα Ελένη	ntorothy_nic_@hotmail.com
Ξ	
Ξενή Έλενα	elenax@ucy.ac.cy
Ο	
Ολυμπίου Γιώργος, Ζαχαρία Ζαχαρίας, Παπαευριπίδου Μάριος και Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος	sep6og1@ucy.ac.cy
Π	
Παλάτου Μαριάννα και Κουτσελίνη Μαίρη	palatos@spidernet.com.cy
Πανάου Μάριος	pamarios@cytanet.com.cy
Παναούρα Ρίτα	pre.pm@fit.ac.cy
Παπαγεωργίου Δώρα, Βλάμης Γιώργος, Χατζηγιαννακού Αναστασία	dorapp@cytanet.com.cy
Παπαγιάννη Αικατερίνη και Ρέππα Γλυκερία	airapagi@sch.gr
Παπαλεοντίου-Λουκά Ελεονώρα και Κύρου-Θωμά Νίκη	eleonorlouca@cytanet.com.cy
Παπανικόλα Ευάνθη και Τσιπλάκου Σταυρούλα	papanicola.evanthi@ucy.ac.cy
Παπαπαναγιώτου Φούλλα και Θεοφιλίδης Χρήστος	ltaayianapa@louisgroup.com
Παπασταύρου Βασίλης	papastavrou_v@yahoo.gr
Παπούλα Παναγιώτα και Θεοφιλίδης Χρήστος	pan.papoula@hotmail.com
Παύλου Παύλος και Ιωάννου-Γεωργίου Σοφία	ppavlou@ucy.ac.cy
Περικλέους Λούκς	isiah11@cytanet.com.cy
Πετκοπούλου Ελπινίκη	elpiniki.petkopoulou@students.ouc.ac.cy
Πετρίδου Μαρία, Κουσιάππα Μαρία και Αθανασίου Κώστας	petridou@cytanet.com.cy
Πέτρου Αντρη, Κουτουζής Μανώλης και Μιχαηλίδου Αθηνά	andri.petrou@students.ouc.ac.cy
Πιλλόρα Κυριακή και Στυλιανίδης Μάριος	stylmarios@cytanet.com.cy

P	
Ρότσακα Ιωάννα και Ζαχαρία Ζαχαρίας	ioanna79@cytanet.com.cy
Σ	
Σαββίδου Ελένη και Σπανούδης Γιώργος	eleni.p.savvidou@hotmail.com
Σιμοπούλου Αγάπη και Μιχαηλίδης Μιχάλης	Agapi.simopoulou@ouc.ac.cy
Σκούρτου Ελένη	skourtou@Rhodes.Aegean.gr
Σοφοκλέους Παρασκευή και Καταλάνου Στυλιανή	skevi_sophocleous@yahoo.gr
Σταύρου Ιωάννα	stioanna@cytanet.com.cy
Σταύρου Χριστίνα και Βρυωνίδης Μάριος	chsta@primehome.com
Στυλιανίδης Μάριος	stylianidis@ouc.ac.cy
Συμεωνίδου Σιμώνη και Φτιάκα Ελένη	ssymeo@cytanet.com.cy
T	
Τσαγαρίδου Νίκη	edniki@ucy.ac.cy
Τσάλμα Μαριούσκα	mariouaska@yahoo.gr
Φ	
Φάνης Κωνσταντίνος, Νικολαΐδης Μελής, Χατζηνεοφύτου Μίκης, Φυλακτίδης Μάριος και Φεραΐος Κωνσταντίνος	phanis@cytanet.com.cy
Φελλάς Χριστόφορος, Παπαευριπίδου Μάριος και Ζαχαρία Ζαχαρίας	christoforos@vfellas.com
Φιλίππου Σταυρούλα	stavroula@cycollege.ac.cy
Φτιάκα Ελένη, Μιχαηλίδου Αθηνά, Τσουρής Χρίστος και Βλάμη Σοφία	helen@ucy.ac.cy
X	
Χαραλάμπους Ιωάννα	se04ic1@ucy.ac.cy
Χατζηγεωργίου Σκεύη	skevi_thes@hotmail.com
Χατζηγιαννακού Αναστασία	hadjanas@cytanet.com.cy
Χατζηγιάννη Μαργαρίτα και Αγγελίδης Παναγιώτης	m.hadjjiyianni@cytanet.com.cy
Χατζηιωάννου Ξένια και Ιωάννου Μαρία	xuh12@psu.edu
Χατζηστεφάνου-Παπαέλληνα Κλέα	clea@ucy.ac.cy
Χατζηστυλλή Μαρία και Συμεού Λοΐζος	mariahadjjistilli@gmail.com
Χριστοδούλου Νικολέτα	n.christodoulou@frederick.ac.cy

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ